

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

21.YÜZYILDA TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ
UYGULAMALARI: BULGARİSTAN ÖRNEĞİ

Yasin GÜN

HAZİRAN – 2024

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

21.YÜZYILDA TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ
UYGULAMALARI: BULGARİSTAN ÖRNEĞİ

Yasin GÜN

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDIN

HAZİRAN – 2024

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı
“öğrencisi Yasin GÜN’ün “21.Yüzyılda Türkiye’nin Kamu Diplomasisi
Uygulamaları; Bulgaristan Örneği” başlıklı tezi ../../20.. tarihinde, aşağıdaki
jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri
uyarınca değerlendirilerek, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yönetim Kurulu’nun ../../20... tarih ve ../.. sayılı kararı ile kabul
edilmiştir.

Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimi ve Yüksek Lisans
derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDIN
Tez Danışmanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek Lisans
derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Jüri Üyeleri: *(Birinci sırada Tez Savunma Sınavı başkanı, ikinci sırada tez
danışmanı, üçüncü sırada da diğer jüri üyesi yer alır. Yüksek lisans jürisi üç,
doktora jürisi 5 kişiden oluşur.)*

Unvan ve İsim	Bağlı Olduğu Kurum	İmza
1. Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ	Kırklareli Üniversitesi	
2. Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDIN	Kırklareli Üniversitesi	
3. Dr. Öğr. Üyesi Murat YİĞİT	Milli Savunma Üniversitesi	

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

(İmza)

Yasin GÜN

13/06/2024

ÖZ

21.YÜZYILDA TÜRKİYE’NİN KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI; BULGARİSTAN ÖRNEĞİ

Gün, Yasin

Yüksek Lisans Tezi,

Tez danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDIN

Haziran 2024

Bu çalışma, “21. Yüzyılda Türkiye’nin Kamu Diplomasisi Uygulamaları: Bulgaristan Örneği” üzerine odaklanarak, iki komşu ülke arasındaki mevcut ilişkilerin durumunu ve kamu diplomasisi alanındaki potansiyel gelişme fırsatlarını analiz etmiştir. Nitel bir araştırma yöntemi kullanılarak katılımcı görüşleri temelinde yapılan değerlendirmede, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin genel durumu ortaya konulmuştur. Çalışmada, sürekli diyalog ve iş birliğinin, kültürel etkinlikler ve değişim programlarının artırılmasının, sağlık sektöründe ortak projelerin geliştirilmesinin, diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesinin, ticaret ve iş dünyası arasındaki etkileşimin teşvik edilmesinin ve askeri, ekonomik ve altyapısal iş birliğinin derinleştirilmesinin her iki ülke için faydalı olabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, Türkiye’nin kamu diplomasisi çabalarının, kültürel diplomasiye özel bir önem vererek Bulgaristan ile olan ilişkilerde çeşitlendirilmesi ve derinleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu yaklaşım, potansiyel sorunların önüne geçebilir ve her iki ülkenin bölgesel ve uluslararası düzeyde karşılaşabileceği zorluklara karşı koymalarına yardımcı olabilir. Çalışma, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki kamu diplomasisi uygulamalarının, karşılıklı anlayış ve iş birliğine dayalı bir yaklaşımla geliştirilmesinin ve güçlendirilmesinin önemine işaret ederek, bu stratejinin her iki ülkenin karşılıklı yararına olacağını öne sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Türkiye-Bulgaristan İlişkileri, Türkiye’nin Kamu Diplomasisi.

ABSTRACT

TURKEY’S PUBLIC DIPLOMACY PRACTICES IN THE 21ST CENTURY; BULGARIAN EXAMPLE

Gün, Yasin

Master Thesis,

Supervisor: Assistant Professor Hakan AYDIN

June 2024

This study focused on “Turkey’s Public Diplomacy Practices in the 21st Century: The Bulgarian Case” and analyzed the existing diversity between the two neighboring countries and potential development opportunities in the field of public diplomacy. Using a qualitative research method based on the views of the participants, the general situation of the relations between Turkey and Bulgaria is revealed. The study emphasized the strengthening of continuous dialogue and cooperation, the development of cultural events and exchange programs, the development of joint work in the health sector, the change of units of units, the support of communication between trade and business, and the deepening of military, economic and infrastructural cooperation beneficial for both countries. It was also stated that Turkey’s public diplomacy efforts should be diversified and deepened in its relations with Bulgaria, with special emphasis on cultural diplomacy. It is possible that this approach may have the potential to lie ahead and help them counter the challenges that may be faced by both countries and internationally. The study continues by marking the importance of developing and changing public diplomacy practices between Turkey and Bulgaria with a mutual understanding and collaborative approach, as this strategy continues to differentiate both countries from each other.

Key Words: Public Diplomacy, Turkey-Bulgaria Relations, Turkey’s Public Diplomacy.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, "21. Yüzyılda Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Uygulamaları: Bulgaristan Örneği" üzerine odaklanarak, iki komşu ülke arasındaki mevcut ilişkilerin durumunu ve kamu diplomasisi alanındaki potansiyel gelişme fırsatlarını analiz etmektedir. Yapılan çalışmanın bu alandaki literatüre katkı sunmasını diliyorum.

Bu çalışmanın hayata geçirilmesi sürecinde bilgi ve tecrübesinden faydalandığım Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ'e, araştırmanın her aşamasında görüşleriyle beni destekleyen, samimiyetini her zaman hissettiğim ve beni doğru yönde yönlendiren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDIN'a, bu çalışmanın odak grubuna yönelik sorulan sorular noktasında desteğini ve yardımını esirgemeyen Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğü Genel Sekreteri Sn Celal FAİK Bey'e ayrıca Ayrıca bu eğitim sürecinde desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen, aileme ve dostlarıma teşekkür ederim.

Yasin GÜN

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM.....	3
KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Diplomasi Kavramı	3
1.2. Kamu Diplomasisi Kavramı	7
1.3. Kamu Diplomasisinin Boyutları.....	9
1.3.1. Kamu Diplomasisi ve İletişim	11
1.3.2. Kamu Diplomasisi ve Uluslararası İlişkiler	13
1.4. Kamu Diplomasisinin Uygulama Araçları	15
1.5. Kamu Diplomasisi ve Güç Kavramı İlişkisi.....	16
1.5.1. Yumuşak Güç.....	17
1.5.2. Sert Güç	19
1.5.3. Bütünleşik Güç	21
1.6. Kamu Diplomasisi ve Sosyal İnşacılık Yaklaşımı	22
2. BÖLÜM.....	25
TÜRKİYE VE BULGARİSTAN İLİŞKİLERİ VE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMA ARAÇLARI.....	25
2.1. Tarihsel Çerçeve	25
2.2. 21. Yüzyıl Türkiye ve Bulgaristan İlişkileri	28
2.2.1. Siyasi İlişkiler	28
2.2.2. Ekonomik İlişkiler	29
2.2.3. Sosyal ve Kültürel İlişkiler	32
2.3. TDP’de Kamu Diplomasisi Uygulama Araçları.....	33

2.3.2. Ticaret Bakanlığı	33
2.3.1. Dışişleri Bakanlığı	35
2.3.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı.....	36
2.3.4. Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı	38
2.3.5. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.....	40
2.3.6. Yunus Emre Enstitüsü.....	43
2.3.7. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	47
2.3.8. Türkiye Maarif Vakfı	48
2.3.9. Diyanet İşleri Başkanlığı	50
2.3.10. Kızılay	54
2.3.11. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu	55
2.3.12. Anadolu Ajansı	57
3. BÖLÜM	61
TÜRKİYE’NİN BULGARİSTAN’A YÖNELİK KAMU	
DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ ANALİZİ: MÜLAKAT	
VERİLERİ	61
3.1. Araştırma Yöntemi	61
3.4. Veri Toplama Yöntemleri.....	61
3.5. Mülakat Verileri.....	62
3.6. Mülakat Verilerinin Analizi	62
3.6.1. Türkiye Ziyareti	62
3.6.2. Türkiye İzlenimi	64
3.6.3. Türkiye İmajı	65
3.6.4. Türkiye ve Bulgaristan İlişkileri.....	67
3.6.5. Türk ve Bulgar Halkları Diyalogu.....	68
3.6.6. Türk Kültürü	70
3.6.7. Türkiye’nin Faaliyetleri	71

3.6.8. Türkiye ve Bulgaristan Arasında Potansiyel Sorunlar.....	73
SONUÇ	75
KAYNAKÇA	79
EKLER	89
EK 1: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu	89
EK 2: Etik Kurul Onayı	91

GİRİŞ

21. yüzyılda Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamaları, global sahnede Türkiye'nin imajını ve etkisini şekillendiren güçlü bir faktör olmuştur. Bu uygulamalar, Türkiye'nin kültürel, ekonomik ve politik değerlerini uluslararası alanda tanıtmak, karşılıklı anlayışı artırmak ve uluslararası ilişkilerde etkin bir rol oynamak amacıyla çeşitlendirilmiş ve genişletilmiştir. Türkiye, kamu diplomasisi çabalarını çeşitli platformlar ve araçlar aracılığıyla yürütmekte olup, bu uygulamaların merkezinde kültürel diplomasi, eğitim ve akademik değişim programları, uluslararası yardım ve kalkınma projeleri, ekonomik iş birlikleri ve medya stratejileri yer almaktadır.

Türkiye, zengin kültürel mirasını ve çeşitliliğini uluslararası alanda tanıtmak için çeşitli kültürel etkinlikler, festivaller ve sergiler düzenlemektedir. Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlar aracılığıyla Türk kültürü, sanatı ve dilini yurt dışında tanıtmakta, kültürel alışverişi teşvik etmektedir. Ayrıca eğitim ve akademik değişim programları aracılığıyla uluslararası öğrencilere ev sahipliği yapmakta, Türk üniversiteleri ve araştırma merkezleri ile yurt dışındaki kurumlar arasında işbirliğini teşvik etmektedir. Türkiye Bursları programı, dünya genelinden öğrencilere Türkiye'de ücretsiz eğitim imkânı sunarak, ülkenin akademik ve kültürel çekiciliğini artırmayı hedeflemektedir.

Türkiye, uluslararası yardım ve kalkınma projeleri aracılığıyla küresel sorunlara çözüm bulma ve ihtiyaç sahibi toplumlara destek olma konusunda aktif bir rol üstlenmiştir. Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) gibi kurumlar, dünya genelinde birçok kalkınma projesini yönetmektedir. Bunun yanı sıra ekonomik diplomasi yoluyla ticari ilişkilerini genişletmekte, yatırım çekmekte ve uluslararası ticarete aktif bir oyuncu olmayı hedeflemektedir. Ekonomik iş birlikleri, karşılıklı yatırımlar ve ticaret anlaşmaları, Türkiye'nin küresel ekonomideki konumunu güçlendirme çabalarının bir parçasıdır.

Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde giderek daha fazla önem kazanan bir alan haline gelmiş olup, ülkeler arası anlayışın artırılması, karşılıklı güvenin sağlanması ve uluslararası iş birliğinin teşvik edilmesi gibi amaçları hedeflemektedir. Bu çalışma, 21. yüzyılın başından itibaren Türkiye'nin kamu diplomasisi çabalarının, özellikle Bulgaristan ile olan ilişkilerde nasıl bir yol izlediğini ve bu ilişkilerin mevcut durumunu derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada Türkiye ve Bulgaristan arasındaki tarihsel ve kültürel bağlara kısaca değinilirken, iki komşu ülke arasında var olan ortak değerler ve potansiyel iş birliği alanlarına işaret edilmektedir. Ayrıca, kamu diplomasisinin tanımı ve önemi üzerinde durularak, bu kavramın günümüzdeki uluslararası ilişkilerdeki yerine ve önemine dikkat çekilmektedir.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin Bulgaristan ile olan ilişkilerinde kamu diplomasisi uygulamalarının etkilerini nitel görüşme yöntemiyle analiz edilmesidir. Nihayetinde kamu diplomasisi uygulamalarının iki ülke arasındaki ilişkileri nasıl etkilediği ve bu ilişkilerin geleceğine dair potansiyel gelişim yolları hakkında bir perspektif sunulması hedeflenmektedir.

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Diplomasi Kavramı

Diplomasi kelimesinin kökeni Eski Yunanca'da yer alan “*Diploma*” kökünden gelmektedir (Tuncer, 2005: 13). Diplomasi kavramına yönelik birden fazla tanım bulunmakla birlikte, temelde dış politikanın yürütülme biçimi olarak özetlenebilir. Diplomasi, bir hükümetin sahip olduğu bir düşünceyi veya görüşü başka bir devletin karar alıcılarına iletmeyi içerir. Aynı zamanda, devlet yetkilileri arasındaki görüşmelerle ilerleyen bir dış politika aracı olarak da bilinir ve bu nedenle zaman zaman “görüşme sanatı” olarak adlandırılır (Gönlübol, 2000: 112). Diplomasi, devletler arasında uzlaşmanın bir aracı olarak kabul edilir. İki tarafın da çıkarlarına hizmet eden durumlarda anlaşma sağlanır ve bu sayede devletler, dış politikalarını diplomasi aracılığıyla uygularlar (Tuncer, 2005: 11-12). Devletlerarası ilişkilerde diplomatik faaliyetler, karşılıklı anlayış ve uzlaşma sağlanabilmesi için önemli bir araçtır.

Diplomasi, zaman içinde değişen yöntemleri ve dönemsel özellikleri göz önünde bulundurarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma, dönemin şartlarına bağlı olarak evrilen yöntemlere ışık tutmaktadır. İlk olarak 15. yüzyıldan başlayarak I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar olan dönem, Geleneksel Diplomasi olarak adlandırılmıştır (Şefika, 2006: 418). Bu dönemde, diplomaside temel aktörler liderlerdir ve elçiler yalnızca bilgi aktaran konumda bulunurlar. Geleneksel diplomasi, ad hoc veya diğer bir deyişle geçici bir yapıya sahiptir. Yani, süreklilik arz etmemektedir. Diplomasi temsilcileri bu dönemde belirli bir amaç için geçici olarak görevlendirilmektedir (Çatal, 2015: 10). Geçici diplomaside, tek taraflı bir işlem söz konusudur. Ancak, sürekli diplomasiye geçiş, 15. yüzyılda İtalyan kent devletleri arasında gerçekleşmiştir. İtalyan kent devletleri arasında sürekli çıkar çatışmaları yaşanmasına rağmen, varlıklarını sürdürebilmek adına belirli diplomatik kuralları kabul etmişlerdir. Bu sayede diplomasi, geçici özelliğini yitirerek sürekli diplomasiye evrilmiştir (Sönmezoğlu, 2000:

32). İtalyan kent devletleri, sürekli diplomasi ile çatışmalardan uzaklaşarak uluslararası ilişkilerde daha istikrarlı bir zemin oluşturmuşlardır.

Geleneksel diplomasi olarak adlandırılan dönemde uygulanan diplomatik yöntemlerin bir özelliği, gizlilik ilkesine dayanmaktadır. Gizli diplomasi anlayışına göre, kararlar genellikle liderler tarafından alınır ve diplomatik görüşmelerin detayları genellikle gizli tutulur. Eğer sonuçlar kamuoyuyla paylaşılsa, belirli maddeler genellikle gizli tutulur (Çatal, 2015: 9). 19. yüzyılın ortalarında, özellikle Avrupa'da uzun süren savaşların çözümüne yönelik olarak düzenlenen 1815 Viyana Kongresi¹, uluslararası ilişkilerde diplomasinin başlangıcı olarak kabul edilir. Bu kongre, Avrupa'nın oluşturduğu uluslararası hukuku sistemli bir şekilde düzenleyerek, 1648 Westphalia Antlaşmaları'ndan² sonraki ilk büyük çok taraflı uluslararası anlaşmaları sağlamıştır (Sönmezoğlu, 2000: 33).

I. Dünya Savaşı sonrasında, özellikle ABD'nin Wilson İlkeleri ile birlikte, gizli diplomasiye alternatif olarak açık diplomasiye geçişi savunan Yeni Diplomasi anlayışı ortaya çıkmıştır. Geleneksel diplomasiyi değiştiren yeni diplomasi, doğrudan liderleri etkilemeye odaklanmamıştır. Yeni diplomasinin amacı, siyasi ve ekonomik çıkarları destekleyerek ülkenin uluslararası arenada olumlu bir imaj oluşturmaktır. Bu çerçevede, yabancı ülkelerle ilişkileri geliştirmek ve sürdürmek önemli bir rol oynamaktadır (Akçay, 2014: 25). Bu dönemde, liderlerin yanı sıra resmî kurumlar da dış

¹ 1815 Viyana Kongresi, Avrupa'nın siyasi haritasını yeniden düzenleyen ve Napolyon Savaşları'nın ardından Avrupa'nın istikrarını sağlamak amacıyla toplanan uluslararası bir konferanstır. Kongre, Avrupa'nın dengesini yeniden kurmak, savaş sonrası toprak düzenlemelerini yapmak, savaş tazminatlarını belirlemek ve Napolyon'un yol açtığı değişiklikleri düzeltmek için toplandı. Viyana Kongresi, Fransa'nın gücünü sınırlamak, bir denge sağlamak ve savaş sonrası Avrupa'nın istikrarını sağlamak için bir dizi önlem aldı. Kongre ayrıca, Avrupa'daki uluslararası ilişkilerin temelini oluşturacak bir dizi antlaşma ve anlaşma imzaladı. Bu kongre, modern Avrupa tarihindeki en önemli diplomatik toplantılardan biri olarak kabul edilir ve uzun vadeli etkileriyle Avrupa'nın siyasi haritasını belirlemiştir.

² 1648 Westphalia Antlaşmaları, Otuz Yıl Savaşı'nın sona ermesini sağlayan ve Avrupa'nın siyasi ve dini dengesini yeniden şekillendiren iki antlaşmadır. Bu antlaşmalar, Vestfalya'daki Münster ve Osnabrück şehirlerinde imzalandı. Antlaşmalar, modern ulus-devletin temellerini atan ilk büyük uluslararası antlaşmalar olarak kabul edilir. Ayrıca, bu antlaşmalar Avrupa'da egemenlik kavramının ve uluslararası ilişkilerin modern anlayışının gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Westphalia Antlaşmaları, Katolik ve Protestan devletler arasında dini toleransı tanıyan ilk antlaşmalardan biridir ve bu da o dönemdeki dini çatışmaların sona ermesine katkı sağlamıştır.

ilişkilerde etkili olmaya başlamıştır. Diplomasi, gizlilikten çıkarak kamuoyuna sunulmuştur. Bu değişimle birlikte, gizli diplomasi yerini açık diplomasiye bırakmıştır (Şefika, 2006: 419). Uluslararası sistemin küreselleşmesi, devletlerarasındaki iş birliklerinin artması, devletlerarasındaki bağımlılıkların artması, devlet dışı aktörlerin uluslararası sisteme dâhil olması ve hızla gelişen iletişim teknolojisi gibi faktörler, bu değişimde etkili olmuştur. 21. yüzyılda diplomasi, giderek karmaşık ve çok yönlü hale gelmiştir. Geleneksel devletlerarası ilişkilerin yanı sıra, devlet dışı aktörlerin (örneğin, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, çok uluslu şirketler) diplomatik etkinlikleri de artmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, iletişimi hızlandırmış ve dünya genelinde daha kolay hale getirmiştir. Yeni diplomasi döneminde liderler, kamuoyunu bilgilendirmeye başlamış, çeşitli bilgi aktarımları için kurumlar kurulmuştur. Bu, kamuoyunun devletlerin karar alma süreçlerine dâhil olmaya başlamasını sağlamıştır. Ayrıca, devletler dış politika oluştururken, devlet dışında yer alan aktörleri ve faaliyetlerini de dikkate almaya başlamışlardır (Yıldırım, 2015: 114).

Yeni diplomasi anlayışında, devletler dış politika stratejilerini teşkil ederken veya diplomasi araçlarını uygularken resmi organların ötesindeki çeşitli etkenlerden de etkilenmektedir. Karadağ (2016: 116-142), bu etkenleri harici faktörler, dâhili faktörler ve diğer faktörler (bireysel özellikler ve zaman) olarak üç ana kategoriye ayırmıştır. Dâhili faktörler arasında dışişleri bakanlığı, siyasi parti liderleri, bakanlar, üst düzey kamu görevlileri, düşünce kuruluşları, ticari şirketler, ülke içi yazılı ve görsel basın ve ülke kamuoyu yer alırken; harici faktörler ise uluslararası örgütler, lobiler ve etnik gruplar, önemli şahsiyetler ve diğer ülkelerin dış politika uygulamalarını kapsamaktadır.

Milletler Cemiyeti ve devamında kurulan uluslararası örgütler, çok taraflı diplomasi için önemli adımlar olarak kabul edilir. Milletler Cemiyeti, kısa ömrüne rağmen çok taraflı diplomasinin temellerini atmıştır. Bu kurum, devletleri uluslararası hukuka karşı sorumlu kılarken, uluslararası ilişkilerde devlet davranışlarını sınırlamıştır (Çatal, 2015: 17-18). Milletler Cemiyeti ile

birlikte temelleri atılan çok taraflı diplomasinin bir sonucu olarak, parlamenter diplomasi ortaya çıkmıştır. Parlamenter diplomasi, devletlerin ulusal çıkarlarından ziyade uluslararası sorunların çözümüne odaklanır.

Hızla gelişim gösteren iletişim olanakları teknolojisi, dünyanın bir ucundaki olaylardan herkesin haberdar olmasını sağlamıştır. Artık devletlerin sadece ulusal kamuoylarına değil, aynı zamanda ulus ötesi kamuoyuna yönelik sorumlulukları bulunmaktadır. Soğuk Savaş sonrasında, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasıyla iki kutuplu sistemin etkisi kaybedilmiş ve ülkeler arasındaki etkileşim artmıştır (Yıldırım, 2015: 98-99).

Küresel diplomasi ile birlikte, yeni diplomasi türleri de ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan bazı konular, uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmiş ve bu bağlamda yeni diplomasi türleri gündeme gelmiştir (Şefika, 2006: 425). Çevre diplomasisi, küreselleşmenin olumsuz etkilerinden biri olan çevre tahribatlarına odaklanmıştır. Sanayi, ticaret ve teknolojinin sürekli gelişimi, hava kirliliği, su kirliliği, biyolojik çeşitlilik kayıpları ve orman tahribatı gibi çevre sorunlarını zirveye taşımıştır. Bu sorunlara çözüm bulabilmek adına 1960'ların ortalarında çevre diplomasisi gelişmiştir (Tuncer, 2009: 131-133). İnsan hakları diplomasisi, özellikle II. Dünya Savaşı'nda ortaya çıkan insan hakları ihlallerine odaklanmıştır. İnsani diplomasi ise doğal afetler veya iç savaş durumlarında insanlara yardım etmeyi amaçlamaktadır (İskit, 2012: 363-367). Küresel diplomasi ile birlikte ortaya çıkan diğer bir diplomasi türü ise enerji diplomasisidir. Devletlerin sert güç kullanımının dışında kalan en önemli dış politika konularından biri enerji olup, devletler nükleer enerji, petrol, doğal gaz veya hidrolik enerji vb. birçok enerji kaynağı üzerinde anlaşmalar yapmaktadır. Tüm bu hususların düzgün ve sorunsuz olarak yürütülmesinde enerji diplomasisi büyük bir role sahiptir (İskit, 2012: 363-367).

Sivil diplomasi, gayri resmi temsilciler kanalıyla yürütülen bir diplomasi türüdür. Bu tür diplomasiye örnek, değişik ülkelerden basın yayın organlarının yazarları ve sanatçıların bir araya gelerek karşılıklı görüş paylaşımlarında bulunduğu televizyon programları gösterilebilir. Bilim, on

yıl öncesine kadar sadece araştırma ve geliştirme aracı olarak değerlendiriliyordu. Ancak son yıllarda, bilimin dış politika alanında da önemli katkılar sağlayabileceği ortaya çıktı. Bilim diplomasisi, bilimi yabancı halklar ile bütünleştirmeyi hedefler ve resmi ilişkilerin etkisini yitirdiği bölgelerde devletlerin hedeflerini siyasi ve sosyal açıdan ilerletmelerine olanak tanır. Bilim diplomasisi, süreklilik arz eden ve güçlü uluslararası ilişkilerin kurulmasına katkı sağlayabilir. Diplomasinin ve bilimin farklı düzeylerde birbirleriyle etkileşime girdiği temel alındığında, bilim diplomasisi üç farklı boyutta yürütülebilir: diplomaside bilim, bilim için diplomasi ve diplomasi için bilim (Sütçü, 2012: 5-6).

Kamu diplomasisi, bir diğer diplomasi türüdür. Kamu diplomasisinde temsilciler, devlet görevlileri olabileceği gibi ilgili ülkenin sanatçıları, sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra iş insanları da olabilir. Bu tür diplomasi, doğrudan karar alma mekanizmalarını hedeflemek yerine, faaliyet gösterilen ülkenin kamuoyunu etkileme gücüne sahiptir (Şefika, 2006: 425).

Geleneksel diplomasi, küreselleşme ile birlikte yerini daha ılımlı ve anlaşma odaklı yeni bir diplomasi anlayışına bırakmıştır. Yeni diplomasi, geleneksel diplomasinin tek taraflı, gizli ve geçici tavrının yerine geçmiştir. İlerleyen iletişim teknolojisi, uluslararası kamuoyunun bilinçlenmesi ve devletlerarasındaki iş birlikleri, geleneksel diplomasi uygulamalarını yetersiz hale getirmiştir. Yeni diplomasi, ülkelerin öne çıkan en belirgin özelliklerini tanıtmayı ve zor kullanmadan yabancı ulusları etkilemeyi amaçlayan yeni uygulama alanlarına yönelmiştir (Sütçü, 2012: 5-6).

1.2. Kamu Diplomasisi Kavramı

Kamu diplomasisi, bir devletin halklar arasında anlayış, dostluk ve iş birliğini artırmak için kullandığı bir dış politika aracıdır. Geleneksel diplomasiye benzer şekilde, kamu diplomasisi de uluslararası ilişkilerde önemli bir rol oynamaktadır, ancak hedef kitlesi genellikle halklar ve sivil toplum örgütleri gibi devlet dışı aktörlerdir. Günümüzde kamu diplomasisi, bir ülkenin yabancı toplumları etkilemesi, yönlendirmesi, kendi çıkarlarını savunması, meşruiyet sağlaması, yabancı kamuoyu oluşturmaları için en etkili araçlardan biridir (Akçadağ, 2014: 12).

İç politikada etkin olan ve diğer ülke vatandaşlarının değer ve kültürlerini anlayabilen ulusal liderlerin, siyasi açıdan daha güçlü dış politikalar uygulayabilecekleri ve diğer ülkeleri kendi anlayışları doğrultusunda daha fazla etkileyebileceklerine inanılmaktadır. Kamu diplomasisinin nihai amacı diğer ülke insanların kalplerini ve zihinlerini fethetmektir. Bu bağlamda kamu diplomasisi bir ülkenin dış politikasına olumlu ve güçlü katkı sağlama potansiyeline sahiptir (Sancar, 2016: 21).

Kamu diplomasisinin uygulama araçları arasında geleneksel medya, yeni medya/sosyal medya, uluslararası faaliyetler (kültürel ve sanatsal faaliyetler), reklamcılık, ünlülerin kullanımı, uluslararası yayıncılık ve ulusal markalar vb. yer almaktadır (Kalin, 2014). Kamu diplomasisinin temel uygulama alanları şunlardır: kültürel diplomasi, yurttaş diplomasisi, inanç diplomasisi, lobicilik, savunuculuk. Ancak yeni kamu diplomasisi, bireylerle diyalog sürecini geliştiren, ülkeler arasında olumlu imaj ve itibar sağlayan çeşitli uygulamaları da kapsamaktadır. Bu uygulamalar arasında dijital diplomasi, insani diplomasi, sağlık diplomasisi, gastro diplomasi, müzik diplomasisi, spor diplomasisi, turizm diplomasisi ve bilim diplomasisi yer almaktadır (Yıldırım, 2015: 22).

Kamu diplomasisi, terim olarak ilk kez 1963 yılında Edward Murrow tarafından kullanılmıştır. Murrow, kamu diplomasisini sadece hükümetler arasında değil, aynı zamanda hükümet dışındaki bireyler ve kuruluşlarla iletişim içinde yürütülen bir diplomasi anlayışı olarak kabul etmiştir. Bu perspektifle kamu diplomasisi, genellikle resmi hükümet görüşlerinin yanı sıra Amerikalı vatandaşlar ve organizasyonlar tarafından temsil edilen farklı görüşleri de içeren faaliyetleri içerir (İnan, 2012: 63). Geleneksel diplomasi dışındaki uluslararası ilişkilerin kapsamını genişleterek, devletlerin yabancı ülkelerde kamuoyu oluşturmalarını, diplomatlar arasındaki etkileşimi ve kültürlerarası iletişimi içeren bir süreçtir (Leonard vd., 2002: 1).

Kamu diplomasisi, iletişim ve etkileşim süreci olarak değerlendirilir. Bu süreçte, devlet dışındaki topluluklar, toplumda etkili olan kişiler, kurumlar ve diğer yapılar hedeflenir. Bu iletişim süreci, devletlerin dış politika hedeflerine paralel olarak uluslararası kamuoyunda saygınlık oluşturmayı ve artırmayı

amaçlar. Hans N. Tuch'a (1990: 40) göre, kamu diplomasisi, hükümetin ulusal hedeflerini ve politikalarını yabancı uluslara anlatma amacını taşır. Kamu diplomasisinin tanımlarından biri, devletlerin jeopolitik hedefleri doğrultusunda kamuoyu oluşturmayı amaçlayan resmi çabaları içerir (Ekşi, 2014: 8).

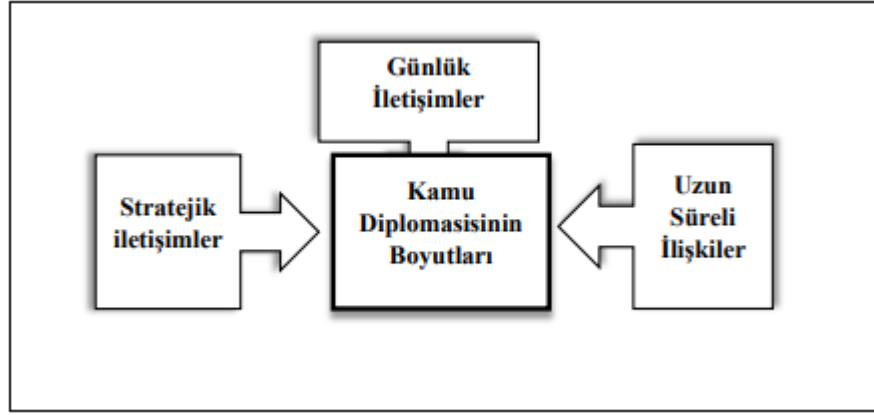
Devletler, kamu diplomasisini kullanarak hedefledikleri yabancı toplumlarla ilişkilerini geliştirmeye çalışırlar. Bu, ortak paydaları vurgulayarak, kanaatleri değiştirme ve algıları yönetme amacını taşır. Kamu diplomasisi, geleneksel diplomasiye ek olarak yürütülen çalışmaların bir parçası olarak ortaya çıkar ve politik-askeri, ekonomik ve sosyal-kültürel olmak üzere üç boyutta faaliyet gösterir. Diplomatların yanı sıra kamu kurumları, özel kuruluşlar ve kurumlar, kamu diplomasisinde önemli roller üstlenir.

1.3. Kamu Diplomasisinin Boyutları

Bilgi iletimi ve pozitif bir imajın pazarlanması, kamu diplomasisinin önemli bir parçası olmakla birlikte, başarılı bir uygulama için hükümet politikaları için uygun bir ortamın oluşturulması ve uzun süreli ilişkilerin kurulması da gereklidir. Bu bağlamda, Joseph Nye, kamu diplomasisini üç önemli ve birbirinden farklı boyutta ele alır. Bu boyutlardan ilki, doğrudan devlet tarafından bilgilendirmeyi içerir ve günlük iletişime odaklanır. Yabancı basını, kamu diplomasisinin bu boyutu için kritik bir hedef olarak görerek, modern demokrasilerde hükümet yetkililerinin yeterince odaklanmadığını eleştirir. Günlük boyut aynı zamanda kriz yönetimi ve saldırılara karşı hazırlıklı olma durumunu da içerir (Nye, 2017: 154).

Kamu diplomasisinin bir diğer boyutu ise reklam veya siyasi kampanyalar gibi stratejik iletişimlerin oluşturulduğu bir alandır. Bu boyutta çeşitli kanallardan iletilen bilgilerin tutarlı, çelişmeyen ve birbirini çürütmeyen bir şekilde iletilmesi önemlidir. Örneğin, İngiltere'nin 2003 yılında Irak Savaşı'nda ABD'yi destekleme konusunda Fransa ve Almanya'dan ayrılması, bir süre önce vurgulanan Avrupa Birliği'nin sadık üyesi İngiltere temasının zarara uğramasına neden oldu. Bunun sonucunda, birçok ülkenin

kamuoyunda İngiltere'nin ABD'nin hizmetkârı olduğu yönündeki olumsuz imajı güçlendirdi (Nye, 2017: 154).

Şekil 1: Joseph Nye'in Kamu Diplomasisi Boyutları

Kaynak: Yıldırım, 2015: 135.

Kamu diplomasisinin üçüncü boyutu, burslar, değişim programları, stajlar, seminerler, konferanslar ve medya kanallarına ulaşım aracılığıyla, önemli kişilerle yıllar içerisinde uzun vadede ilişkilerin geliştirilmesidir. Bu boyut, Joseph Nye'nin açıklamalarına göre üç ana boyut içinde yer alır ve bir ülkenin etkili bir imaj oluşturabilmesi için önemli bir role sahiptir. Bahsi geçen uzun vadeli ilişkiler, kişiler arasında kültürel anlayışı artırmaya ve dostane bağları güçlendirmeye yöneliktir (Nye, 2017: 157).

Mark Leonard da kamu diplomasisini değerlendirirken üç farklı boyutu ele alır: Reaktif, Proaktif ve İlişki İnşası. Her bir boyut, farklı bir zaman çizelgesine göre çalışır. Reaktif iletişim, haber yönetimini içerir ve saatler ve günler içinde gerçekleşir. Proaktif iletişim ve algı değiştirme faaliyeti, haftalar ve aylar içinde planlanır. Uzun vadeli ilişki inşa etmek ise yıllar alabilir. Her bir boyut, farklı beceriler ve örgütsel kültürleri gerektirir (Leonard, 2002: 11). Reaktif boyut, haber yönetimini içerir ve esnek, tepkisel ve hükümetle ilişki içinde olmayı gerektirir. Proaktif iletişim ise gelişmiş iletişim becerileri, stratejik planlama, bütçe ve kaynaklar konusunda uzmanlık gerektirir (Karadağ, 2016: 84).

Kamu diplomasisinin zaman açısından ele alınan bir diğer tasnifi ise Karadağ'a aittir. Bu tasnifte üç safha bulunmaktadır: kısa vadeli iletişim, orta vadeli iletişim ve uzun vadeli iletişim.

orta vadeli iletişimler ve uzun dönem iletişimler. Kısa vadeli iletişimleri, bir ülkenin diğer ülkeler üzerinde kısa süreli etkisi olan faaliyetleri içerir. Orta vadeli iletişimler, etkisi kısa vadede görülmeyen ancak on yıla kadar süren faaliyetleri içerir. Uzun dönem iletişimler ise kültürel faaliyetler yoluyla yapılan iletişimleri içerir ve etkilerini on yıldan uzun süre gösterir. Bu bağlamda, kültürel değişim, burslar ve uzun vadeli ilişkiler kurma çabaları bu boyuta dahildir (Karadağ, 2016: 85).

1.3.1. Kamu Diplomasisi ve İletişim

Kamu diplomasisi, devletlerin uluslararası ilişkilerde, kendi halklarıyla ve diğer ülke kamuoylarıyla etkileşim kurarak, olumlu bir imaj oluşturmayı, anlayışı artırmayı ve ilişkilerini güçlendirmeyi hedefleyen bir stratejidir. Kamu diplomasisinin temelinde etkili bir iletişim bulunmaktadır. Kamu diplomasisi ile iletişim arasındaki ilişki, devletlerin ve toplumların birbirlerini anlamalarını, kültürler arası diyalogu teşvik etmeyi ve karşılıklı güveni artırmayı hedefler (Sancar, 2012: 83).

İletişim, kamu diplomasisinin merkezinde yer alır çünkü iletişim faaliyetleri ile birlikte, halklar arasında etkileşimi güçlendirmeye odaklanır. İki yönlü bir süreç olan iletişim, devletlerin sadece kendi politikalarını açıklamakla kalmayıp aynı zamanda diğer ülkelerden gelen geri bildirimlere de açık olmalarını gerektirir. Kamu diplomasisi iletişimi, açık, şeffaf ve karşılıklı anlayışa dayalı bir temele oturarak, toplumlar arasında birbirine yaklaşma ve diyalog kurma amacını taşır (Yeğin, 2015: 9).

Günümüzde iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, kamu diplomasisinin uygulama sürecini de etkilemiştir. Sosyal medya platformları, dijital iletişim araçları ve çevrim içi mecralar, devletlerin hızlı ve geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Bu nedenle, kamu diplomasisi iletişimi daha geniş bir kitleye yaymak ve anında geri bildirim almak için bu modern araçlardan yararlanır (Sancar, 2012: 83).

Kamu diplomasisi sürecinde iletişim faaliyetleriyle birlikte kendi ülke değerleri, kültürü ve politikaları diğer ülke toplumlarına doğru bir şekilde aktarılır. Aynı zamanda, diğer ülkelerin kültürlerini anlamak, saygı göstermek

ve ortak değerleri bulma yolunda bir çaba sarf eder. Bu karşılıklı anlayış, güven oluşturarak uluslararası ilişkilerin seyrini kolaylaştırır (Yeğin, 2015: 9). Sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, sanatçılar ve diğer toplumsal aktörler aracılığıyla gerçekleştirilen iletişim, kültürler arası etkileşimi destekler ve çeşitli toplulukların birbirleriyle diyalog kurmalarını sağlar (Gültekin, 2005: 126-140).

Kamu diplomasisi iletişimi, devletlerin uluslararası arenada etkili bir şekilde iletişim kurmalarını ve toplumlar arasında köprüler kurmalarını hedefler. İletişim, bu stratejinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için temel bir araç olarak önemini korur ve devletlerin küresel düzeyde daha etkin ve anlamlı ilişkiler kurmalarına yardımcı olur. İletişim açısından değerlendirildiğinde halkla ilişkiler de kamu diplomasisi ile ilintilidir (Yeğin, 2015: 9).

Halkla ilişkiler, kurumlar ile belirlenen hedef kitle arasında iletişimi güçlendirmeyi, karşılıklı anlayış ve iş birliği sağlamayı amaçlayan bir faaliyet olarak tanımlanabilir. Günümüzde halkla ilişkiler, kurum kültürü oluşturma, kurumsal sosyal sorumluluk projeleri hazırlama, kampanya ve etkinlik yönetimi, lobicilik faaliyetleri ve kriz yönetimi gibi birçok alanda etkinlik göstermektedir. Bu uygulamaların temelinde, kurumların daha iyi rekabet etmek, ayakta kalmak ve olumlu bir imaj oluşturmak istemesi yatar (Sancar, 2012: 83).

Kamu diplomasisi de benzer amaçlara hizmet eden bir strateji olarak karşımıza çıkar. Devletler, uluslararası ilişkilerde ulusal çıkarlarını koruma, yabancı devletlerin kamuoyunu ikna etme, olumlu imaj ve algı oluşturma amaçıyla kamu diplomasisini kullanır. Bu strateji, halkla ilişkilerle örtüşen birçok uygulama alanına sahiptir. Yabancı devletlerin kamuoyuna yönelik faaliyetleri, aslında devletlerin uluslararası halkla ilişkiler pratiği olarak da adlandırılabilir (Gültekin, 2005: 126-140).

Kamu diplomasisi, özellikle yabancı kamuoyları doğrudan etkilemeyi amaçlar, bu da onu halkla ilişkilerin uluslararası boyutta bir uzantısı yapar. Ancak, önemli bir fark da bulunmaktadır. Kamu diplomasisinde odak noktası ulusal çıkarlardır, halkla ilişkilerde ise kurum ve şirketlerin menfaatleri öne

çıkar (Yerdelen, 2017: 43-63). Bu iki alan arasındaki benzerliklere rağmen, halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi farklı odaklara sahiptir. Halkla ilişkiler, kurumsal düzeydeki ilişkileri güçlendirmeye odaklanırken, kamu diplomasisi devletler arası ilişkilerin yönetiminde ulusal çıkarları öne çıkarır. Her iki strateji de etkili iletişim ve olumlu algı oluşturma üzerine kurulu olsa da, hedeflerindeki odak noktaları açısından ayrılırlar (Özgür, 2013: 3).

1.3.2. Kamu Diplomasisi ve Uluslararası İlişkiler

Kamu diplomasisi ve uluslararası ilişkiler, devletler arasındaki etkileşimi ve iş birliğini anlamak için kullanılan önemli kavramlardır. Kamu diplomasisi, bir devletin dış politikasını desteklemek ve tanıtmak amacıyla kullanılan iletişim ve etkileşim stratejilerini içerir. Bu tür diplomasi, sadece devletin resmi temsilcileri aracılığıyla değil, aynı zamanda sivil toplum kuruluşları, kültürel etkinlikler ve yayın organı gibi çeşitli araçlar kullanılarak da gerçekleştirilebilir (Beşikkaya, 2012: 39).

Uluslararası ilişkiler ise devletler arasındaki siyasi, ekonomik, kültürel ve askeri etkileşimleri inceleyen bir disiplindir. Bu alanda, devletlerin egemenlik hakları, uluslararası hukuk, uluslararası kuruluşlar, uluslararası politika, uluslararası ticaret, sosyal ve kültürel alanlar ile güvenlik gibi konular incelenir. Uluslararası ilişkiler, devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerini anlamak ve açıklamak, çatışmaları çözmek ve barışı sağlamak amacıyla analitik ve teorik bir çerçeveye sunar (Aras, 2004: 23).

Her iki kavram da uluslararası sistemdeki aktörlerin davranışlarını anlama ve yönetme amacı güder. Kamu diplomasisi, bir ülkenin imajını şekillendirme ve olumlu bir algı oluşturma amacını taşırken, uluslararası ilişkiler, devletler arasındaki çeşitli dinamikleri ve ilişki biçimlerini açıklamak için kullanılır. Her iki alan da karmaşık bir dünya düzeninde devletler arasındaki etkileşimleri anlamak ve anlamlandırmak için önemli araçlar sunar. Bu bağlamda, kamu diplomasisi ve uluslararası ilişkiler, devletlerin dünya sahnesinde etkili bir şekilde var olabilmeleri için önemli stratejik unsurları içerir (Kırtay, 2008: 47-50).

Dış politika kavramı, bir ülkenin kendi sınırları dışında başka bir devlete ya da uluslararası alana yönelik politikalarını içerir. Bu politikalar, devletin ulusal çıkarlarını gözeterek belirlenir ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde kullanılan yöntemleri ve ilkeleri kapsar. Uluslararası ilişkiler literatüründe yeni olmasına rağmen, dış politika kavramı devlet olgusuyla eş zamanlı olarak varlığını sürdürmüştür.

Westfalya Antlaşması ile birlikte ulus devlet yönetim anlayışının hâkim olduğu bir döneme geçilen uluslararası ilişkilerde, devletler artık eşit özneler olarak kabul edilmeye başlamıştır. XX. yüzyılın ilerleyen dönemlerinde ise iletişim araçlarında yaşanan değişim, siyasi, sosyal ve kültürel değerlerin sınırların ötesine geçerek dünya geneline yayılmasına neden olmuş ve bu durum uluslararası ilişkilerin mahiyetinde bir değişime yol açmıştır (Kırtay, 2008: 47-50).

Ulus devletler, günümüzde globalleşme sürecinden etkilenirken, iletişim araçlarının artması dış politika ve uluslararası ilişkileri çeşitlendirmiştir. Globalleşen dünyada, ulus devletlerin yanı sıra uluslararası şirketler, örgütler, medya ve sivil toplum kuruluşları gibi devlet dışı aktörler ortaya çıkmıştır. Bu çeşitlenme, dış politika stratejilerini, yöntemlerini ve araçlarını etkilemiş, geleneksel yöntemlerin zayıflayıp önemini kaybetmesine sebep olmuştur (Beşikkaya, 2012: 39).

Dış politika artık sadece devletlerin işi değil, aynı zamanda sivil toplum, medya ve diğer hükümet dışı organizasyonlar tarafından da etkilenmektedir. Özellikle su sorunları, küresel ısınma gibi küresel meseleler, devletlerin tek başına karar alamayacağı bir arenada iş birliği zorunluluğunu doğurmuştur. Bu süreçte, devletler ulusal çıkarlarına uygun dış politikalar belirleme konusunda etkili olan faktörleri ve gelişmeleri dikkate alarak politika değişikliklerine gitme ihtiyacı hissetmişlerdir (Dağı, 2007: 309).

Günümüzde dış politika ve diplomasi faaliyetlerinde, kamuoyu ve kamuoyu algıları daha fazla önem kazanmıştır. Bu durum, dış politikanın sadece belirlenmesini değil, aynı zamanda izlenen yolları ve kullanılan araçları da etkilemiştir. Dış politikada ulusal kimlikler, dünya görüşleri ve

ulusal menfaatler belirleyici olmuş ve bu faktörler, dış politikaların oluşumunda kilit bir rol oynamıştır (Aras, 2004: 23).

1.4. Kamu Diplomasisinin Uygulama Araçları

Kamu diplomasisinin stratejik araçları, literatürde bazı uzmanlar tarafından “kamu diplomasisi uygulama alanları” olarak adlandırılırken, diğer uzmanlar tarafından “kamu diplomasi kaynakları veya araçları” olarak ifade edilmektedir (Yıldırım, 2015:165). Bazı yazarlar, Joseph Nye’in yumuşak gücün kaynakları tasnifine paralel olarak, kamu diplomasisi araçlarını “kültür”, “siyasi değerler” ve “dış politika” unsurları üzerinden değerlendirmişlerdir. Bununla birlikte, birçok yazar, kamu diplomasisinin uygulama alanlarını “kültür”, “eğitim”, “sanat”, “spor” ve “teknoloji ve internet” çerçevesinde değerlendirmektedir (Erzen, 2012: 129).

Türkiye’de Kamu çeşitli kurum ve kuruluşlar aracılığıyla yürütülmektedir. Bu kurumlar arasında öncelikle Dışişleri Bakanlığı önemli bir rol oynamaktadır. Dışişleri Bakanlığı, ülkenin dış politikasını belirlemede ve uluslararası ilişkilerin yönetilmesinde kilit bir rol üstlenmektedir. Ticaret Bakanlığı da kamu diplomasisinin önemli bir parçasıdır. Ticaret ilişkileri, ülkeler arasındaki ilişkilerin önemli bir parçası olduğundan, Ticaret Bakanlığı ülkenin ekonomik çıkarlarını savunmak ve ticari ilişkileri geliştirmek adına önemli bir araçtır. Kültür ve Turizm Bakanlığı da kamu diplomasisi açısından değerlendirilen unsurlar arasındadır. Kültür ve turizm faaliyetleri, ülkeler arasındaki kültürel etkileşimi artırarak uluslararası ilişkileri güçlendirebilir. Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), yurt dışındaki kalkınma ve insani yardım faaliyetleriyle kamu diplomasisine katkıda bulunmaktadır. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye’nin diaspora ve akraba topluluklarıyla ilişkilerini yöneterek kamu diplomasisine katkı sağlar. Yunus Emre Enstitüsü, Türk kültürünü tanıtmak ve Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki kültürel ilişkileri güçlendirmek amacıyla faaliyet gösterir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), uluslararası insani yardım faaliyetleri ve afet yönetimi alanında çalışarak Türkiye’nin uluslararası arenada itibarını artırmaktadır. Türkiye Maarif Vakfı, yurt dışında Türk eğitimini ve kültürünü tanıtmak amacıyla faaliyet gösterir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, yurt dışındaki Müslüman toplumlarla ilişkileri yöneterek din ve kültür diplomasisine katkıda bulunmaktadır. Kızılay, uluslararası insani yardım faaliyetleriyle Türkiye'nin uluslararası alanda itibarını artırabilir ve kamu diplomasisine katkı sağlamaktadır.

1.5. Kamu Diplomasisi ve Güç Kavramı İlişkisi

Güç olgusu, uluslararası ilişkilerde temel kavramlardan biri olarak önemli bir yer tutar. Güç, farklı tanımlamalarla açıklanabilir. Fiziksel bir bakış açısına göre, güç, mevcut kuvvetlerin kullanılmasıyla elde edilen etkinlik olarak değerlendirilir. Davranışsal bir perspektifle güç, hedeflenen sonuçlara ulaşmak için karşısındakilerin tutumlarını değiştirme yeteneğini ifade eder. Ulusal arenadaki ilişkilerde güç, bir ülkenin diğer bir ülkeye karşı uyguladığı ve normalde o ülkenin yapma arzusunda olmadığı bir eylemi gerçekleştirmesine dönük etki olarak ortaya çıkar (Yılmaz, 2011: 31).

Sosyal bilimlerde güç, çeşitli bağlamlarda farklı tanımlamalara sahip, çok yönlü bir kavramdır. Bu bağlamda, güç, bazıları için kapasite, bazıları için etki ve bazıları için ise ancak karşılaştırıldığında anlam kazanan görece bir kavram olarak incelenir (Arı, 2012: 60). 20.yüzyılın önemli uluslararası ilişkiler düşünürlerinden Morgenthau, gücü bir ilişki türü olarak tanımlayarak uluslararası politikanın temel amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan bir araç olarak görmüştür. Holsti, gücü ise bir ülkenin ceza, ödül, zorlama ve ikna gibi yöntemleri kullanarak karşı tarafın davranışlarını değiştirme yeteneği olarak tanımlamıştır (Aydoğan, 2011: 3).

Siyaset bilimci Robert Dahl, güç kavramını bir aktörün, diğer bir aktöre onun aksi takdirde yapmayacağı bir şeyi yaptırabilme yeteneği olarak tanımlamıştır. Frederick Frey ise gücü, *“aktörler arasında, aktörlerden birinin eyleminin diğerinin eylemlerini en azından kısmen değiştirdiği ilişki”* olarak açıklamıştır (Çakmak, 2007: 63-64). ABD Savunma Eski Bakan Yardımcısı Joseph Nye, gücü *“başkalarının davranışlarını, istediğimiz sonuç doğrultusunda etkileyebilme kapasitesi”* olarak tanımlamış ve ona *“hava durumu gibidir. Herkes ona bağlıdır ve onun hakkında konuşur; fakat çok azı onu anlar”* ifadesini eklemiştir (Nye, 2005: 11).

Geleneksel bakış açısına göre, bir ülkenin büyük bir güce sahip olduğunu belirtmek için genellikle büyük bir askeri güce sahip olması gerektiği düşünülüyordu (Nye, 2003: 6). Ancak zamanla, uluslararası ilişkilerde birçok alanda olduğu gibi güç anlayışında da değişiklikler meydana geldi. Sanayi Devrimi öncesinde askeri güç, ulusal gücün belirleyici unsuru olarak görülüyordu. Fakat Sanayi Devrimi ile birlikte, ulusal gücü tanımlamak için askeri gücün tek başına yeterli olmadığı anlaşıldı. Bu dönemde endüstriyel üretim kapasitesi, yeni teknolojiler geliştirme ve bu teknolojilere uyum sağlama yeteneği daha önemli hale geldi. Günümüzde ise bilgi çağı olarak adlandırılan dönemde, uluslararası iletişimin artmasıyla birlikte ulusal gücün asıl temeli, askeri veya ekonomik kapasiteden ziyade bilgi kontrolü ve kamuoyunu yönlendirme kabiliyeti olarak kabul edilmektedir (Özdemir, 2008: 136).

Soğuk Savaş döneminde güç kavramı, askeri ve siyasi otoriteyi ve bu otoritenin sahip olduğu kaynakları çağırıyordu. Ancak soğuk savaş dönemi uygulamaları ve sona ermesi, güç kavramının mahiyetinde büyük değişikliklere neden oldu. Soğuk Savaş'ın galibi olan Batı cephesi, uluslararası ilişkiler düzleminde güç kavramına yeni bir perspektif kazandırdı ve sert güce ek olarak “yumuşak güç” unsurunun öne çıkmasına öncülük etti. Bu gelişmeler dünya genelinde tüm devletleri etkilememiş olsa da, az gelişmiş veya sanayileşmemiş bölgelerde, özellikle Afrika ve Ortadoğu'daki otoriter rejimlere sahip ülkelerde güç kavramının mahiyetinde henüz bir değişiklik yaşanmamıştır. Gelişmiş toplumlarda ise güç yapısındaki değişimler, yumuşak gücün sert gücün önüne geçmesine ve uluslararası arenada daha etkili bir rol oynamasına neden olmuştur (Yılmaz, 2011: 31).

1.5.1. Yumuşak Güç

Yumuşak güç kavramının kaynakları, Joseph Nye'a göre meşru ve ahlaki dış politika, iç ve dış politika tutarlılığı ve ülkenin kültürü gibi uluslararası politikada ilgi çeken unsurlardan oluşur (Özel, 2018: 7). Uluslararası ilişkiler bağlamında devletler, kendi kapasitelerinden daha zayıf olan devletlere yönelik olarak tehdit, zorlama (sopa) veya teşvik (havuç) yöntemlerini kullanarak etki kurmaya çalışmaktadır (Güzel, 2016: 344). Bu çabalar

genellikle devletlerin sert güçleri, yani askeri ve ekonomik güçleri tarafından desteklenmektedir.

Uluslararası sistem, K. Waltz'ın âdem-i merkeziyetçi ve anarşik olarak nitelendirdiği bir yapıya sahiptir. Waltz'a göre, tüm devletlerin temel amacı hayatta kalmak ve bu anarşik sistemde kendi güvenliklerini sağlamaktır (Waltz, 1979: 108-111). Uluslararası sistemde dünya jandarması bulunmamakta olup, devletler farklı kapasitelere sahip olsalar da birbirleriyle benzer nitelikte birimler olarak kabul edilmektedir.

Gelişen iletişim, ulaşım ve silah teknolojisi gibi faktörlerle birlikte devletler, askeri güç kullanımından kaçınmaya başlamış ve Joseph Nye'un tanımladığı "yumuşak güç" kavramı uluslararası ilişkilere girmiştir (Jackson ve Sorensen, 2013: 48-49). Yumuşak güç, sert güç ile çelişmemekte; aksine, saygıya dayalı bir korkuyu ifade ederek güçlü bir etki sağlamaktadır (Karadağ, 2016: 76-77). Yumuşak güç kavramının literatüre Joseph Nye ile girmiş olmasına rağmen, tarih boyunca örneklerine rastlanabilir. Örneğin, Osmanlı Devleti'nin fethetmek istediği bölgelere öncelikle tüccarlar gönderip olumlu bir imaj yaratması, yumuşak güç kullanımına örnek teşkil eder. Benzer şekilde, Fransa'nın 17. ve 18. yüzyıllarda kendi kültürünü tanıtarak yumuşak güç kullanması, diplomatik ilişkilerde etkin bir rol oynamıştır (Yılmaz, 2011: 32).

Joseph Nye'nin 1990'da yayımlanan "Bound to Lead" kitabı ve 2004 yılında yayımlanan "Soft Power" kitabı, güç kavramına yeni yaklaşımlar kazandırmıştır. Nye'a göre, ülkeler sadece askeri veya ekonomik etkileşim içinde olmamalı, kendi çıkarları doğrultusunda dış politika süreçlerinde yumuşak güç araçlarını da kullanmalıdır. Bu araçlar arasında kültür, din, demokratik değerler, dış yardımlar, teknoloji, ekonomik ve siyasi kalkınmışlık, sinema ve televizyon gibi unsurlar bulunmaktadır (Nye, 2017: 14).

Yumuşak güç ve sert güç, birbirleriyle bağlantılı ve birbirlerini destekleyen kavramlardır. Sert güç genellikle ekonomi ve askeri olarak ele alınırken, yumuşak güç daha çok başkalarına çekici gelen unsurları içerir.

Ülkenin ekonomisi güçlü değilse, yumuşak güç veya etkisi daha zayıf olacaktır (Çavuş, 2014: 25).

Yumuşak güç kullanımı, ülkelerin güvendikleri alanlara ve etkilemek istedikleri kitlelerin potansiyeline göre değişmektedir. Bu nedenle pek çok yumuşak güç stratejisi bulunmaktadır, ancak bu stratejiler ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Yumuşak güç stratejilerine örnek olarak, bir ülkenin imajını güvenilir hale getirmek veya başka ülkelerin imajını olumsuz etkileyerek kendini yüceltmek gibi stratejiler verilebilir (Çavuş, 2014: 27). Bir devlet dış politikasında sert gücü veya yumuşak gücü seçmek zorunda değildir, çünkü ikisi birbirleriyle bağlantılıdır. Örneğin, Soğuk Savaş döneminde ABD'nin SSCB'ye karşı üstünlüğü, sert güç unsurlarının yanı sıra yumuşak güç stratejilerini de içermiştir (Yılmaz, 2011: 32).

Yumuşak güç, sert güç gibi ani sonuçlara yol açmaz ve genellikle daha uzun süreçlerde uygulanır. Bu tür uygulamalar devletin meşruiyeti tarafından şekillenir ve sadece devletler değil, aynı zamanda sivil toplum kuruluşları, şirketler gibi kurumlar da yumuşak güç kullanabilir. Yumuşak ve sert güç arasındaki temel farklardan biri, sert gücün karşı tarafa zorla bir şey yaptırma eğilimindeyken, yumuşak gücün karşı tarafın isteklerini etkileyerek gönüllü bir şekilde kabul ettirmeye yönelik olmasıdır (Keykavosiiranagh, 2015: 46-48).

Sert güç unsurlarından daha ılımlı olan yumuşak güce geçişin nedeni, uluslararası ilişkilerin artık devletlerin eylemleriyle şekillenmemesi ve strateji planlamasının tüm uluslararası sistemi göz önünde bulundurarak yapılması gerekliliğidir. Yumuşak güç politikalarının uygulanmasının sert güç politikalarına göre daha düşük maliyetli olması da bu geçişin nedenlerinden biridir (Anaz, 2013: 12-13).

1.5.2. Sert Güç

Realist perspektife göre, askeri güç devletin varlığını sürdürebilmesi için vazgeçilmez bir güç kaynağıdır ve dış politikanın bir aracı olan sert güç, politik güçten ayrı bir kategoride değerlendirilmelidir. Çünkü askeri gücün varlığıyla politik güç arasında bir ayrım yapmak mümkün değildir. Politik

güç, aslında güçlü olanın zayıf olanı etkileme yeteneğini ifade eder ve sert güç olarak adlandırılan şey fiziksel güçtür. Askeri güç, bir devletin fiili gücünü oluşturur ve güç, rakip devletin askeri gücü tarafından belirlenir (Mearsheimer, 2001: 55).

Güç, uluslararası politikada diğerlerinin davranışlarını etkileme yeteneğidir. Sert güç, bu etkiyi oluşturmak için diğerleri üzerinde baskı kurma yeteneğini ifade eder. Sert güç stratejileri genellikle ulusal çıkarlara ulaşmak için askeri müdahaleyi, zorlayıcı diplomasiyi ve ekonomik yaptırımları içerir (Wilson, 2008: 114).

Devletler arasında yapılan güç sınıflandırması, “büyük güç”, “orta güç” ve “süper güç” gibi kategorilerle gerçekleştirilebilir. Bu sınıflandırma, aslında bir ülkenin sert gücünün bir ölçüsüdür. Bir ülkenin bu sınıflandırmadaki konumu, askeri gücü, ekonomik zenginliği, coğrafi büyüklüğü, stratejik konumu, üretim altyapısı, nüfus büyüklüğü, nitelikli işgücü, kurum etkinliği ve liderlik kalitesi gibi faktörlere bağlıdır. Coğrafi büyüklük ve konum değişmezken, ekonomik büyüklük ve nüfus gibi faktörler zaman içinde değişebilir. Askeri güç ise hızlı bir şekilde değişebilir (Nye, 2005: 82).

Tarih boyunca, devletlerin güvenliği için sert güç unsurları önemli bir araç haline gelmiştir. Fakat, bir ülkenin yönetiminin devamı için yalnızca sert güce güvenmek doğru bir yaklaşım değildir. İdeolojik veya dini meşruiyete dayanan imparatorluk gücü, yumuşak güç unsurlarından yoksun kalabilir. Askeri güç, bir devletin imparatorluğunu kurma ve sürdürme aracı olarak görülebilirken, gerçek önem meşruiyet, güvenilirlik, kültürel üstünlük ve bunların oluşturduğu normatif baskı gibi yumuşak güç unsurlarında yatmaktadır. Bir ülke, iç dinamikleri ve yumuşak güç unsurlarını kaybettiğinde, uluslararası sahnede varlığını sürdüremez. Örneğin, İngiliz ve Sovyet İmparatorlukları, kendi halkları nezdinde meşruiyetlerini kaybettikleri için tarih sahnesinden silinmişlerdir (Ham, 2005: 47-48).

Amerika’nın askeri üstünlüğü, azim ve ahlaki şeffaflığının Soğuk Savaş’ı kazandığına dair yaygın bir kabul vardır. Ancak, bu sert güç, yumuşak gücün ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır. Amerika, Orta Doğu’da sevilmeyen bir ülke olmasına rağmen, yumuşak güç değerleri sayesinde saygı duyulan bir

konuma gelmiştir. Bununla birlikte, sert güç politik hedeflere ulaşmak için yeterli olmamıştır. Askeri müdahaleler, bir ülkenin yumuşak gücünden kaynaklanan prestij ve güvenilirliğine zarar verebilir. Emperyalist güçlerin meşru olmayan müdahaleleri, sert güçten yumuşak güce, korkudan saygıya, terörden meşruluğa dönüşmüştür (Ham, 2005: 52-53).

Bazı güvenlik uzmanları, Amerika'nın olumsuz algısının sadece yumuşak güçle düzeltilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Onlara göre, düşman davranışlarını şekillendirmek için ikna gibi yöntemler kullanılmalıdır. Diğer uzmanlar ise ulusal güvenlik için yumuşak güce inanmamakta ve ulusal güvenliğin artırılması için özellikle askeri güce ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Sert güç, "senden korkacak olan insanlar, sana meydan okuyamayacaktır" prensibini desteklemektedir (Curtis vd., 2006: 29).

Sert gücün etkinliğini artırmak için, kamu diplomasisinin temel unsuru olan yumuşak güçle desteklenmesi gereklidir. Yumuşak güç olmadan sert güç, önemli bir caydırıcı olabilir, ancak sert güç kullanırken yumuşak gücü de entegre etmek daha olumlu sonuçlar verebilir. Ayrıca, sert güç uygulamalarının başarılı olabilmesi için, ilişkilerde iyi niyet algısı ve güven inşası büyük önem taşır.

1.5.3. Bütünleşik Güç

Bütünleşik güç, dış politikada sert ve yumuşak gücün dengeli bir şekilde kullanılmasının sonucunda ortaya çıkan bir kavramdır. (Aydın, 2019: 32). Diplomatik, ekonomik, askeri, siyasi, yasal ve kültürel araçların birlikteliğini içeren bütünleşik güç, yumuşak gücün tek başına etkili olamayacağı düşüncesi üzerine gelişmiştir. Sert güç uygulamaları, mevcut veya potansiyel kutupların oluşmasına ve etkinliklerini arttırmalarına neden olabilirken, sadece yumuşak güç kullanımı istenen sonuçları garanti etmeyebilir. Bu nedenle, güç kavramının çok boyutlu ve koşullara göre değişken olması, bütünleşik gücü önemli kılmaktadır (Dedeoğlu, 2011: 75).

Sabit veriler (coğrafya, kültür, nüfus ve tarih) ile potansiyel verilerin (askeri, ekonomik ve teknolojik kapasite) birleştirilip stratejik zihniyet ve siyasi iradeyle çarpılması sonucunda elde edilen sonuç, gücü yansıtmaktadır.

Bütünleşik güç yaklaşımı, özellikle küresel siyasette gündemin şekillenmesi ve çekicilik oluşturmak için sert ve yumuşak gücün bir arada kullanılmasını gerektirmektedir.

Diplomasi, bütünleşik güç kavramı içinde önemli bir role sahiptir. Diplomasi, askeri çatışmalardan kaçınmak ve devletlerarasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel bağları geliştirmek amacıyla kullanılır. Diplomasi, sert güç kullanımı olmaksızın çeşitli taktik ve stratejilere dayanırken, kamu diplomasisi bütünleşik gücün uygulanmasına zemin oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi, sert ve yumuşak güç unsurlarının birlikteliği ekseninde değerlendirilmektedir ve özellikle hedef kitlenin etkilenmesi için güç önemlidir (Hocking, 2005: 34).

Kamu diplomasisi, sert gücün etkisini artırmak amacıyla kriz yönetimi durumlarında kullanılabilecek bir araç olarak öne çıkar. Aynı zamanda, kamu diplomasisi uluslararası siyasette sosyal güç sağlama konusunda önemli bir pratiği temsil eder. Bu noktada, sert ve yumuşak gücün bir arada düşünülmesi gerektiği ortaya çıkar. Kamu diplomasisinin sürdürülebilirliği açısından bütünleşik güç, güç planları çerçevesinde aktörler arası seçeneklerin değerlendirilmesini sağlar (Çavuş, 2014: 78).

1.6. Kamu Diplomasisi ve Sosyal İnşacılık Yaklaşımı

Sosyal inşacılık, uluslararası ilişkilerde kullanılan bir teorik yaklaşımdır. Bu yaklaşım, toplumsal gerçekliklerin sosyal olarak inşa edildiğini ve dilin, sembollerin ve kültürün, insanların dünyayı algılamalarını ve anlamlandırmalarını etkilediğini savunur. Sosyal inşacılık, uluslararası ilişkilerde devletlerarası etkileşimlerin, anlamlandırmaların ve kimlik oluşturmaının sosyal süreçlere dayandığını öne sürer (Wendt, 1996).

Kamu diplomasisi ve sosyal inşacılık yaklaşımları, uluslararası ilişkilerde etkileşim ve iletişim kurma süreçlerini anlamak için kullanılan kavramlardır. Her ikisi de bir ülkenin dış politikasını şekillendirmek, imajını güçlendirmek ve ilişkilerini geliştirmek amacıyla kullanılan stratejileri içermektedir (Onuf, 1994: 20).

Kamu diplomasisi, bir devletin, hükümetin veya özel kuruluşun dış politika hedeflerini desteklemek için halklar arasında iletişim kurma çabalarını içerir. Bu yaklaşım, sadece ülkenin diplomatik temsilcileri aracılığıyla değil, bununla beraber sivil toplum, kültürel etkinlikler, medya ve diğer aktörler aracılığıyla da gerçekleştirilebilir. Kamu diplomasisi, bir ülkenin imajını şekillendirme, olumlu algı yaratma ve diğer ülkelerle daha etkin bir şekilde iletişim kurma amacını taşır (Arı ve Kıran, 2011: 59-60).

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve uluslararası sistemdeki değişiklikler, geleneksel teorilerin yetersiz kaldığı bir dönemi işaret etmiş ve bu noktada sosyal inşacılık teorisinin öne çıktığı görülmüştür. Sosyal inşacılığa göre, uluslararası sistemdeki dinamikler maddi unsurların ötesinde düşünsel, sosyal ve kültürel etkenlere dayanmaktadır. Nicholas Onuf'un 1989'da tanıttığı inşacılık kavramı, bireylerin toplumu oluşturduğu gibi toplumun da bireyleri oluşturduğunu ve bu sürecin çift yönlü olduğunu vurgular. İnşacılık, dilin, kuralların ve kültürün sosyal dünyanın oluşumunda temel rol oynadığını savunur (Berger ve Luckmann, 2008: 11).

Onuf'un sosyal inşacılık anlayışında üç temel görüş bulunmaktadır. İlk olarak, bireylerin ve toplumun sürekli olarak birbirlerini karşılıklı olarak oluşturduğu vurgulanmaktadır. İkinci olarak, toplumsal inşa sürecinde dil, kurallar, kurumlar ve politikaların araç olarak kullanıldığı belirtilir. İnsanlar dil aracılığıyla isteklerini ifade eder ve faaliyet gösterir, bu da toplumsal inşanın bir aracıdır. Üçüncüsü ise kuralların varlığıdır; kurallar tarafsız değildir ve kuralı kullanan taraf diğerini denetleyebilme yeteneğine sahiptir (Aktürk, 2006: 24-25).

Kratochwill ve Wendt, uluslararası ilişkilerde güvenliğin devletlerarası ilişkilere bağlı olduğunu ve bu ilişkilerin devletlerin kimliği ve çıkarlarına yansıdığını belirtir. Kimlik, devletlerin çıkarlarının temelini oluşturur ve uluslararası sistem maddi değil sosyal bir yapıdır (Wendt, 1996).

Sosyal inşacılık, Berger ve Luckmann'ın "Gerçekliğin Sosyal İnşası" çalışması üzerine de dayanır. Bu çalışma, toplumsal inşa süreçlerini kurumsallaşma ve sosyalleşme süreçleri temelinde açıklar. Dışsallaştırma,

nesneleştirme ve içselleştirme süreçleri, kimliğin inşasında etkili olan faktörler olarak ortaya konur (Berger ve Luckmann, 2008: 11).

Sosyal inşacılık, uluslararası sistemde normların da önemli bir rol oynadığını vurgular. Normlar, kurallar ve prensipler olarak kabul edilir ve sosyal inşacılık, toplumsal gerçeğin oluşumunda aktörlerin, yapıların, normların ve bilginin rolünü tartışır. Sosyal inşacılık, insan bilincine ve dile vurgu yaparak düşünsel etmenlerin önemli olduğunu savunur (Çoban, 2014: 87-89).

Türk kamu yönetimi bağlamında sosyal inşacılık, soydaş kimliğinin Türkiye tarafından yapılandırıldığı bir kimlik haline geldiğini göstermektedir. Türkiye'nin bağımsızlığını kazanan ülkelerle kurduğu kurumlar ve projeler, sosyal inşaa süreçlerini güçlendirmiştir. Bu kurumlar aracılığıyla Türkiye, bölgesel ilişkilerini güçlendirmiş ve kültürel bir kimlik inşaa etmiştir (Küçük, 2009: 773-774).

Sonuç olarak, sosyal inşacılık teorisi uluslararası ilişkilerin karmaşıklığını anlamak için önemli bir çerçeve sunar. İnsanlar arasındaki iletişim, dil, normlar ve kültür, uluslararası sistemdeki değişimleri etkileyen temel unsurlardır. Bu perspektiften bakıldığında, uluslararası ilişkilerdeki dinamiklerin sosyal, kültürel ve düşünsel faktörlere dayandığı daha iyi anlaşılabilir (Yaldız, 2018: 6).

2. BÖLÜM

TÜRKİYE VE BULGARİSTAN İLİŞKİLERİ VE KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMA ARAÇLARI

2.1. Tarihsel Çerçeve

Bulgaristan, Güneydoğu Avrupa’da, Balkan Yarımadası’nda yer alan bir devlettir. Balkanlar, zengin etnik çeşitliliğe sahip, coğrafi olarak dağlık bir bölgedir ve tarihsel olarak önemli ulaşım yollarına ev sahipliği yapmıştır. “Balkan” kelimesi, “etrafı ağaçlarla çevrili dağ” anlamına gelir ve yarımada’nın coğrafi yapısı, etnik ve kültürel çeşitliliği bu ismi yansıtır (Dede, 2005: 5). Bulgaristan’ın kökeni, VII. yüzyıldan XV. yüzyılın ortalarına kadar uzanan ve İdil (Volga) havzasında yaşayan bir Türk kavmine dayanır. Bulgar ismi ilk olarak 482’de, Bizans İmparatoru Zenon’un Doğu Gotları’na karşı destek arayışı sırasında kullanılmıştır. Arkeolojik ve dil bilimsel çalışmalar, Bulgarların Türk kökenli olduğunu göstermiştir (Bilgin, 2004: 801).

Ülke, tarih boyunca önemli şehirler ve ulaşım yollarıyla stratejik bir konuma sahip olmuş, bugün ise yaklaşık 8.5 milyon nüfuslu, kültürel ve doğal zenginlikleriyle dikkat çeken bir devlettir. Başkenti Sofya olan Bulgaristan, Balkan dağları ve Tuna Nehri arasındaki geniş plato üzerinde yer alır ve ormanlık alanlar ülkenin büyük bir bölümünü kaplar. İktisadi yapıda devlet, üretim araçları ve toprak mülkiyeti üzerinde etkin bir role sahiptir (Hamzaoglu, 200: 18).

Balkan Yarımadası, tarihin her döneminde birçok medeniyetin hâkimiyet mücadelesi verdiği stratejik bir bölge olmuştur. En eski zamanlardan itibaren, göç eden kavimlerin Akdeniz bölgesine ulaşmak için kullandığı bir geçit yolu işlevi görmüştür. VI. yüzyıldan itibaren Türk kavimlerinin yerleşim yeri olmuş, atlı göçebe Türk kavimleri bölgeye gelmiş, bazıları yerel halklarla karışmış ya da güçlü devletler kurmuşlardır. Özellikle VII. yüzyılda Kutrigurlar tarafından kurulan Bulgar Hanlığı, Bulgarların Dobruca’da bıraktıkları Türkçe kitabelerle ve On iki Hayvanlı Türk Takvimi’nin kullanılmasıyla dikkat çekmektedir (Bilgehan, 2012: 1).

Balkanlar, aynı zamanda Türk ve dünya tarihi açısından önemli bir yer tutmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselişi ve genişlemesi, Balkanlar'daki fetihlerle başlamıştır. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı İttihat ve Terakki hareketi de Balkanlar'da başlamıştır. Bugün Balkanlar, yaklaşık altmış milyon insanın yaşadığı, önemli bir Müslüman nüfusa sahip stratejik bir coğrafyadır. Bu bölge, Türkiye ve Batı Avrupa arasında bir köprü görevi görmekte, kültürel etkileşim ve tarihsel bağlantılar açısından zengin bir geçmişe sahiptir (Memişoğlu, 2002: 7).

Balkanlar'daki kültürel etkileşim, coğrafi yakınlık ve yüzlerce yıl süren ortak yaşamdan kaynaklanmaktadır. Hem Hristiyanlık hem de İslamiyet açısından önemli bir "temas" bölgesi olan Balkanlar, farklı kültür ve medeniyetler arasında bir köprü vazifesi görmüştür. Özellikle Anadolu'dan Balkanlar'a yerleşen Müslüman veliler, bölgenin dini ve kültürel yapısını şekillendirmede önemli roller oynamışlardır. Bu bağlamda, Sarı Saltuk gibi figürler, İslamiyet'in ve Türk kültürünün Balkanlar'a yayılmasında kilit bir yer tutmaktadır (Ağaoğlu, 2013: 23).

Balkanlar, Türkiye ve dünya tarihi için stratejik bir öneme sahiptir. 1912'de Balkan Savaşı'nın ardından Osmanlı, I. Dünya Savaşı'na katılmış ve Bulgaristan'ın 1918'de savaştan çekilmesiyle müttefiklere teslim olmuştur. Bu bölge, Osmanlı'nın yükselişi ve İstanbul'un fethiyle önem kazanmış, İttihat ve Terakki hareketi ³ ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri de Balkanlar'da atılmıştır. Balkanlar'da yaşayan 60 milyon insanın beşte birini Müslümanlar oluşturmakta, bu da Türkiye ile Batı Avrupa arasında önemli bir köprü görevi görmesini sağlamaktadır (Çolak, 2013: 1).

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, tarih boyunca birçok dönüşüm geçirmiş ve her iki ülkenin ortak tarihinden kaynaklanan derin bağlarla şekillenmiştir. Bu ilişkiler, Osmanlı İmparatorluğu döneminden günümüze kadar uzanan karmaşık bir tarihsel süreci kapsamaktadır. Osmanlı

³ İttihat ve Terakki Hareketi, Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında etkili olan siyasi bir harekettir. Türkçe'de "Birlik ve İlerleme" anlamına gelen bu hareket, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş döneminde ortaya çıkmış ve modernleşme çabalarını, milliyetçilik ideallerini ve halkı siyasi bilince yükseltmeyi amaçlamıştır.

İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki hâkimiyeti sırasında, Bulgaristan uzun yıllar boyunca Osmanlı yönetimi altında kalmıştır. Bu dönem, her iki halk arasında kültürel ve sosyal etkileşimlerin yanı sıra, çatışmaları ve iş birliklerini de içermektedir (Aayışığı, 2011: 67).

20. yüzyılın sonlarında, Bulgaristan'ın Osmanlı İmparatorluğu'ndan bağımsızlığını kazanmasıyla yeni bir dönem başlamıştır. Bu süreç, Balkanlar'da milliyetçilik akımlarının yükselişi ve Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflamasıyla paralel bir şekilde ilerlemiştir. Bağımsızlık sonrası dönemde, iki ülke arasındaki ilişkiler zaman zaman gerilimli bir hal almış, sınırlar ve azınlık hakları gibi konular çeşitli diplomatik ve askeri çatışmalara neden olmuştur (Budak. 2022: 187-207).

Soğuk Savaş dönemi, Türkiye ve Bulgaristan ilişkilerinde yeni bir evreye işaret etmiştir. Bulgaristan'ın Varşova Paktı'na üye bir Doğu Bloku ülkesi olması ve Türkiye'nin ise NATO üyesi bir Batı Bloku ülkesi olması, iki ülke arasındaki ilişkileri ideolojik bir çerçevede şekillendirmiştir. Bu dönemde, her iki ülke de karşılıklı güvensizlik ve rekabet içinde politikalar izlemiştir. Özellikle Bulgaristan'da uygulanan asimilasyon politikaları ve Türk azınlığa yönelik baskılar, iki ülke arasındaki ilişkileri daha da gerilimli hale getirmiştir (Küçük, 2020: 55).

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve Doğu Bloku'nun çöküşü, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerde yeni bir sayfa açmıştır. İki ülke, siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda iş birliğini artırma yönünde adımlar atmıştır. Avrupa Birliği (AB) süreci, bu yeni dönemin önemli bir parçası olmuş, Bulgaristan'ın 2007 yılında AB üyeliği ve Türkiye'nin AB ile müzakereleri, iki ülke arasındaki ilişkileri daha da güçlendirmiştir (Kayalı ve Coşkun, 2021: 48-72).

Günümüzde, Türkiye ve Bulgaristan ilişkileri, ortak tarih, kültür ve coğrafya temelinde inşa edilen güçlü bir iş birliği ve karşılıklı anlayış çerçevesinde ilerlemektedir. Ekonomik ilişkiler, enerji, turizm, ticaret ve ulaştırma gibi alanlarda iş birliği, iki ülke arasındaki bağları pekiştirmektedir. Ayrıca, bölgesel güvenlik ve istikrar konularında da ortak çıkarlar doğrultusunda iş birliği yapılmaktadır. Türkiye ve Bulgaristan, Balkanlar'da

barış ve istikrarın sağlanmasına yönelik çabaları desteklemekte ve bu süreçte aktif roller üstlenmektedirler (Küçük, 2020: 55).

2.2. 21. Yüzyıl Türkiye ve Bulgaristan İlişkileri

2.2.1. Siyasi İlişkiler

21. yüzyıl, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki siyasi ilişkiler açısından kritik gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmuştur. İki ülke, bölgesel istikrar ve güvenliği desteklemek, aynı zamanda Avrupa Birliği (AB) ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) gibi önemli uluslararası kuruluşlar çerçevesinde iş birliğini artırmak için önemli adımlar atmıştır (Gül ve Karapınar, 2021: 11).

Türkiye ve Bulgaristan, diplomatik ilişkilerini pekiştirmek amacıyla bir dizi ikili anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşmalar, her iki ülkenin sınır güvenliği, göç yönetimi ve suçla mücadele gibi kritik konularda iş birliğini artırmasına olanak tanımıştır. İmzalanan anlaşmalar, aynı zamanda, iki ülke arasındaki diyalog kanallarının sürekli açık tutulmasını sağlayarak, karşılıklı anlayış ve iş birliğinin derinleştirilmesine katkıda bulunmuştur (Ağca ve Şahin, 2014: 78).

Türkiye ve Bulgaristan, Balkanlar'da barış ve istikrarın korunması ve geliştirilmesi adına bölgesel iş birliği mekanizmalarında aktif roller üstlenmiştir. Her iki ülke de AB ve NATO ile uyumlu politikalar geliştirerek, uluslararası arenada iş birliği ve koordinasyonu güçlendirmiştir. Bu iş birliği, özellikle bölgesel güvenlik, ekonomik kalkınma ve çevresel sürdürülebilirlik gibi alanlarda somut projelerin hayata geçirilmesine zemin hazırlamıştır (Gül ve Karapınar, 2021: 11).

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki karşılıklı yüksek düzeydeki ziyaretler, siyasi ilişkilerin güçlenmesinde kilit bir rol oynamıştır. Bu ziyaretler, iki ülke arasındaki güven ve iş birliğinin artmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Karşılıklı yapılan resmi ziyaretler, diplomatik ilişkilerin sadece resmi anlaşmalarla değil, aynı zamanda liderler arası kişisel ilişkilerle de pekiştirildiğini göstermiştir. Bu ziyaretler sırasında ele alınan konular arasında ekonomik iş birliği, enerji güvenliği, eğitim ve kültürel değişim

programları gibi çeşitli alanlarda ortak çıkarlar ve iş birliği fırsatları bulunmaktadır (Ağca ve Şahin, 2014: 78).

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki siyasi ilişkiler, köklü bir tarihe dayanmaktadır. İki ülke, Osmanlı İmparatorluğu'nun varlığı döneminde sık sık etkileşim halinde olmuşlardır. Ancak, Osmanlı dönemindeki ilişkilerin ardından her iki ülke de bağımsızlığını kazanmış ve farklı siyasi yollar izlemiştir. Modern dönemde, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, Soğuk Savaş döneminde karmaşık bir hal almıştır. Bulgaristan, Sovyet etkisi altında Varşova Paketi üyesi olurken, Türkiye ise Batı'ya yönelik politikasını sürdürmüştür. Sınırların kapatılması ve göçmen akımları gibi faktörler ilişkileri zaman zaman gerilmiştir. Ancak, 21. yüzyılın başlarından itibaren Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerde belirgin bir olumlu eğilim görülmektedir. Her iki ülke de Avrupa Birliği (AB) ile ilişkilerini derinleştirme yolunda adımlar atmıştır. Bulgaristan, 2007 yılında AB'ye üye olmuş, Türkiye ise üyelik sürecini sürdürmektedir. Bu süreç, iki ülke arasındaki iş birliğini artırmış ve siyasi diyalogu güçlendirmiştir. Güncel durumda, Türkiye ve Bulgaristan terörle mücadele, enerji güvenliği, ticaret ve ekonomi gibi alanlarda iş birliği yapmaktadırlar. Ayrıca, bölgesel güvenlik konuları, özellikle Suriye ve Orta Doğu'daki gelişmeler, iki ülke arasındaki siyasi diyalogun önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Son yıllarda yapılan üst düzey ziyaretler ve ortak projeler, ilişkilerin güçlenmesine ve derinleşmesine katkı sağlamıştır (Demirtürk, 2023: 70).

2.2.2. Ekonomik İlişkiler

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ekonomik ilişkiler, 21. yüzyılda önemli bir gelişim göstermiş, her iki ülke arasındaki ticaret hacmi, yatırımlar ve ortak projeler ile bu ilişkiler derinleşmiştir. Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ticaret hacmi, 21. yüzyılın başından itibaren sürekli bir artış göstermiştir. Bu artış, her iki ülkenin de stratejik konumundan ve birbirlerini tamamlayıcı ekonomik yapılarından kaynaklanmaktadır. Türkiye, Bulgaristan'a özellikle tekstil, otomotiv yedek parçaları, gıda ürünleri ve elektronik eşya ihraç ederken, Bulgaristan'dan makine ekipmanları, kimyasal ürünler ve tarım ürünleri ithal etmektedir. İki ülke arasındaki ticaretin

kolaylaştırılması için gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi ve ticaretin teşvik edilmesi adına çeşitli anlaşmalar imzalanmıştır (Demirtürk, 2023: 77).

	İHRACAT	İTHALAT	DENGE	HACİM
2019	2668	2384	+284	5052
2020	2634	2124	+510	4758
2021	3953	2545	+1408	6498
2022	4722	2693	+2028	7415

Kaynak: (TUIK, 2023).

Şekil 2.1: Türkiye-Bulgaristan Ekonomik İlişkileri

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ticari ilişkiler, karşılıklı ihraç ve ithalat faaliyetleriyle önemli bir boyuta ulaşmıştır. Türkiye'nin başlıca ihraç ürünleri arasında petrol yağları ve mineralli yağlar, bakır ve hurdalar, otomobiller ve diğer taşıtlar, tel ve kablolar, işlenmemiş alüminyum, otomotiv yedek parçaları, haddelenmiş demir-çelik mamulleri, monitörler ve projektörler, plastik ve plastikten eşyalar ile örme mensucat yer almaktadır.

Bulgaristan ise başlıca ithal ürünleri arasında petrol yağları ve mineralli yağlar, bakır izole kablolar, elektrik enerjisi, Ayçiçek tohumu, yolcu taşımacılığında kullanılan motorlu araçlar, kolza tohumları, kabinler ve diğer mesnetler ile kauçuktan borular/hortumlar ve çinko bulunmaktadır. Türkiye, Bulgaristan'ın dış ticaretinde önemli bir paya sahip olup, ülkenin ticaret ortakları arasında ilk beş sırada yer almaktadır ve Bulgaristan'ın dış ticaretindeki Türkiye'nin payı %8 civarındadır. Türkiye'nin Bulgaristan'daki yatırımları yaklaşık 2,5 milyar Dolar civarındadır. Bulgaristan'da faaliyet gösteren yaklaşık 1.500 Türk şirketi bulunmaktadır ve Türk sermayeli bankalar da dâhil olmak üzere çeşitli sektörlerde faaliyet göstermektedirler. Ayrıca, Türk müteahhitlik firmaları tarafından tamamlanan ve devam eden projelerin tutarı yaklaşık 1,2 milyar Dolar seviyesindedir. Türk-Bulgar iş ilişkilerini güçlendirmek amacıyla Türk-Bulgar İş adamları Dernekler Birliği, Bulgaristan'da 3 farklı Türk-Bulgar Ticaret ve Sanayii Odası (Sofya, Filibe, Şumnu) çatısı altında bir araya getirilerek 29 Ekim 2012 tarihinde kurulmuştur. Son Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) toplantısı, 24-25

Ocak 2007 tarihlerinde dönemin Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Bülent Tüfenkçi'nin Eş Başkanlığında Sofya'da gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılar, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ekonomik iş birliğini geliştirmek ve ticaret hacmini artırmak amacıyla düzenlenmektedir. Ayrıca, Türkiye'yi ziyaret eden Bulgar turist sayısı da oldukça yüksek olup, 2022 yılında 2.882.512 Bulgar turist ülkemizi ziyaret etmiştir. Bu durum, turizm alanında da Türkiye ile Bulgaristan arasındaki yakın ilişkilerin bir göstergesidir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2023).

Yatırımlar açısından, Türk şirketleri Bulgaristan'ın çeşitli sektörlerinde önemli yatırımlar yapmıştır. Bu yatırımlar, özellikle imalat, enerji, turizm ve bankacılık sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Bulgaristan, stratejik konumu ve AB üyeliği nedeniyle Türk yatırımcılar için cazip bir destinasyon olmuştur. Karşılıklı yatırımlar, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Ertürk, 2018: 121-138).

Enerji sektörü, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ekonomik iş birliğinin önemli bir bileşenidir. İki ülke, enerji güvenliği ve enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi konularında ortak çıkarlara sahiptir. Özellikle, doğal gaz ve petrol boru hatları, elektrik iletim hatları üzerinden yapılan iş birlikleri, enerji ticaretinin artırılmasına ve enerji güvenliğinin sağlanmasına yönelik önemli adımlardır. Ayrıca, yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılması konularında da iş birlikleri bulunmaktadır (Demirtürk, 2023: 77).

Turizm, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ekonomik ilişkilerde önemli bir yer tutmaktadır. Her iki ülke de birbirlerine yönelik turist akışını teşvik etmek için çeşitli kampanyalar ve anlaşmalar gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin tarihi ve kültürel zenginlikleri ile birlikte sahil turizmi, Bulgar turistler için cazip seçenekler sunarken, Bulgaristan'ın kayak merkezleri ve doğal güzellikleri de Türk turistleri çekmektedir. Karşılıklı turizm faaliyetleri, iki ülkenin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlamaktadır (Ertürk, 2018: 121-138).

2.2.3. Sosyal ve Kültürel İlişkiler

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki sosyal ve kültürel ilişkiler, iki ülke arasındaki bağları güçlendiren temel faktörlerden biridir. Bu ilişkiler, karşılıklı anlayış ve saygının geliştirilmesine, ayrıca halklar arası diyalog ve iş birliğinin artırılmasına katkı sağlamaktadır (Hatice ve Yıldırım, 2022: 10-22).

Eğitim ve akademik iş birliği, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki sosyal ve kültürel ilişkilerin en önemli yönlerinden biridir. İki ülke, üniversiteler arası anlaşmalar, öğrenci ve akademisyen değişim programları, ortak araştırma projeleri ve bilimsel konferanslar düzenleyerek bu alandaki iş birliklerini sürekli olarak geliştirmektedir (Demirtürk, 2023: 77). Bu tür iş birlikleri, iki ülke arasında eğitim ve bilim alanında bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik ederken, aynı zamanda genç nesiller arasında karşılıklı anlayış ve dostluk köprüleri kurulmasına olanak tanımaktadır (Demirtürk, 2023: 77).

Bulgaristan'daki Türk öğrenci sayısı, son yıllarda değişkenlik göstermektedir. 2017-2018 ders yılında Türkçe dersi alan öğrenci sayısı 5,385 olarak kaydedilmiştir (AA, 2018). Bulgaristan Ulusal İstatistik Enstitüsü verilerine göre, 2013-2014 öğretim döneminde Bulgaristan'da eğitim alan yaklaşık 12 bin yabancı öğrenci olduğu bildirilmiştir

Kültürel etkinlikler ve sanat, Türkiye ve Bulgaristan'ın ortak tarihini ve kültürel zenginliklerini kutlamak için önemli platformlar sunmaktadır. Her iki ülke de karşılıklı kültürel festivaller, sanat sergileri, müzik ve dans gösterileri gibi etkinlikler düzenleyerek, halkların birbirlerinin kültürünü daha iyi anlamasına ve takdir etmesine yardımcı olmaktadır. Bu tür etkinlikler, iki ülke arasında kültürel diyalogun ve iş birliğinin güçlenmesine katkıda bulunurken, aynı zamanda ulusal kimliklerin ve kültürel çeşitliliğin korunmasına ve tanıtılmasına hizmet etmektedir (Hatice ve Yıldırım, 2022: 10-22).

Türkiye ve Bulgaristan, zengin tarihi ve kültürel miraslarıyla tanınır. İki ülke, ortak tarihi mirasın korunması, restorasyonu ve tanıtımı konusunda iş birliği yapmaktadır. Bu iş birliği, UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan sit alanlarının korunması ve geliştirilmesi gibi projeleri içermektedir. Ayrıca,

iki ülke, kültürel mirasın dijitalleştirilmesi ve geniş kitlelere ulaştırılması için ortak çabalar göstermektedir. Bu tür girişimler, ortak kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasını sağlarken, aynı zamanda kültürel turizmin teşvik edilmesine de katkıda bulunmaktadır (Ertürk, 2018: 121-138).

2.3. TDP’de Kamu Diplomasisi Uygulama Araçları

Kamu diplomasisi, devletlerin yabancı halklara yönelik olarak, ulusal çıkarlarını ve politikalarını desteklemek amacıyla kullandıkları iletişim stratejileri ve faaliyetlerini ifade eder. Kamu diplomasisi uygulama araçları, bu iletişim sürecinde devletlerin kendi politikalarını, kültürel ve sosyal değerlerini uluslararası alanda tanıtmak, kamuoyu oluşturmak ve yabancı halklarla ilişkileri güçlendirmek için kullandıkları yöntem ve tekniklerdir. Bu araçlar, genellikle doğrudan halkla iletişimi hedef alır ve geleneksel diplomatik kanalların ötesine geçerek, karşılıklı anlayış ve güven inşa etmeyi amaçlar.

2.3.2. Ticaret Bakanlığı

Türkiye, coğrafi, kültürel ve ekonomik açıdan eşsiz bir konuma sahip bir ülkedir. Hem Asya hem de Avrupa kıtaları üzerinde yer alması, tarihsel olarak Türk halkının merkezi bir rol oynamasını sağlamıştır. Bu stratejik konum, Türkiye’yi Avrupa, Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika pazarlarına ulaşma açısından büyük bir avantaja sahip kılar. Türkiye’nin bu coğrafi ve ekonomik zenginlikleri, dış ticaret ve gümrük konularında kamu diplomasisinin etkili bir şekilde kullanılmasına olanak tanır (Oran, 2013: 81).

Türkiye’nin dinamik ekonomisi ve serbest ticaret rejimi, düşük vergiler ve yüksek teşviklerle desteklenir. Aynı zamanda Avrupa, Balkanlar ve Ortadoğu ülkeleri ile komşu olması, ticaretin serbestleştirilmesi için önemli bir fırsat sunar. Türkiye, uluslararası ekonomik sisteme entegrasyon için çeşitli politikalar yürütür. Ayrıca, Türkiye’nin Avrupa Birliği ile olan Gümrük Birliği’nin kurulmasındaki rolü ve Dünya Ticaret Örgütü’nün kurucu üyeliği, ülkenin uluslararası ticarete verdiği önemi göstermektedir (Davutoğlu, 2001).

Ticaret Bakanlığı, Türkiye’nin dış ticaretini desteklemek ve ülkenin ekonomik çıkarlarını korumak için bir dizi önemli faaliyet yürütür. Bu

faaliyetler arasında ticaret anlaşmalarının imzalanması, ticaret heyetlerinin ve fuarların düzenlenmesi, ticaret müşavirliklerinin çalışmaları ve uluslararası iş birliği projelerinin geliştirilmesi bulunur. Ayrıca, Ticaret Bakanlığı'nın uluslararası müşavirlikler aracılığıyla yurt dışında Türk iş dünyasına rehberlik etmesi ve yerel pazarlar hakkında bilgi sağlaması da önemli bir rol oynar (Davutoğlu, 2001).

Ticaret Bakanlığı'nın vizyonu, Türkiye'nin uluslararası ticaretini geliştirmek ve ülkeyi uluslararası ticaret sahnesinde daha etkili bir oyuncu haline getirmektir. Bu çerçevede, ticaret anlaşmaları, fuarlar ve uluslararası etkinlikler düzenlenir, yatırımcılar ve iş dünyası desteklenir ve Türkiye'nin ekonomik yapısı hakkında bilgi toplanır (Oran, 2013: 81). Türkiye'nin coğrafi, ekonomik ve kültürel avantajları, ticaret konularında kamu diplomasisi çalışmalarına büyük bir potansiyel sunar. Ticaret Bakanlığı, bu potansiyeli etkili bir şekilde kullanarak Türkiye'nin uluslararası ticaretteki rolünü güçlendirir ve ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağlar (Oran, 2013: 81).

8 Mart 2024'te Burgaz'da gerçekleşen Bulgar-Türk İş Forumu, Ticaret Müşavirliklerinin desteğiyle düzenlenmiştir. Bu forum, iki ülke arasındaki ticaret ilişkilerini güçlendirmek ve iş birliği fırsatlarını artırmak amacıyla düzenlenmiştir. Türkiye-Bulgaristan Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısı gerçekleşmiş olup, Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından duyurulmuştur. Bu toplantı, gümrük konularındaki iş birliğini güçlendirmeyi ve ticaret akışını kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. 9 Mayıs 2024'te Ankara'da düzenlenen Türkiye-Bulgaristan Gümrük Konuları Toplantısı, Ticaret Bakanlığı tarafından organize edilmiştir. Bu toplantı, gümrük işlemleri ve ticaretteki engelleri ele alarak çözüm yolları belirlemeyi hedeflemektedir. Son olarak, II. Bulgar-Türk Ticaret Zirvesi, Bulgaristan'ın iş fırsatlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu zirve, ticaret potansiyelini artırmak ve iki ülke arasındaki iş birliğini güçlendirmek için önemli bir platform sağlamaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2024).

2.3.1. Dışışleri Bakanlığı

Türkiye'nin uluslararası platformlarda ve ikili ilişkilerdeki temsilciliğini üstlenen Dışışleri Bakanlığı, ülkenin dışa açılan yüzü olarak kamu diplomasisine büyük önem vermektedir. Bakanlık, Türkiye'nin global sahnede tanıtımı ve kamu diplomasisi stratejilerinin uygulanması konusunda çeşitli kurumlarla iş birliği içerisinde. Türkiye'nin kültürel, tarihi ve sosyal değerlerinin yanı sıra bilimsel başarılarını ve sanatsal faaliyetlerini dünya çapında tanıtmak temel hedefler arasında yer alır. Bu yaklaşım, Türkiye'nin dünya genelinde olumlu bir imaj oluşturulmasına ve uluslararası algısının şekillendirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Türkiye Dış İşleri Bakanlığı, 2011).

Dışışleri Bakanlığı, kültürel diplomasi, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği ve insani yardım projeleri gibi çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetlerin en dikkat çekici örneklerinden biri, Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı ve dünya çapında büyük ilgi gören EXPO fuarlarıdır. Ayrıca, Bakanlık, yabancı üniversitelerde Türkiye ile ilgili akademik çalışmaların desteklenmesi için de çaba sarf etmektedir. Örneğin, *London School of Economics*'te (LSE) kurulan Çağdaş Türk Araştırmaları kürsüsü, Türkiye'nin eğitim alanındaki diplomasi çabalarının bir parçasıdır. Bu tür akademik girişimler, Türk siyaseti ve kültürü hakkında geniş bir farkındalık yaratmayı ve eğitim alanında lobi faaliyetleri yürütmeyi hedeflemektedir (Sancar, 2015: 9).

Türk kültürünü ve sanatını tanıtmak amacıyla dünya genelinde kurulan kültür merkezleri, Dışışleri Bakanlığı'nın kültürel diplomasi faaliyetlerinin önemli bir bileşenidir. Bu merkezler, Türk dilinin öğretilmesi, sanat ve kültür etkinliklerinin düzenlenmesi gibi faaliyetlerle Türk kültürünü yurtdışında yaşayan insanlara tanıtmakta ve Türk vatandaşlarına destek olmaktadır. Ayrıca, Bakanlık tarafından ya da iş birliği içinde gerçekleştirilen festivaller ve sergiler, Türkiye'nin kültürel zenginliğini dünya sahnesinde sergilemektedir. Bu tür etkinlikler, Türk kültürü, sanatı ve tarihine dair yanlış algıların düzeltilmesine ve Türkiye'nin uluslararası imajının güçlendirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır (Sancar, 2015: 9).

Dışışleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisi girişimleri, Türkiye'nin kültürel değerlerini ve çeşitliliğini temel alarak şekillenmektedir. Bakanlık, Türkiye'nin uluslararası alandaki pozitif algısını güçlendirmek ve kültürel diyalog ile iş birliğini teşvik etmek amacıyla diğer kurumlarla koordineli bir şekilde çalışmaktadır. Bu çabalar, Türkiye'nin küresel düzeyde tanıtımı ve kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesi için kritik öneme sahiptir (Sancar, 2015: 9).

T.C. Dışışleri Bakanlığı'nın Bulgaristan'daki etkinlikleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin Bulgaristan Büyükelçiliği veya Dışışleri Bakanlığı'nın resmi internet sitesi aracılığıyla duyurulmaktadır. Bulgaristan'daki Türk diplomatik temsilcilikleri, çeşitli etkinliklerin duyurularını ve bilgilendirmelerini yayınlamaktadır. Bu etkinlikler arasında kültürel etkinlikler, diplomatik görüşmeler, iş forumları ve benzeri faaliyetler bulunmaktadır. Bulgaristan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla düzenlenen bu etkinlikler, iki ülke arasındaki iş birliğini artırmayı hedeflemektedir.

2.3.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Kamu diplomasisi çabaları, bir ülkenin küresel imajını şekillendirmede ve uluslararası ilişkilerdeki etkinliğini artırmada temel bir rol oynar. Türkiye'nin bu alandaki faaliyetleri, spor, sanat, bilim, tarih ve turizm gibi çeşitli disiplinler aracılığıyla gerçekleşir. Bu faaliyetler, ulusal aktörlerin katılımıyla koordine edilerek Türkiye'nin geniş ve kapsamlı bir kamu diplomasisi stratejisini destekler. Özellikle Türkiye'nin coğrafi konumu ve kültürel çeşitliliği, turizmi kamu diplomasisi faaliyetlerinde öne çıkan bir araç haline getirir (Aydemir, 2018: 64).

Turizm, bireylerin dinlenme, eğlenme, keşfetme ve öğrenme gibi çeşitli amaçlarla gerçekleştirdikleri seyahatler olarak tanımlanabilir. Ekonomik açıdan “bacasız sanayi” olarak adlandırılan turizm, çevresel ve sosyal etkileriyle de dikkat çeken bir sektördür (TDK 2021). Turizm, insanlar arasında etkileşimi teşvik eden, farklı kültürlerin tanınmasına ve anlaşılmasına olanak tanıyan bir araçtır. Bu etkileşim, toplumsal barış ve hoşgörüyü destekleyerek, kültürel zenginliklerin paylaşılmasını sağlar.

Kamu diplomasisinin bir parçası olarak turizm, Türkiye'nin kültürel, tarihi ve doğal güzelliklerini dünya sahnesine taşır. Ziyaretçiler, Türkiye'nin misafirperverliğini ve çeşitliliğini deneyimleyerek, ülke hakkında kapsamlı bir bilgi edinirler. Bu süreç, Türkiye'nin uluslararası algısını olumlu yönde etkileyerek, kültürel değişim ve anlayışın artmasına katkıda bulunur (Aydemir, 2018: 64).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, turizmin yanı sıra sinema, tiyatro ve tarih gibi alanlarda da aktif rol oynayarak, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerine önemli katkılar sunar. Pandemi döneminde dijital platformlar aracılığıyla sanal müzeler ve canlı yayın konserleri gibi yenilikçi faaliyetlerle uluslararası izleyiciye ulaşan Bakanlık, Türkiye'nin kültürel zenginliklerini ve yaratıcılığını sergiler. Örneğin, "Live Turkey" ve "Together Today" gibi kampanyalar, küresel topluluk içinde birlik ve dayanışma mesajları verirken, "Welcome Back Istanbul, F1" etkinliği ile uluslararası önemli spor organizasyonlarına ev sahipliği yaparak Türkiye'nin dünyadaki görünürlüğünü artırır (Bayhan, 2016:91).

Bu çerçevede, Türkiye'nin kamu diplomasisi çabaları, turizm ve kültürel faaliyetler aracılığıyla uluslararası ilişkilerdeki yerini güçlendirirken, kültürel değişim ve anlayışın teşvik edilmesine katkı sağlamaktadır. Bu faaliyetler, Türkiye'nin küresel bir aktör olarak imajını zenginleştirir ve uluslararası toplum içindeki etkileşimlerini derinleştirir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye'nin Bulgaristan ile kültürel ve turizm alanındaki ilişkilerini güçlendirmek adına çeşitli faaliyetler düzenlemektedir. Bu faaliyetler, iki ülke arasında köklü bağların pekiştirilmesini ve turizm potansiyelinin artırılmasını hedeflemektedir. Bakanlık yetkilileri, Bulgaristan'a resmi ziyaretler gerçekleştirerek, karşılıklı kültürel etkileşimi artırmak ve turizm alanında iş birliğini güçlendirmek için Bulgar yetkililerle temaslar kurarlar. Bu ziyaretler, kültürel alışverişin yanı sıra ortak projelerin geliştirilmesine de olanak sağlar. Ayrıca, Türkiye-Bulgaristan Turizm Karma Komisyonu toplantıları düzenlenir. Bu toplantılar, iki ülke arasındaki turizm ilişkilerini geliştirmek, ortak projeleri değerlendirmek ve turizm potansiyelini artırmak amacıyla düzenlenir. Karma

Komisyon, turizm sektöründe iş birliğini teşvik eder ve gelecekteki projeler için ortak stratejiler belirler. Kültür ve Turizm Bakanlığı aynı zamanda Bulgaristan’da çeşitli kültürel etkinlikler düzenler. Bu etkinlikler, Türk ve Bulgar kültürlerini tanıtmak, kültürel alışverişi artırmak ve dostluk bağlarını güçlendirmek için tasarlanmıştır. Sanat sergileri, konserler, tiyatro gösterileri ve kültürel festivaller gibi etkinlikler, her iki ülke arasında derinlemesine bir kültürel anlayışın oluşturulmasına katkı sağlar. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın Bulgaristan’daki faaliyetleri, iki ülke arasındaki ilişkilerin derinleştirilmesinde ve turizm potansiyelinin artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu faaliyetler, sadece kültürel ve turistik alışverişi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda diplomatik ilişkilerin güçlenmesine de katkı sağlar (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024).

2.3.4. Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türkiye’nin uluslararası kalkınma ve yardım stratejilerinin merkezinde yer alarak, 1992 yılında Soğuk Savaş’ın sona ermesi ve Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında ortaya çıkan yeni jeopolitik düzende aktif bir rol oynamak üzere kurulmuştur. TİKA’nın temel amacı, Türkiye’nin tarihi ve kültürel bağlarının güçlü olduğu Türkçe konuşan ülkeler, komşu devletler ve genel olarak gelişmekte olan ülkelerle olan ilişkilerini ekonomik, teknik, sosyal, ticari ve eğitimsel alanlarda geliştirmek ve bu ülkelerin kalkınma süreçlerine destek olmaktır (Adıyaman, 2011: 33).

TİKA’nın kuruluşunun ardından, Türk Cumhuriyetleri başta olmak üzere, Orta Asya’dan Afrika’ya, Balkanlar’dan Orta Doğu’ya kadar geniş bir coğrafyada kalkınma projeleri ve teknik yardım faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetler, alıcı ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişimine katkıda bulunmanın yanı sıra, Türkiye’nin küresel bir aktör olarak imajını güçlendirme ve uluslararası alanda etkin bir kamu diplomasisi uygulama amacını da taşımaktadır (Aydemir, 2018: 64).

TİKA’nın çalışma alanları arasında teknik iş birliği, eğitim, sağlık, su ve sanitasyon hizmetleri, altyapı projeleri, kültürel iş birliği ve tarihi yapıların restorasyonu gibi çeşitli sektörler bulunmaktadır. Ajans, bu faaliyetlerini,

yerel ihtiyaçları ve öncelikleri göz önünde bulundurarak, alıcı ölkelerle yakın iş birliği içinde yürötmektedir (Kavoğlu, 2018: 12- 18).

Günümüzde, TİKA'nın faaliyetleri yalnızca Türkçe konuşan ölkelere veya Türkiye'nin tarihi ve költürel bağları olan coğrafyalara sınırlı kalmamakta, aynı zamanda Afrika kıtası gibi Türk toplumunun varlığı olmayan bölgelerde de yoğunlaşmaktadır. Bu geniş coğrafyadaki faaliyetleri ile TİKA, Türkiye'nin küresel kalkınma yardımlarında önemli bir aktör olmanın yanı sıra, költürlerarası anlayış ve iş birliğinin güçlendirilmesine de katkıda bulunmaktadır (Dağ, 2016: 50).

TİKA, 58 koordinasyon ofisi aracılığıyla beş kıtada 150'den fazla ölkede projeler gerçekleştirmekte ve kalkınma yardımı ile teknik destek sağlamaktadır. Bu çerçeve, ajansın alışmaları, Türkiye'nin "yumuşak güç" kullanımını ve etkin bir kamu diplomasisi uygulaması açısından stratejik önem taşımaktadır. TİKA'nın projeleri, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki pozitif imajını pekiştiren ve Türkiye'nin küresel dayanışma içindeki rolünü vurgulayan önemli araçlar olarak değerlendirilmektedir (TİKA, 2023).

Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Bulgaristan'da geniş bir faaliyet yelpazesıyla etkinlik göstermektedir. Bu faaliyetler, genellikle insani yardım, kalkınma projeleri, költürel etkinlikler ve eğitim alanlarını kapsamaktadır. TİKA'nın Bulgaristan'daki faaliyetlerine örnek olarak şunlar verilebilir (TİKA, 2024);

- Altyapı Projeleri: TİKA, Bulgaristan'da altyapı projelerine destek sağlamaktadır. Bu projeler, okul, hastane, cami ve költürel merkezlerin inşası gibi çeşitli alanları kapsamaktadır. Bu tür projeler, toplumun yaşam kalitesini artırmayı ve kalkınmayı desteklemeyi amaçlamaktadır.
- Eğitim ve Költürel Projeler: TİKA, Bulgaristan'da eğitim ve költür alanlarında çeşitli projeler yürötmektedir. Bu projeler, Türkçe öğretimi, költürel etkinliklerin düzenlenmesi ve kütüphane gibi kurumların desteklenmesini içermektedir. Bu faaliyetler, költürel alışverişi teşvik etmeyi, toplumun eğitim düzeyini yükseltmeyi ve költürel zenginliği artırmayı hedeflemektedir.

- Sosyal Yardım Projeleri: TİKA, Bulgaristan'daki ihtiyaç sahibi gruplara yönelik sosyal yardım projeleri gerçekleştirmektedir. Bu projeler genellikle gıda yardımı, barınma desteği ve sağlık hizmetleri gibi temel ihtiyaçları karşılamayı amaçlamaktadır. Bu tür projeler, toplumun dayanışmasını güçlendirmeyi ve dezavantajlı grupların yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır.

TİKA'nın Bulgaristan'daki faaliyetleri, Türk-Bulgar dostluğunu pekiştirmeyi, toplumsal kalkınmayı desteklemeyi ve iki ülke arasındaki iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu faaliyetler, bölgesel kalkınmaya katkı sağlayarak ve sosyal refahı artırarak önemli bir rol oynamaktadır.

2.3.5. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye'nin eğitim odaklı uluslararası yardımlarında kritik bir rol oynayan bir kurumdur. Bu organizasyon, 24 Mart 2010 tarihinde hayata geçirilmiş ve 15 Temmuz 2018'de yayımlanan 4. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapısal olarak yeniden şekillendirilmiştir. Kuruluşun temel hedefleri, kurulduğu dönemdeki yasal metinde belirlenmiştir. Bu hedefler; yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarına destek olmak, Türk kökenli ve tarih boyunca kültürel bağları olan akraba topluluklarla sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkileri güçlendirmek, Türkiye'de öğrenim gören öğrencilerle etkileşimi sağlamak ve onlara burslar, eğitim, sağlık sigortası gibi hizmetler sunmak şeklinde özetlenebilir (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Organizasyon ve Görevleri Kanunu, 2010).

AK Parti hükümeti döneminde kurulan YTB, Türkiye'nin diaspora diplomasisine adım atmasında önemli bir etken olmuştur. Diaspora, bir ülkenin dışında yaşayan vatandaşlarını bir arada tutan, ulusal politikalar ve çıkarlar doğrultusunda hareket edilmesini sağlayan bir ideoloji olarak tanımlanabilir (Butler, 2001). YTB'nin temeli, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 62. maddesinde yer alan, devletin sosyal güvenlik, kültürel ve eğitim ihtiyaçları gibi konularda gerekli önlemleri alması gerektiği ilkesine dayanmaktadır (T.C. Anayasası, 1982).

Başlangıçta Başbakanlığa bağlı olarak kurulan YTB, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir parçası haline gelmiştir. Kurum, yabancı topluluklar ve Türkiye arasındaki ilişkileri güçlendirmek, kültürel değerleri korumak gibi amaçlar doğrultusunda çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu çalışmalar, yurtdışındaki Türk vatandaşları, soydaş ve akraba topluluklar, sivil toplum kuruluşları, hukuk ve uluslararası öğrenciler olmak üzere beş ana dal üzerinden organize edilmektedir.

Türkiye'den Avrupa başta olmak üzere dünya geneline yayılan Türk ve akraba topluluklarının göç hareketleri, 1960'ların başlarından itibaren yoğunluk kazanmıştır. Almanya öncülüğünde birçok Avrupa ülkesine işçi olarak giden ve zamanla bu ülkelerde yerleşik hale gelen Türk vatandaşlarının varlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu vatandaşlarını koruma ve destekleme gerekliliğini artırmıştır. 1980'lerden sonra Avrupa'ya göç eden Türklerle ilgili politikalar yeniden şekillenmeye başlamış, Türk toplulukları ile bağlantı kurma ve onları destekleme çabaları giderek artmıştır (Ünver, 2013: 181-189).

Son dönemlerde yaşanan İslamofobi ve Türk karşıtlığı artışı, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının ırkçı saldırılara maruz kalmasına yol açmaktadır. Özellikle Müslüman Türkler şiddet içeren saldırılarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum karşısında YTB, Türkiye'nin konsoloslukları ve Dışişleri Bakanlığı ile koordineli bir şekilde hareket ederek, yurtdışındaki Türklerin ve akraba topluluklarının haklarını savunmak adına çalışmalar yürütmektedir (Yurtnaç, 2013: 44).

AK Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte, yurtdışındaki Türk topluluklarıyla ilişkiler daha da güçlendirilmiştir. Bu kapsamda, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının Türkiye'deki seçimlerde oy kullanabilmesi ve YTB'nin kurulması gibi önemli adımlar atılmıştır. YTB, Türk diasporasını güçlendirmeyi, sosyo-ekonomik, kültürel ve politik alanlarda etkin bir rol oynamayı amaçlayan bir kurumdur. Türkiye, diaspora ile ilişkileri güçlendirerek hem Türk vatandaşlarının hem de ev sahibi ülkelerle daha iyi ilişkiler kurmayı hedeflemektedir. Bu süreçte akademisyenlerin, sivil

toplumun ve ilgili devlet kurumlarının desteği büyük önem taşımaktadır (Ünver, 2013: 181-189).

YTB'nin çalışmaları, Türkiye'nin dış politikasında önemli bir yere sahiptir. Mavi Kart sistemi, yurt dışında yaşayan ve başka bir ülkenin vatandaşlığına geçmiş Türklerin Türkiye'deki haklarını koruyan önemli bir uygulamadır. 2004 yılında Pembe Kart olarak bilinen bu sistem, Mavi Kart sahiplerine Türkiye'de ikamet, iş, yatırım ve miras gibi konularda özel haklar tanımaktadır. Dünya genelinde 6,5 milyon Türk vatandaşı bu kartı kullanmakta ve YTB, bu vatandaşlar ile Türkiye arasında köprü görevi görmektedir (Pusch ve Splitt, 2013: 44-48).

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın (YTB) 2019 yılı faaliyetleri, kültürel bağların güçlendirilmesi ve diaspora diplomasisinin desteklenmesi adına önemli adımlar içermektedir. Bu yıl içinde dört ayrı gençlik kampı düzenlenerek, yabancı ülkelerde yaşayan Türk vatandaşlarının kendi kültürel kökleriyle yeniden bağ kurmaları teşvik edilmiştir. Ayrıca, Evliya Çelebi Gençlik Köprüleri projesi kapsamında, yaklaşık 3200 vatandaş Türkiye'nin çeşitli yerlerini ziyaret etme fırsatı bulmuş, böylelikle Türkiye ile olan kültürel ve tarihi bağların güçlenmesine katkı sağlanmıştır (Pusch ve Splitt, 2013: 44-48).

2019 yılı ayrıca, YTB'nin eğitim, burs, teknoloji, kültürel ve sanatsal programlar gibi çeşitli alanlarda etkinlikler düzenlediği bir yıl olmuştur. YTB, bu dönemde toplamda 4750 kişiye burs imkânı sunmuş, bu bursların büyük bir kısmı Asya Pasifik ve Avrupa ülkelerinden gelen öğrencilere ayrılmıştır.

YTB'nin yürüttüğü bu faaliyetler, Türkiye'nin kamu diplomasisi çabalarında merkezi bir rol oynamakta, yurt dışındaki Türk diasporası ile Türkiye arasındaki bağların güçlenmesine önemli katkılarda bulunmaktadır. Türk şehirleri, YTB ve yurt dışındaki Türk topluluklarıyla iş birliği içinde düzenledikleri kültürel etkinlikler aracılığıyla, Türk kamu diplomasisine katkıda bulunmaktadır (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

YTB'nin sağladığı Türkiye bursları, yerel diplomasi açısından da önemli bir noktayı işaret etmektedir. Bursların dağıtımında, Türk şehirlerinin sosyal ve ekonomik önceliklerinin dikkate alınması, yabancı öğrencilerin

Türkiye’deki üniversitelerde yerleşimlerinin bu önceliklere uygun şekilde ayarlanması, yerel diplomasiyi güçlendirecek ve şehirlerin uluslararası ilişkilerini sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak stratejik bir yaklaşım sunmaktadır.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Bulgaristan’da Türk kökenli vatandaşların ve akraba toplulukların yaşadığı topluluklara yönelik çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu kapsamda, kültürel etkinlikler düzenlenerek Türk kültürünün tanıtılması ve yaşatılması hedeflenmektedir. Konserler, sergiler ve tiyatro gösterimleri gibi etkinlikler aracılığıyla Türk kültürel mirasının korunması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, Türk kökenli gençlere yönelik eğitim programları düzenlenerek Türkçe dil kursları, mesleki eğitim programları ve akademik destek projeleri aracılığıyla eğitimlerine destek olunmaktadır. Sosyal yardım projeleri ile ise Bulgaristan’daki Türk kökenli vatandaşlara ihtiyaç duyanlara yardım eli uzatılarak toplumsal dayanışma ve refahın artırılması amaçlanmaktadır. Bu faaliyetler, Türk-Bulgar dostluğunun güçlenmesine ve Bulgaristan’daki Türk topluluğunun daha iyi bir yaşam standardına ulaşmasına katkı sağlamaktadır (YTB, 2024).

2.3.6. Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), AK Parti hükümeti döneminde, Türkiye’nin kamu diplomasisi çabalarını yönlendirmek ve Türk kültürünü global bir platformda tanıtmak amacıyla 2007 yılında kurulmuş bir kurumdur. Bu enstitü, Türkiye’nin dilini, sanatını, tarihini ve zengin kültürel mirasını dünya genelinde tanıtarak, diğer ülkelerle kültürel değişim programları geliştirme görevini üstlenmiştir. Türk kültürünün uluslararası alanda tanıtılmasına yönelik çeşitli etkinlikler düzenleyen ve bilimsel çalışmalara destek veren YEE, Türk dilinin öğretimi ve Türk edebiyatı gibi alanlarda da faaliyet göstermektedir (Özkan, 2015: 35-43).

Küreselleşmenin sunduğu imkanlar ve karşılaşılan zorluklar ışığında, Yunus Emre Enstitüsü, Türk dış politikasının yumuşak güç unsurlarından biri olarak ön plana çıkmakta ve kültürel diplomasi alanında önemli işler yapmaktadır. Dünya çapında kurduğu Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri

aracılığıyla, Türkiye'nin dilini, sanatını ve kültürel değerlerini tanıtmakta, bu süreçte yerel topluluklarla iş birliği yaparak Türkiye'nin uluslararası imajına katkı sağlamaktadır. Bu merkezler, Türkiye ile dünya arasındaki kültürel alışverişi teşvik etmekte, bilimsel ve kültürel projelerle Türk kültürünün uluslararası tanıtımına destek vermektedir. Merkezlerin konumları, Türk dış politikasının kültürel mirasa verdiği önemi yansıtarak özellikle Balkanlar ve Ortadoğu gibi stratejik bölgelere odaklanmaktadır (Öner, 2014: 12).

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Yunus Emre Enstitüsü'nün açılışında yaptığı konuşmada, enstitünün kuruluşunun önemine dikkat çekmiş, Türkiye'nin zengin kültürel mirasının daha etkili bir şekilde tanıtılması gerektiğini vurgulamıştır. Erdoğan, Türkiye'nin dışa açılan bir pencere olarak Enstitü'den beklentilerini ifade etmiş ve bu kuruluşun ülkenin kültürel tanıtımına büyük katkılar sağlayacağını belirtmiştir (Özkan, 2015: 35-43).

Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye'nin sosyal ve kültürel değerlerini uluslararası alanda tanıtmak ve dil eğitimi sağlamak üzere Dışişleri Bakanlığı bünyesinde ek bir enstitü olarak faaliyete geçirilmiştir. 2009 yılından itibaren faaliyetlerine başlayan enstitü, dünya genelinde yaklaşık 50 kültür merkezi ile Türkçe dersleri ve çeşitli kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlemektedir (Ekşi ve Erol, 2018: 44).

Yurt dışındaki Yunus Emre Enstitüsü Kültür Merkezleri, Türkiye'nin dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, diğer ülkelerle kültürel alışverişi teşvik etmek amacıyla hizmet vermektedir. Bu merkezler, bir kamu vakfı olarak, siyasi müdahalelerden uzak, özgür bir şekilde faaliyet göstermekte, kültürel ve akademik programlar sunmaktadır (Doğan, 2019: 121).

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri, bulundukları ülkelerde Türkiye ile olan dostluk bağlarını güçlendirme, kültürel alışverişi artırma hedefi güderken, aynı zamanda Türkiye hakkında olumlu bir algı yaratma ve mevcut önyargıları aşma gayretindedir. Avrupa, Orta Doğu, Balkanlar ve diğer coğrafyalarda önemli bir kültürel etki bırakan enstitü, Türkçe öğretimi ve dilin uluslararası alanda tanıtımı konusunda çeşitli sempozyumlar, seminerler ve kurslar düzenlemektedir. Bu çalışmalar, Türkçe öğretmenlerinin

yetiştirilmesi ve sertifikalandırılması, Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında önemli katkılar sağlamaktadır (Doğan, 2019: 121).

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Türkiye'nin bölgesel ilişkilerini güçlendirmeye yönelik çalışmalar kapsamında, TİKA'nın 1999 yılında başlattığı Türkoloji Projesi, 2011 yılında Yunus Emre Enstitüsü'ne devredilmiştir. Bu devir işlemiyle birlikte, Türkçe'nin öğretim coğrafyası Afrika'dan Amerika'ya kadar genişlemiş, 50 ülkede 101 Türkoloji bölümü açılarak Türkçe kursları düzenlenmiştir. Enstitü, Türkçe'nin global bir dil haline gelmesini hedefleyen 2023 vizyonuna uygun olarak, dilin kültür aktarımındaki önemini vurgulayarak Türkçe eğitimi alanında aktif çalışmalar yürütmektedir (Er, 2015: 33).

Türkiye, uluslararası sahnede çeşitli yönleriyle kendini kanıtlamış bir ülke olup, TİKA, Kızılay ve AFAD gibi kuruluşlarla yumuşak gücünü pekiştirmektedir. Bu kuruluşlar arasında, eğitim alanında ön plana çıkan Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ise, Türkçe eğitimi ve sunduğu burs programlarıyla dikkat çekmektedir. 2018 yılında yaklaşık 160 milyon TL değerinde eğitim, kültür ve sanat hizmeti sunarak Türkiye'nin uluslararası alandaki çekiciliğine katkı sağlamıştır. YEE, müzikten el sanatlarına, tiyatrodan sinemaya, fotoğrafçılıktan Türk mutfağına kadar geniş bir kültürel yelpazede konserler, sergiler, atölye çalışmaları, sahne gösterileri, film gösterimleri, akademik toplantılar ve sanat kursları düzenleyerek Türkiye'nin kültürel zenginliğini dünya sahnesinde sergilemektedir. Bu etkinlikler, Türkiye'nin tanıtımını artırma ve global düzeyde kültürel etkileşim oluşturma amacı taşımaktadır (Er, 2015: 33).

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe'nin uluslararası alanda öğretilmesi, ders ve öğretim materyalleri hazırlanması ve Türkiye'nin dil aracılığıyla tanıtılması hedefiyle çalışmalarını sürdürmektedir. Enstitü, Türkiye'nin kültürel diplomasisini yürüten önemli bir araç olup, kültürel diplomasi alanında merkezi bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, YEE'nin Türk dış politikasındaki etkisi büyüktür (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

Ayrıca, Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nin etkinliklerinde en büyük destekçiler arasında Türkiye'deki yerel yönetimler bulunmaktadır. Yerel

yönetimler, kültürel diplomasi çabalarını çeşitli etkinlikler ve programlar aracılığıyla desteklerken, Türkiye’den ve yurt dışından gelen çeşitli gruplara ev sahipliği yapmakta ve onları ağırlamaktadır. Bu iş birliği, Yunus Emre Enstitüsü ve yerel yönetimler arasında karşılıklı yarar sağlayan ortak hizmet protokolleri ile pekiştirilmektedir, böylece her iki taraf da kendi hedeflerine ulaşmak için birlikte çalışmaktadır (Er, 2015: 33).

Yunus Emre Enstitüsü, Bulgaristan’da Türk kültürünü ve dilini tanıtmak, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki kültürel ilişkileri güçlendirmek amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Bunlar arasında Türkçe dil kursları, kültürel etkinlikler, sergiler ve sanat etkinlikleri bulunmaktadır. Ayrıca, Yunus Emre Enstitüsü, diğer ülkelerdeki benzer kuruluşlarla iş birliği yaparak kültürel alışverişi artırmak için çeşitli projeler yürütmektedir (YEE, 2024).

1989 yılında Bulgaristan’da demokratikleşme sürecinin başlamasıyla birlikte, Türk kökenli vatandaşların ana dilleri olarak Türkçe’nin öğretilmesine yeniden başlanması, Türkçe öğretmenlerine olan ihtiyacı artırmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla, Türklerin yoğun olarak yaşadığı Kırcaali ve Şumnu bölgelerinde Şumnu Pedagoji Enstitüsü ve Kırcaali Pedagoji Enstitüsü gibi kurumlar açılmıştır. Kırcaali’deki enstitü, ön lisans düzeyinde Türkçe öğretmeni yetiştirirken, Şumnu’daki enstitü lisans düzeyinde eğitim vererek öğretmen yetiştirmiştir. Ancak, 1990’larda yükseköğretimde yapılan reformlar kapsamında 3 yıllık enstitülerin kapatılmasıyla, Kırcaali’deki enstitünün Paisiy Hilendarski Üniversitesi’ne bağlandığı ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün karma bir yapıda olduğu, ilerleyen dönemlerde ise Türkçe-Bulgarca bölümüne dönüştüğü tespit edilmiştir. Bu bölüm, öğrencilere Türkçe öğretmenliği yanında ikinci bir dilde öğretmenlik imkânı sağlamıştır. Benzer şekilde, Şumnu’daki enstitü de 1992 yılında üniversite statüsü kazanmış ve günümüzde Şumnu Piskopos Konstantin Preslavski Üniversitesi’nde Türk Dili ve Edebiyatı bölümü olarak eğitim vermeye devam etmektedir (Canpolat ve Altaç, 2023: 49).

Türkiye, 1960’lı yıllardan itibaren Bulgaristan’ın kültürel asimilasyon politikalarına karşı tepkisiz kalmış, ancak sonraları Bulgaristan ile sınırlı göç anlaşmaları yaparak konuyu uluslararası platforma taşımıştır. 1990’lardan

itibaren Türkiye, Bulgaristan Türklerine kültürel ve ekonomik destek sağlamış, üniversiteler arası değişim programları düzenlemiş ve Türkçe öğretmenlerine mesleki eğitim vermiştir. YTB ve TİKA, Türkçe eğitimine burs ve kurslarla destek olmuş, Trakya ve Uludağ Üniversiteleri de Türkçe öğretmenlerine yönelik eğitim programları düzenlemiştir. YEE ise Türkoloji bölümlerine öğretim elemanı görevlendirerek destek sağlamıştır. Ancak, Bulgaristan'daki üniversitelerin özerkliği nedeniyle Türkiye'nin doğrudan politika geliştiremediği belirtilmiştir, ancak YTB ve YEE aracılığıyla destek sağladığı görülmüştür (Canpolat ve Altaç, 2023: 49).

2.3.7. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

AFAD, ulusal ve uluslararası düzeyde meydana gelen doğal afetler ve acil durumlara karşı müdahalede bulunmak, afet risklerini azaltmak ve afetlere hazırlıklı olmak üzere geniş bir yelpazede faaliyetler yürütmektedir. Kurumun temel görevleri arasında afet ve acil durum yönetim süreçlerinin planlanması, koordine edilmesi ve uygulanması yer almaktadır (Yurtnaç, 2013: 45).

AFAD, uluslararası arenada Türkiye'nin "bağış devleti" olarak tanınmasında önemli bir role sahiptir. Kurum, Haiti'den Japonya'ya, Şili'den Myanmar'a kadar dünya genelinde meydana gelen çeşitli doğal afetlere yanıt vermiş, Libya, Tunus, Mısır ve Suriye'deki toplumsal olaylar sırasında gerçekleştirilen tahliye ve insani yardım operasyonlarıyla uluslararası takdir kazanmıştır. Özellikle Musul krizine müdahalesi, Irak'a gönderilen binlerce beslenme paketi, kilim, ilaç ve çadırlarla bu alandaki etkinliğini ve kapasitesini bir kez daha kanıtlamıştır.

AFAD'ın yürüttüğü insani yardım operasyonları, Türkiye'nin küresel düzeydeki itibarını ve etkinliğini artırmakta, uluslararası toplumla olan ilişkilerini güçlendirmektedir. Bu faaliyetler, milletlerarası bağları pekiştirmenin yanı sıra, Türkiye'nin küresel bir yardım aktörü olarak konumunu pekiştirirken, uluslararası alanda barış, istikrar ve dayanışmayı teşvik eden bir ülke imajı çizmektedir (Alemdar, 2018: 66).

AFAD, insani yardımın ötesinde, afet risklerinin azaltılması ve afetlere hazırlıklı toplumların oluşturulması için de çaba göstermektedir. Eğitim programları, farkındalık kampanyaları ve afetlere hazırlık projeleri ile kurum, afet risk yönetiminde toplumsal bilinci artırmayı ve afetlere karşı dirençli bir toplum yapısını desteklemeyi hedeflemektedir (Er, 2015: 34).

AFAD'ın ulusal ve uluslararası düzeydeki faaliyetleri, Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejisinin önemli bir parçasını oluşturmakta, Türkiye'nin küresel sorumluluk bilinciyle hareket eden, yardımsever ve etkin bir aktör olarak uluslararası sahnede yer almasına katkıda bulunmaktadır. Bu faaliyetler, Türkiye'nin dünya genelindeki insani yardım çabalarının bir yansıması olarak, uluslararası toplumda olumlu bir imaj oluşturmakta ve karşılıklı anlayış ile iş birliğini teşvik etmektedir (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Bulgaristan'da çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Türkiye ve Bulgaristan arasında ortaklaşa yapılan arama kurtarma tatbikatlarına katkı sağlanarak doğal ve insani felaketlere karşı ortak müdahale yetenekleri geliştirilmektedir. AFAD, Bulgar arama kurtarma ekipleriyle iş birliği yaparak deprem ve diğer acil durumlarda koordinasyon sağlamak ve Bulgaristan'daki afet bölgelerine yardım faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, Bulgaristan'da depremzedelere yardım malzemeleri toplanmakta ve AFAD aracılığıyla deprem bölgelerine gönderilmektedir. Bu yardımlar, Almanya ve Bulgaristan'da toplanan malzemelerin Ergene ilçesinin Yeşiltepe Mahallesi'ne gönderilmesini sağlamıştır. AFAD'ın Bulgaristan'daki faaliyetleri, uluslararası iş birliği ve yardımlaşma çerçevesinde önemli bir rol oynamaktadır (AFAD, 2024).

2.3.8. Türkiye Maarif Vakfı

2010 yılından itibaren Türkiye, uluslararası eğitim alanında kendine önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Türkiye Bursları, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından sağlanan burslar ve Türk üniversitelerinin uluslararasılaşma süreçlerindeki artış, Türkiye'yi eğitim alanında bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Bu gelişim, yeni akademik taleplerin karşılanması ve çeşitli zorluklarla başa çıkılması gerekliliğini de beraberinde getirmiştir.

Özellikle 2002 yılından sonra Türkiye'nin uluslararası eğitim sahnesinde aktif bir rol üstlenme amacı güçlenmiştir. 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan askerî darbe girişiminin ardından, FETÖ'nün kontrolünde olan eğitim kurumlarının yönetimi, Türk Maarif Vakfı'nın kurulması ile milli otoritelere devredilmiştir (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

17 Haziran 2016'da kabul edilen bir kanunla, Türk Maarif Vakfı'nın görev alanları belirlenmiştir. Bu görevler arasında okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar eğitim hizmetleri sunmak, burslar ve eğitim materyalleri sağlamak, eğitim kurumları ve öğrenci yurtlarını açmak, ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak yer almaktadır (6721 Sayılı Türkiye Maarif Vakfı Kanunu, 2016).

Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye'nin yumuşak gücünü ve kültürel diplomasisini güçlendiren kritik bir kurum olarak öne çıkmaktadır. FETÖ ile ilişkilendirilen kurumların vakfa devredilmesi sonrası, Türkiye'nin eğitim sistemini ulusal çıkarlar doğrultusunda yeniden yapılandırma ve sağlam temeller üzerine kurma çabası içerisinde. Maarif Vakfı, Türkiye'nin küresel eğitim alanındaki etkinliğinin bir kanıtı olarak geniş bir hizmet yelpazesine sahiptir. Vakfın çalışmaları, Türkiye'nin uluslararası genişleme politikalarını desteklerken olası tehditleri de minimize etmektedir. Türk Millî Eğitim Bakanlığı, Maarif Vakfı'na büyük bir mali destek sağlayarak, 2019 yılında vakfa yaklaşık 425 milyon TL bütçe ayırmıştır. Bu destek, vakfın eğitim kurumları açma yetkisiyle birleşerek, Türkiye'nin eğitim alanındaki bağımsız hareket kabiliyetini güçlendirmiştir (MEB 2019 Faaliyet Raporu, 2020).

Türkiye Maarif Vakfı (TMV), faaliyete geçtiği ilk günden itibaren uluslararası eğitim alanında önemli adımlar atmış ve 2019 yılı itibarıyla eğitimdeki gelişmeleri teşvik etmek ve bilgi alışverişini kolaylaştırmak amacıyla 182 farklı iş birliği anlaşması imzalamıştır (Maarif Vakfı Bülteni, 2020). TMV, Türkiye'nin dünya genelindeki toplumlarla ilişkilerini derinleştirmeyi amaçladığı “toplum-toplum” ilişkilerinin çekirdeğinde yer almakta ve Türkiye için geleceğin uluslararası eğitimcilerini yetiştirme görevini üstlenmektedir. Bu bağlamda, Maarif Vakfı, Türkiye'nin yumuşak

güç stratejileri ve uluslararası ilişkiler yönetiminde kilit bir role sahiptir (Alemdar, 2018: 66).

Vakfın yurt dışındaki faaliyetlerinin genişlemesi ve gelecekteki başarıları, yerel yönetimlerle olan ve olacak iş birliklerine büyük ölçüde bağlıdır. TMV'nin faaliyet gösterdiği yabancı şehirlerin birçoğu, Türkiye'den bir ya da daha fazla yerel yönetimin uluslararası ilişkiler kurduğu yerler arasındadır. Bu nedenle, vakıf yürüttüğü eğitim ve kültür projelerinde, yerel yönetimlerle ortak hizmet protokolleri aracılığıyla iş birliği yaparak, Türkiye'nin yurt dışındaki kültürel ve eğitim faaliyetlerine değer katmaktadır. Gelecekte, TMV'ye bağlı yurt dışı eğitim kurumlarından mezun olan öğrencilerin eğitimlerine Türkiye'deki destekleyici şehirlerde devam etmelerinin sistematik olarak sağlanması, yerel yönetimlerin uluslararası ilişkilerinin güçlenmesine ve sürdürülebilirliğine katkıda bulunacaktır (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

Türkiye Maarif Vakfı, Bulgaristan'da eğitim alanında çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu kapsamda, Türk kültürünü ve eğitimini yaymak amacıyla Bulgaristan'da okullar açmaktadır. Bu okullar, sadece Türkçe eğitim vermekle kalmayıp aynı zamanda Türk kültürünün tanıtılmasına da katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Türkiye Maarif Vakfı, Bulgaristan'da Türkçe öğretimi ve Türkoloji alanında sempozyumlar düzenleyerek Türk kültürünün ve dilinin Bulgaristan'da daha geniş kitlelere tanıtılmasını amaçlamaktadır. Düzenlenen etkinlikler ve programlar hakkında duyurular yapılarak Bulgaristan'da yapılan faaliyetler ve hedeflenen çalışmalar hakkında bilgi verilmektedir. Türkiye Maarif Vakfı'nın Bulgaristan'daki bu faaliyetleri, Türk kültürünün ve eğitiminin Bulgaristan toplumu içinde daha yaygın bir şekilde benimsenmesine ve anlaşılmasına önemli katkılar sağlamaktadır (TMV, 2024).

2.3.9. Diyanet İşleri Başkanlığı

Dünya genelinde dinin toplumsal ve devlet yapıları üzerindeki etkisi büyük öneme sahiptir ve bu etki, ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Örneğin, Fransa'da nüfusun önemli bir kısmı herhangi bir dini inanca bağlı olmadığını belirtirken, ülkede hala 38.000 civarında Katolik Kilisesi faaliyet

göstermektedir. İngiltere Parlamentosu'nda dini uzmanların bulunması, dinin devlet işleyişiyle olan karmaşık ilişkisini gösterir. Din, devlet ve toplum arasında çözülmesi zor bir bağ oluşturur. Laik bir yapıya sahip olan Türkiye, çeşitli kurumları aracılığıyla, yurt içi ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarına din hizmetleri sağlamakta, bu konuda önemli bir rol üstlenmektedir (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

Din, her bireyin hayatında ve uluslararası ilişkilerde değişken bir öneme sahiptir. Güvenilir din hizmetleri sunan kurumların varlığı, bu nedenle büyük bir değer taşır. Türkiye'nin çok kültürlü yapısı göz önünde bulundurulduğunda, farklı dinlere mensup birçok vatandaşın bir arada yaşadığı görülür. Müslümanların çoğunlukta olduğu Türkiye'de, Diyanet İşleri Başkanlığı, İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak kurallarını yönetme, halkı din konusunda bilgilendirme ve ibadet yerlerini denetleme görevlerini yerine getirmek üzere kurulmuştur (633 Sayılı Kanun, 1965). Bu kurum, yalnızca yurt içinde değil, yurt dışında da Türk ve Müslüman topluluklara yönelik din hizmetleri sunmak, İslamofobi ile mücadele etmek ve İslam'ın doğru anlaşılmasını sağlamak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir (Diyanet Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2018)

Yurt dışında, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın faaliyetleri üç ana bölgeye odaklanmaktadır: Türk ve Müslüman vatandaşların yaşadığı ülkeler, Müslüman soydaşların bulunduğu ülkeler ve Müslüman toplulukların var olduğu ancak soy veya akrabalık bağı olmayan ülkeler (2013/5285 Sayılı Karar, 2013). Diyanet, inanç, ibadet ve ahlaki değerlerin yanı sıra, din eğitimi ve ibadethanelerin yönetimi gibi konularda yurt içi ve yurt dışı koordinasyonu sağlayarak bu hizmetleri yerine getirme sorumluluğunu üstlenmektedir (Diyanet Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2018)

Diyanet İşleri Başkanlığı, küresel ölçekte Türk vatandaşlarına, soydaşlara ve İslam'ı paylaşan topluluklara ulaşmak amacıyla, Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ve ona bağlı alt birimleri aktif olarak kullanmaktadır. Tarih boyunca 1972, 1976, 1984, 1994 ve 1999 yıllarında çeşitli düzenlemeler geçiren bu birim, 2010 yılında yapılan yasal bir düzenleme ile resmi olarak Dış İlişkiler birimi olarak yeniden yapılandırılmıştır. Diyanet İşleri

Başkanlığı'nın, Avrupa'dan Afrika'ya, Amerika'dan Asya'ya dünya genelindeki Türk büyükelçilikleri ve konsoloslukları aracılığıyla yürüttüğü hizmetler, danışmanlık, ataşelik ve koordinasyon çalışmaları ile düzenli ve verimli bir şekilde sunulmaktadır. 2019 yılı itibarıyla, 210'ü uzun süreli, 477'si kısa süreli ve 120'si sözleşmeli olmak üzere toplamda 807 din görevlisi yurt dışında görev yapmıştır (Alemdar, 2018: 66).

Diyanet, dünya genelinde Türk vatandaşlarına ve Müslüman topluluklara yönelik olarak genel ve özel eğitim kursları düzenlemekte, dinî yaşam ve geleneklerin sürdürülebilirliğini destekleyici etkinlikler, toplantılar ve konferanslar organize etmektedir. Aynı zamanda, dini yayınların çevirileri ve derlemeleri aracılığıyla temel İslami bilgilerin aktarılmasını ve anlaşılmasını kolaylaştırmakta, yurt dışında İslam ve diğer dinlerle ilgili olaylara yönelik çalışmalar gerçekleştirmektedir (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

Dinin, toplumsal ve bireysel hayatta derin etkileri olduğu bilinciyle, Diyanet İşleri Başkanlığı, dinin sosyal ve manevi boyutlarını ulusal ve uluslararası düzeyde ele almakta, gerginlik ve çatışmaların çözümünde dinin pozitif rol oynayabileceği perspektifinden hareket etmektedir. Kurum, dinler arası diyalog ve uluslararası ilişkilerde dinin barış ve güven sağlayıcı potansiyelini ön plana çıkararak, dini eğitim ve öğretimin eksikliğinden kaynaklanabilecek sorunları önlemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası platformlarda diyalogları güçlendirici, sağlam ve güncel bilgi üretimine yönelik çalışmalar yapmaktadır. Diyanet, yurt içinde ve yurt dışında geliştirdiği ilişkilerle barışçıl ve güvenli bir ortamın tesisi için çaba göstermektedir (Diyanet Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2018)

Diyanet İşleri Başkanlığı, global düzeyde İslam'ın doğru anlaşılmasını sağlamak ve dini bilgilendirme hizmetleri sunmak amacıyla Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ve bu müdürlüğe bağlı birimleri etkin bir şekilde kullanmaktadır. Bu birim, zaman içinde bir dizi yeniden yapılandırma geçirerek, en son 2010 yılında yasal bir düzenlemeyle kurumsal bir kimlik kazanmıştır. Diyanet, dünya genelindeki Türk temsilcilikleri ile iş birliği içinde, yurt dışındaki Türk ve Müslüman topluluklara yönelik düzenli ve

koordine edilmiş hizmetler sunmaktadır. 2019 yılı itibariyle, 210'u uzun süreli görevde olmak üzere toplam 807 din görevlisi yurt dışında hizmet vermiştir (Akgün ve Özkan, 2020: 59-70).

Diyanet, Avustralya'dan ABD'ye kadar geniş bir coğrafyada, Türk vatandaşları ve Müslüman topluluklara yönelik eğitim kursları düzenlemekte, dini pratiklerin ve geleneklerin sürdürülmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, dini yayınların çevirileri ve yayımları aracılığıyla İslam'ın temel prensiplerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamakta, uluslararası alanda İslam ve diğer dinlerle ilgili etkinlikler düzenlemektedir (Diyanet Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2018).

Din, bireylerin ve toplumların hayatında merkezi bir rol oynamakta, sosyolojik ve manevi boyutlarıyla insanların iç dünyasını ve sosyal ilişkilerini şekillendirmektedir. Bu bağlamda, Diyanet İşleri Başkanlığı, dini eğitimin ve doğru dini bilgilendirmenin, ulusal ve uluslararası arenada barış ve anlayışın teşvik edilmesinde kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Din İşleri Müşavirlikleri, yurt dışında görev yapan ve Diyanet'in uluslararası ilişkiler alanındaki faaliyetlerini yürüten önemli bir birimdir. Bu müşavirlikler, Diyanet'in görev ve sorumluluklarını yerine getirirken, aynı zamanda yerel dini liderler ve topluluklarla güven ilişkileri geliştirme ve dini konularda güncel bilgiler sağlama görevlerini de üstlenmektedir.

Uluslararası Müslüman Topluluklarla Dayanışma Vakfı (MÜSDAV), Diyanet ile iş birliği içinde, din eğitimi ve hizmetlerinin yanı sıra dini içerikli sosyal ve kültürel faaliyetler yürüterek Müslüman toplulukların ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Vakıf, Müslümanların azınlıkta olduğu bölgelerde din hizmetleri sunarak, İslamofobi'nin azaltılmasına ve İslam'ın barışçıl yüzünün tanıtılmasına katkıda bulunmaktadır (Tekin, 2019: 346).

Yerel yönetimler de yurt dışındaki ilişkilerde Diyanet ile iş birliği yaparak, cami ve kültür merkezleri inşası gibi faaliyetlerle dini ve kültürel etkinliklere destek vermektedir. Uluslararası İmam Hatip Okulları gibi eğitim kurumları da farklı İslam ülkelerinden gelen öğrencilere Türkçe eğitim sunarak, Türkiye'nin kültürel diplomasisine ve uluslararası imajına katkıda bulunmaktadır (Er, 2015: 39-41).

Diyanet İşleri Başkanlığı, Bulgaristan’da çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Başkan Prof. Dr. Ali Erbaş, Bulgaristan’da düzenlenen toplantılara katılarak Bulgaristanlı yetkililerle görüşmelerde bulunmuştur. Bu toplantılar genellikle Bulgaristan’daki İslam toplumuyla ilgili konuları ele almaktadır. Ayrıca, Diyanet İşleri Başkanlığı, Bulgaristan’daki Müslüman toplumu için dini eğitim programları düzenlemekte ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır, bu faaliyetlerle Müslümanların dini ihtiyaçlarına destek olmaktadır. İş birliği ve yardımlaşma kapsamında ise, Bulgaristan’daki Müslüman toplumuyla iş birliği yaparak çeşitli yardım ve sosyal projeler gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetler, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki dini ve kültürel ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlamaktadır (T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, 2024).

2.3.10. Kızılay

Türkiye’de kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren kamu destekli kurumlardan biri de Türk Kızılayı’dır. 1868 yılında “Mecruhin ve Mardayı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti” adıyla kurulan bu kurum, daha sonra sırasıyla “Osmanlı Hilaliahmer Cemiyeti,” “Türkiye Hilaliahmer Cemiyeti,” “Türkiye Kızılay Cemiyeti,” ve son olarak “Türkiye Kızılay Derneği” adını almış ve faaliyetlerine devam etmiştir. Türk Kızılay’ı, tüzüğündeki “Türkiye Cumhurbaşkanının yüksek himayeleri altındadır.” hükmü gereği resmi nitelikte bir özerk insani diplomasi aktörü olarak kabul edilmektedir (Er, 2015: 39-41).

Kuruluşundan bu yana, dil, din ve ırk ayrımı yapmaksızın yoksul ve muhtaç insanlara, korunmasızlara barınma, beslenme ve sağlık gibi temel ihtiyaçlar konusunda yardımlarda bulunan Türk Kızılay’ı, öncelikle bir insani yardım kuruluşudur. Bu bağlamda, dünyada doğal afetlerin ve çatışmaların yaşandığı bölgelerde ihtiyaç sahiplerine uluslararası yardımlar ve farklı alanlardaki destekleyici çalışmalarla kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. Örnek olarak, Türk Kızılay’ının 2014 yılında Bosna-Hersek’te yaşanan sel felaketinde mağdur olanlara, 2011’den itibaren süregelen Suriye krizi nedeniyle ülkelerinden kaçan Suriyelilere ve 2015 yılında Myanmar’da başlayan soykırım sürecinde şiddet, yasal, ekonomik ve toplumsal

ayrımcılığa maruz kalan Arakan'lı Müslümanlara yönelik insani yardımları gösterilebilir. Bu insani yardım çabaları, Türk Kızılay'ının dünya genelinde ihtiyaç sahiplerine yardım etme ve Türkiye'yi uluslararası düzeydeki insani diplomasi sahnesinde temsil etme taahhüdünü yansıtmaktadır (Er, 2015: 39-41).

Kızılay, Bulgaristan'da çeşitli insani yardım faaliyetlerinde bulunarak ihtiyaç sahiplerine destek sağlamıştır. Bu kapsamda yapılan insani yardım gönderileri, gıda, giysi, ilaç ve temel ihtiyaç malzemelerini içerebilir. Ayrıca, Bulgaristan Kızılhaç'ı ile yapılan iş birliği çerçevesinde ortak projeler yürütülerek bölgedeki ihtiyaç sahiplerine yardımcı olunmuştur. Kızılay yetkilileri, Bulgaristan'daki Kızılhaç Başkanı ve diğer yetkililerle görüşmelerde bulunarak mevcut ve olası iş birliği konularını ele almıştır. Sınır bölgelerinde de faaliyet gösteren Kızılay, Bulgaristan-Sırbistan sınırındaki gurbetçilere destek vererek insani yardım faaliyetlerini sınır bölgelerine taşımıştır. Kızılay'ın Bulgaristan'daki faaliyetleri, bölgedeki insani yardım ihtiyaçlarını karşılamaya ve Türkiye ile Bulgaristan arasındaki iş birliğini güçlendirmeye yöneliktir (Kızılay, 2024).

2.3.11. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

Türkiye'nin küresel alandaki sesini güçlendiren ve kamu diplomasisi çabalarına katkı sağlayan en önemli kurumlardan biri Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'dur. 1964 yılında kurulan ve 1972'de anayasal değişikliklerle tarafsız bir kamu yayıncısı olarak tanımlanan TRT, geniş bir medya ağına sahiptir. Bu ağ, 15 televizyon ve 7 ulusal, 6 bölgesel, 5 uluslararası radyo kanalını kapsamakta; ayrıca internet üzerinden çok dilli hizmetler sunmakta ve çeşitli dergiler yayınlamaktadır (TRT, 2023).

TRT, Türk dili ve kültürünü yansıtan, aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki perspektiflerini ve politikalarını aktaran bir yayın politikası izlemektedir. Bu yayın politikası, Balkanlardan Orta Asya'ya, Orta Doğu'dan Kafkasya'ya uzanan geniş bir coğrafyada, yaklaşık 250 milyon insanı hedef almaktadır. Örneğin, 2009 yılında yayına başlayan TRT Avaz, Türkçe'nin yanı sıra Azerice, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe ve Türkmençe

dillerinde yayın yaparak bölgesel bir kanal kimliğine sahiptir (Ertekin, 2016: 346).

Ayrıca, TRT'nin Arapça yayın yapan TRT Al-Arabiya kanalı ve Kürtçe yayınlar yapan TRT Kürdi (eski adıyla TRT 6), bölgesel ve kültürel çeşitliliği ön plana çıkararak, Türkiye'nin farklı topluluklarla diyalog kurma çabasını yansıtmaktadır. 2015 yılında ise TRT World'ün kurulmasıyla Türkiye, global anlamda İngilizce yayın yapan bir kanalla uluslararası alanda söz sahibi olma yolunda önemli bir adım atmıştır. TRT World, Türkiye'nin dünya çapındaki görünürlüğünü artırmış ve uluslararası kamuoyu ile etkileşimini güçlendirmiştir (Tekin, 2019: 346).

TRT'nin radyo yayınları da “Voice of Turkey” (Türkiye'nin Sesi) markası altında, dünya genelinde 29 farklı dilde yayın yaparak, küresel bir dinleyici kitlesine ulaşmaktadır. Bu yayınlar, Türkiye'nin kültürel, sosyal ve politik değerlerini, aynı zamanda Türk dış politikasının önemli unsurlarını uluslararası bir dinleyici kitlesiyle paylaşmaktadır. Yayın dilleri arasında Türkçe, Arapça, Çince, İngilizce ve Rusça gibi dünya genelinde yaygın dillerin yanı sıra, Arnavutça, Azerice ve Özbekçe gibi bölgesel diller de bulunmaktadır (Tekin, 2019: 346).

TRT'nin bu geniş yayın yelpazesi, Türkiye'nin uluslararası alandaki imajını şekillendirme ve küresel diyalogları destekleme konusunda kritik bir rol oynamaktadır. Yayınlar, sadece Türkiye'nin değerlerini ve perspektiflerini aktarmakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel alışverişi ve karşılıklı anlayışı teşvik ederek milletlerarası ilişkilerde pozitif bir etki yaratmaktadır. TRT'nin televizyon, radyo ve internet üzerinden gerçekleştirdiği yayınlar, Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejisinin temel taşlarından birini oluşturmakta ve uluslararası alanda Türkiye hakkında pozitif bir algı yaratmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu yayınlar, Türkiye'nin kültürel zenginliğini, politik görüşlerini ve toplumsal değerlerini dünya genelindeki izleyici ve dinleyicilere ulaştırarak, uluslararası anlayış ve iş birliğini desteklemektedir (Tekin, 2019: 346).

TRT, Bulgaristan'da Türk toplumunu desteklemek ve Türk kültürünü yaymak amacıyla çeşitli faaliyetler yürütmüştür. Bu kapsamda düzenlenen

kültürel etkinlikler arasında konserler, tiyatro oyunları ve sanat sergileri yer almaktadır. Ayrıca, Bulgaristan'daki Türk toplumuna yönelik haber ve bilgilendirme programları sunularak güncel olaylar, kültürel etkinlikler ve toplumsal konular hakkında bilgi verilmiştir. TRT, Bulgaristan'daki Türk toplumunun Türk dilini ve kültürünü korumasına destek olmak amacıyla Türkçe dil öğretim programları ve kültürel içerikler sunmuştur. Bu faaliyetlerin yanı sıra, Bulgaristan devlet televizyonu ve diğer medya kuruluşlarıyla iş birliği yaparak ortak projeler gerçekleştirilmiştir. Bu projeler genellikle kültürel alışverişi artırmaya ve iki ülke arasındaki ilişkileri güçlendirmeye yöneliktir. TRT, Bulgaristan'daki Türk toplumuna yönelik dijital yayınlar yaparak internet üzerinden erişilebilir içerikler sunmuştur. Türkiye ile Bulgaristan arasındaki kültürel ilişkileri güçlendirmek amacıyla ise TRT, ortak kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmış veya katkıda bulunmuştur. Bu faaliyetler, Türk kültürünün Bulgaristan'daki varlığını ve etkisini güçlendirmeyi hedeflemektedir (TRT, 2024).

2.3.12. Anadolu Ajansı

Anadolu Ajansı (AA), Türkiye'nin küresel iletişim ve kamu diplomasisi çabalarında merkezi bir rol oynayan, 6 Nisan 1920'de kurulmuş prestijli bir haber ajansıdır. Kuruluşunun ardından, Atatürk'ün yönlendirmesiyle 1 Mart 1925'te modern bir haber ajansı yapısına kavuşarak "Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi" olarak yeniden yapılandırıldı. İlk yıllarında özel şahısların elinde olan hisseler, zamanla Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı'nın ana hissedar olmasıyla devletin etkili bir sesi haline gelmiştir (Anadolu Ajansı, 2023).

AA'nın temel görevi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminde ve Kurtuluş Savaşı esnasında Türkiye'nin mücadelesini ve sesini ulusal ve uluslararası alanda duyurabilmektir. Ajans, bu süreçte hem Türkiye içindeki vatandaşları güncel olaylar hakkında bilgilendirme görevini üstlenmiş hem de dünyaya Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesini aktararak etkili bir kamu diplomasisi faaliyetinde bulunmuştur. Bu yaklaşım, AA'nın yalnızca bir haber ajansı olmanın ötesinde, Türkiye'nin küresel imajının şekillendirilmesinde önemli bir araç olmasını sağlamıştır (Anadolu Ajansı, 2023).

Günümüzde, AA, geniş bir uluslararası muhabir ağına sahip olup, dünya genelinde 41 merkezde ofisi ve 100'den fazla ülkede temsilciliği ile 7/24 haber yayıncılığı yapmaktadır. Amerika'dan Asya'ya, Avrupa'dan Afrika'ya kadar geniş bir coğrafyada temsil edilen AA, Türkiye'nin ve dünyanın dört bir yanındaki önemli gelişmeleri takip eder. Ajansın çok dilli yayıncılığı, Türkçe başta olmak üzere 13 farklı dilde hizmet vermesi, Türkiye'nin çok yönlü dış politika iletişim stratejilerine ve bölgesel güç olarak konumuna katkı sağlar.

AA, sosyal medya platformlarında aktif bir varlık göstererek, Instagram, Twitter ve Facebook gibi kanallar üzerinden farklı dillerde içerikler paylaşmaktadır. Özellikle Instagram üzerinden Türkiye'nin doğal, kültürel ve tarihi güzelliklerini dünya ile paylaşan AA, bu sayede uluslararası bir kitleye ulaşarak Türkiye'nin zenginliklerini tanıtmaktadır. Bu modern iletişim stratejileri, ajansın geniş bir demografiye erişimini sağlamakla kalmayıp, Türkiye'nin küresel algısını olumlu yönde etkilemektedir (Anadolu Ajansı, 2023).

Anadolu Ajansı'nın yürüttüğü faaliyetler hem içeride hem de dışarıda Türkiye'nin sesinin güçlü ve etkili bir şekilde duyurulmasında kritik bir rol oynamaktadır. AA'nın geniş haber ağı, çok dilli yayıncılık kapasitesi ve modern iletişim araçlarını etkin kullanımı, Türkiye'nin uluslararası alandaki etkileşimini ve kamu diplomasisi faaliyetlerini destekleyerek, global bir bilgi ve kültür köprüsü işlevi görmektedir.

Anadolu Ajansı, Bulgaristan'da çeşitli faaliyetlerde bulunarak haberler üretmiştir. Bu kapsamda, Türkiye-Bulgaristan ilişkileri üzerine haberler yapmak amacıyla Bulgaristan'da düzenlenen toplantılara katılarak haberler üretmiştir. Örneğin, Balkan-Güneydoğu Avrupa Haber Ajansları Birliği'nin Bulgaristan'da gerçekleştirdiği toplantıya katılmış ve bu konuda haberler üretmiştir. Ayrıca, Bulgaristan'daki sosyal ve siyasi gelişmeler hakkında haberler sunarak, özellikle turizm faaliyetlerinin arttığına dair bilgilendirmeler yapmıştır. Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ekonomik ilişkilere odaklanarak bu konuda haberler üretmiş ve Türkiye'nin Bulgaristan'daki ekonomik faaliyetlerine ve iş birliğine dair gelişmeleri takip

etmiştir. Bunun yanı sıra, Bulgaristan’da gerçekleşen kültürel etkinlikleri ve Türk toplumuna dair haberleri de takip ederek bu etkinlikler aracılığıyla Türk-Bulgar ilişkilerine ve kültürel alışverişe dair haberler sunmuştur. AA, Bulgaristan’ın 2025’te avroya geçiş hazırlıkları hakkında da haberler yaparak geniş bir haber akışı sağlamış ve Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ilişkileri kamuoyuna duyurmuştur (AA, 2024).

3. BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN BULGARİSTAN’A YÖNELİK KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARININ ANALİZİ: MÜLAKAT VERİLERİ

3.1. Araştırma Yöntemi

Bu bölüm, 21. yüzyılda Türkiye’nin kamu diplomasisi uygulamaları ve bu uygulamaların Bulgaristan üzerindeki etkilerini inceleyen nitel bir araştırmanın metodolojisini detaylandırmaktadır. Araştırmanın temel amacı, Türkiye’nin kamu diplomasisi stratejilerinin Bulgaristan’daki etkilerini ve algılanışını değerlendirmek ve analiz etmektir.

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerine dayalı bir durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Bulgaristan’da Türkiye’nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin derinlemesine anlaşılması için mülakatlar ana veri toplama yöntemi olarak kullanılacaktır.

Araştırma, bilinçli örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen katılımcılarla gerçekleştirilecektir. Katılımcılar, kamu diplomasisi alanında uzmanlaşmış akademisyenler, Türkiye ve Bulgaristan’da bu alanda çalışan diplomatlar ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri arasından seçilecektir. Katılımcıların seçiminde, konu hakkında kapsamlı bilgi ve deneyime sahip olmaları kriter olarak alınacaktır.

3.4. Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yapılandırılmış mülakat tercih edilecektir. Mülakat soruları, Türkiye’nin kamu diplomasisi stratejileri, Bulgaristan’daki uygulamaları ve bu stratejilerin etkileri üzerine odaklanacaktır. Mülakatlar, katılımcıların deneyimleri, görüşleri ve değerlendirmeleri hakkında derinlemesine bilgi edinmek için tasarlanmıştır. Mülakatlar, katılımcıların rahatlıkla konuşabilecekleri bir ortamda, önceden

planlanmış bir zaman diliminde yüz yüze veya çevrimiçi olarak gerçekleştirilecektir.

3.5. Mülakat Verileri

Mülakat verileri Bulgaristan'daki, Siyasi Parti lideri, Bürokrat, Sivil Toplum Kuruluş Yöneticisi, Dini Lider temsilcisi, Yurt Dışı Misyon Şefi, Akademisyen, Medya Organı Yöneticisi ve İş İnsanlarından oluşan (Bulgar kökenli) odak gruba, gönüllülük esasına dayalı olarak kendilerine yönlendirilen sorulara verdikleri yazılı cevaplar bu çalışmada analiz edilmiştir.

3.6. Mülakat Verilerinin Analizi

Türkiye'nin Bulgaristan'a yönelik kamu diplomasisi uygulamalarının analizi, Türkiye'nin komşu ülke Bulgaristan ile olan ilişkilerinin derinliğini ve karmaşıklığını anlamak açısından önemlidir. Bu analiz, Türkiye'nin Bulgaristan'a karşı izlediği resmi politikaların yanı sıra, kamu diplomasisi araçlarını kullanarak nasıl bir etki yaratmaya çalıştığını incelemektedir.

3.6.1. Türkiye Ziyareti

“Türkiye’yi daha önceki yıllarda ziyaret ettiniz mi? Ziyaret ettiyseniz sizi memnun eden hususlar nelerdir?”

K1: *“Evet, Türkiye’yi ziyaret ettim ve tarihi zenginlikleri, misafirperverliği ve çeşitli kültürleriyle beni etkiledi.”*

K2: *“Evet, Türkiye’yi ziyaret ettim ve tarihi zenginlikleri, eşsiz lezzetleri ve samimi insanlarıyla harika bir deneyim yaşadım.”*

K3: *“Evet, Türkiye’yi ziyaret ettim. Ziyaretimde etkileyici tarihî dokusu, sıcakkanlı insanları ve lezzetli mutfağıyla kendine hayran bıraktı.”*

K4: *“Maalesef Türkiye’yi henüz ziyaret edemedim, bu konuda bir deneyime sahip değilim.”*

K5: *“Türkiye’yi daha önce ziyaret etmedim, ancak ülkenin tıbbi alandaki gelişmelerini takip ediyorum.”*

K6: “Maalesef, Türkiye’yi ziyaret etme fırsatım olmadı, ancak NATO ve AB çerçevesindeki ilişkilerini yakından takip ediyorum.”

K7: “Evet, Türkiye’yi ziyaret ettim ve özellikle Antalya, Kuşadası ve İstanbul’da geçirdiğim tatiller unutulmazdı; muazzam doğal güzellikleri ve sıcak misafirperverliğiyle beni etkiledi.”

K8: “Evet, Türkiye’yi ziyaret ettim ve özellikle ekonomik potansiyeli, ticaret olanakları ve dostane iş ortamı beni memnun etti.”

K9: “Evet, Türkiye’yi ziyaret ettim ve özellikle askeri gücü, dinamik iktisadi yapısı ve etkileyici altyapısı beni etkiledi.”

Katılımcıların büyük bir kısmı (K1, K2, K3), Türkiye’nin tarihi zenginliklerinden ve çeşitli kültürlerinin varlığından etkilenmişlerdir. Bu, ülkenin zengin tarihî dokusu ve çok kültürlü yapısının, ziyaretçiler için önemli bir çekim noktası olduğunu göstermektedir. Birçok katılımcı (K1, K2, K3, K7), Türkiye’deki insanların sıcakkanlılığı ve misafirperverliğinden memnun kalmıştır. Bu durum, Türk kültürünün temel bir unsuru olan misafirperverliğin, ziyaretçiler üzerinde bıraktığı olumlu etkiyi vurgulamaktadır. Ziyaretçiler, Türkiye’de karşılaştıkları samimi ve dostane tutumdan etkilenmişlerdir. Bu, ülkenin sadece fiziksel güzellikleriyle değil, aynı zamanda insanların sıcaklığıyla da ziyaretçileri kendine çektiğini gösterir. Katılımcılar (K2, K3) Türkiye’nin çeşitli ve lezzetli mutfağından övgüyle bahsetmişlerdir. Ülkenin gastronomik çeşitliliği, ziyaretçilerin deneyimlerinde önemli bir yer tutmakta ve Türkiye’yi ziyaret etmenin önemli sebeplerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bazı katılımcılar (K7), Türkiye’nin doğal güzellikleri ve tatil yerlerine özel bir takdir göstermişlerdir. Antalya, Kuşadası ve İstanbul gibi destinasyonlar, muazzam doğal güzellikleri ve tatil için sunulan çeşitli olanaklarla ziyaretçileri etkilemiştir. Türkiye’nin ekonomik potansiyeli ve ticaret olanakları (K8), bazı katılımcılar için memnuniyetin bir diğer sebebi olmuştur. Dostane iş ortamı ve ticari fırsatlar, ülkeyi iş ve yatırım yapmak isteyenler için çekici kılmaktadır. Türkiye’nin askeri gücü ve dinamik ekonomik yapısı (K9), ulusal ve uluslararası arenada ülkenin konumunu güçlendiren faktörler arasında yer almaktadır. Bu özellikler, Türkiye’nin bölgesel ve global düzeydeki rolünü ve etkisini

vurgulamaktadır. Türkiye'nin tarihi ve kültürel mirası, misafirperver insanları, lezzetli mutfağı, doğal güzellikleri, ekonomik ve askeri gücü gibi çeşitli yönleriyle uluslararası ziyaretçiler üzerinde olumlu bir izlenim bıraktığını göstermektedir. Bu çeşitlilik, Türkiye'yi zengin bir deneyim sunan ve keşfetmeye değer bir destinasyon olarak ön plana çıkarmaktadır.

3.6.2. Türkiye İzlenimi

“Türkiye denince aklınıza ne gelmektedir?”

K1: *“Türkiye benim için birçok renkli kültürün bulunduğu bir ülke özellikle tarihi ve doğal güzellikleriyle ön planda.”*

K2: *“Türkiye, benim için tarihi güzellikleri, canlı kültürü ve çeşitli manzaralarıyla bir destinasyon cenneti.”*

K3: *“Türkiye, tarihi zenginlikleri, kültürel çeşitliliği ve modern yapısıyla benzersiz bir coğrafyayı akla getiriyor.”*

K4: *“Türkiye, karmaşık tarihsel bağlamıyla birlikte, benim için halen keşfedilmesi gereken bir ülke.”*

K5: *“Türkiye, sağlık turizmi ve tıbbi teknolojideki ilerlemelerle öne çıkıyor; özellikle başarılı organ nakilleri ve tedavi yöntemleri akla geliyor.”*

K6: *“Türkiye, NATO müttefiki olarak stratejik bir öneme sahip; güçlü askeri kapasitesi ve coğrafi konumu akla gelen ilk unsurlar.”*

K7: *“Türkiye benim için güneşli sahilleri, tarihi zenginlikleri ve lezzetli mutfağıyla anılan bir tatil cenneti.”*

K8: *“Türkiye, güçlü ekonomisi, dinamik iş dünyası ve stratejik coğrafi konumu ile bir ticaret merkezi olarak öne çıkıyor.”*

K9: *“Türkiye, modern ve güçlü askeri kuvvetleri, kalkınmış iktisadi potansiyeli ve etkileyici altyapısıyla öne çıkıyor.”*

Katılımcılar (K1, K2 ve K7), Türkiye'nin tarihi zenginlikleri, doğal güzellikleri ve bu özelliklerin ülkeyi öne çıkaran önemli faktörler olduğunu vurgulamaktadır. Bu, Türkiye'nin kültürel mirası ve doğal çeşitliliğinin, uluslararası ziyaretçiler için büyük bir çekim merkezi olduğunu

göstermektedir. (K3 ve K4), Türkiye'nin kültürel çeşitliliğine ve modern yapısına dikkat çekerek, ülkenin zengin kültürel dokusu ve çağdaş yaşamın bir arada bulunmasının etkileyici olduğunu ifade etmektedir. Bu durum Türkiye'nin hem geleneksel değerlerini koruyarak hem de modern gelişmelere açık bir ülke olduğunu belirtir. (K5), Türkiye'nin sağlık turizmi ve tıbbi teknolojideki ilerlemeleriyle dikkat çektiğini belirtir. Özellikle başarılı organ nakilleri ve tedavi yöntemleri, ülkenin bu alandaki üstünlüğünü vurgulamaktadır. (K6 ve K9), Türkiye'nin NATO müttefiki olarak stratejik önemine ve güçlü askeri kapasitesine işaret etmektedir. (K8), Türkiye'nin güçlü ekonomisi, dinamik iş dünyası ve stratejik coğrafi konumuyla bir ticaret merkezi olarak öne çıktığını vurgu yapmıştır. Söz konusu durum Türkiye'nin ekonomik açıdan cazip bir ortam sunduğunu ve uluslararası iş ve yatırım fırsatları açısından önemli bir destinasyon olduğunu anlamına gelmektedir. K7'nin ifadeleri, Türkiye'nin turizm ve gastronomi açısından zengin bir deneyim sunduğunu göstermektedir. Güneşli sahilleri, lezzetli mutfacı ve tarihi yerleri, uluslararası ziyaretçiler için popüler seçenekler arasındadır. Bu temel unsurlar, Türkiye'nin çok yönlü bir ülke olduğunu ve tarihi, kültürel, ekonomik ve stratejik özellikleriyle uluslararası arenada farklı ilgi alanlarına hitap ettiğini göstermektedir.

3.6.3. Türkiye İmajı

“Türkiye'nin imajını nasıl değerlendiriyorsunuz?”

K1: *“Türkiye'nin imajını olumlu buluyorum; dinamik ekonomisi, turistik cazibesi ve kültürel çeşitliliğiyle öne çıkıyor.”*

K2: *“Türkiye'nin imajını oldukça olumlu buluyorum; dinamik ekonomisi ve hoşgörülü atmosferiyle ön plana çıkıyor.”*

K3: *“Türkiye'nin imajı, dinamik ekonomisi ve dış politikadaki etkin rolüyle uluslararası alanda güçlü bir konumda.”*

K4: *“Türkiye'nin imajını değerlendirmek karmaşık bir konu; tarihsel ve siyasi faktörler, imajı etkileyen unsurlar arasında bulunuyor.”*

K5: *“Türkiye'nin sağlık sektöründeki imajı, modern tıbbi altyapısı ve nitelikli sağlık profesyonelleriyle olumlu bir şekilde değerlendiriliyor.”*

K6: “Türkiye’nin imajı hem NATO hem de AB içindeki rolü nedeniyle karmaşık bir yapıya sahip, ancak güçlü ekonomisi ve demokratik yapısı olumlu olarak değerlendiriliyor.”

K7: “Türkiye’nin imajını, turistik destinasyonlarının yanı sıra kültürel çeşitliliği ve modern altyapısıyla oldukça pozitif değerlendiriyorum.”

K8: “Türkiye’nin imajını, ekonomik büyümesi ve ticaretteki lider rolü nedeniyle olumlu değerlendiriyorum.”

K9: “Türkiye’nin imajını, etkili askeri stratejileri, dinamik ekonomisi ve altyapı projeleriyle olumlu bir şekilde değerlendiriyorum.”

İlgili soruda Türkiye’nin imajına ilişkin katılımcıların değerlendirmeleri, çeşitli pozitif yönlerin yanı sıra, ülkenin karşılaştığı bazı karmaşıklıkları da ortaya koymaktadır. Türkiye’nin imajı genel olarak olumlu olarak değerlendiriliyor (K1, K2, K3, K5, K7, K8, K9). Bu durum ülkenin dinamik ekonomisi, turistik cazibesi, kültürel çeşitliliği ve sağlık sektöründeki başarıları gibi çeşitli yönleriyle öne çıktığını göstermektedir. Türkiye’nin ekonomisi, dinamizmi ve büyümesi ile uluslararası alanda dikkat çekiyor (K1, K2, K3, K6, K8, K9). Aynı zamanda Türkiye’nin kültürel çeşitliliği ve turistik cazibesi, özellikle K1 ve K7 tarafından vurgulanıyor. Türkiye’nin sağlık sektöründeki imajı, modern tıbbi altyapısı ve nitelikli sağlık profesyonelleriyle K5 tarafından olumlu olarak değerlendiriliyor. Türkiye’nin imajının karmaşıklığı, K4 ve K6 tarafından dile getiriliyor. Bu, ülkenin politik, tarihsel ve uluslararası rollerinin, imajını etkileyen önemli faktörler arasında yer aldığını belirtmektedir. Ayrıca Türkiye’nin uluslararası rolü ve demokratik yapısı, K3 ve K6 tarafından olumlu unsurlar olarak değerlendiriliyor. Ek olarak Türkiye’nin etkili askeri stratejileri ve altyapı projeleri, K9 tarafından olumlu bir şekilde değerlendiriliyor. İlgili sorudan elde edilen görüşler Türkiye’nin imajının çeşitli faktörlerle şekillendiğini ve katılımcıların değerlendirmelerinde ekonomik potansiyel, kültürel zenginlik, turizm, sağlık sektöründeki ilerlemeler, politik ve tarihsel faktörler gibi çeşitli yönlerin ön plana çıktığını göstermektedir. Her bir katılımcının vurguladığı temalar, Türkiye’nin uluslararası imajını oluşturan çok boyutlu ve karmaşık yapının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

3.6.4. Türkiye ve Bulgaristan İlişkileri

“Türkiye ve Bulgaristan iki komşu ülke olarak aralarındaki ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?”

K1: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, komşu ülkeler olarak güçlü ve iş birliği odaklı bir perspektif sunuyor.”*

K2: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, güçlü bir iş birliği ve karşılıklı anlayışa dayanıyor, bu da bölgedeki istikrarı destekliyor.”*

K3: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, diplomatik iş birliği ve bölgesel istikrar açısından önemli bir örnek teşkil ediyor.”*

K4: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, tarihsel sıkıntılar ve diplomatik zorluklarla karışık bir tabloya sahip, bu durum ilişkileri etkileyebilir.”*

K5: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki sağlık iş birliği, bilgi paylaşımı ve tedaviye erişim konusunda önemli bir potansiyele sahip.”*

K6: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, NATO müttefikleri olarak güvenlik ve savunma alanında iş birliği içeriyor, bu iş birliği olumlu bir çerçevede değerlendiriliyor.”*

K7: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, tatil bölgeleri arasındaki turistik alışveriş ve kültürel etkileşimle güçleniyor.”*

K8: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ekonomik ilişkiler, ticaret hacmindeki artış ve iş birliği anlaşmalarıyla güçleniyor.”*

K9: *“Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkiler, askeri iş birliği ve ekonomik entegrasyon gibi çok yönlü alanlarda güçlü bir iş birliğine işaret ediyor.”*

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilere dair katılımcıların değerlendirmeleri, bu ilişkilerin geniş bir yelpazeyi kapsadığını göstermektedir. İki ülke arasındaki ilişkiler, güçlü ve iş birliği odaklı bir perspektif sunmaktadır (K1, K2, K3, K6, K8, K9). Söz konusu ilişkiler, güçlü bir iş birliği ve karşılıklı anlayışa dayanmaktadır (K2), bu da bölgedeki istikrarı ve iki ülke arasındaki pozitif ilişkileri desteklemektedir. Türkiye ve

Bulgaristan arasındaki ilişkiler, bölgesel istikrar açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir (K2, K3). Bu durum her iki ülkenin de bölgesel barış ve istikrara katkıda bulunma konusundaki kararlılığını vurgulamaktadır. Ülkelerin arasındaki ilişkiler, tarihsel sıkıntılar ve diplomatik zorluklarla karışık bir tabloya sahip olabilmektedir (K4), bu durum zaman zaman ilişkileri etkileyebilir. Türkiye ve Bulgaristan arasındaki sağlık iş birliği, bilgi paylaşımı ve tedaviye erişim konusunda önemli bir potansiyele sahip (K5). Bu, sağlık alanında iki ülke arasındaki iş birliğinin değerini göstermektedir. NATO müttefikleri olarak güvenlik ve savunma alanında iş birliği içermektedir (K6), bu iş birliği olumlu bir çerçevede değerlendirilmektedir. Aynı zamanda ilişkilerin, tatil bölgeleri arasındaki turistik alışveriş ve kültürel etkileşimle güçlendirdiğinden de söz etmek mümkündür (K7). Bu, iki ülke arasındaki turizm ve kültür alanındaki iş birliğinin önemini belirtmektedir. Ekonomik ilişkiler, ticaret hacmindeki artış ve iş birliği anlaşmalarıyla güçlendirmektedir. (K8). Ayrıca askeri iş birliği ve ekonomik entegrasyon gibi çok yönlü alanlarda güçlü bir iş birliğine işaret edilmektedir (K9). Bu, savunma ve ekonomi alanlarında iki ülke arasındaki iş birliğinin derinliğini vurgulamaktadır. Bu analiz, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin çeşitli alanlarda güçlü iş birliği ve karşılıklı anlayış üzerine kurulu olduğunu, ancak zaman zaman diplomatik zorluklar ve tarihsel sıkıntılarla karşı karşıya kalabileceğini göstermektedir.

3.6.5. Türk ve Bulgar Halkları Diyalogu

“Türk ve Bulgar halklarının arasındaki diyalog sizce yeterli mi? Geliştirilmesi noktasındaki düşünceleriniz nelerdir?”

K1: *“Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun daha da güçlenmesi gerektiğini düşünüyorum, ortak tarih ve kültür bağlarını daha fazla vurgulamalıyız.”*

K2: *“Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun artırılması için potansiyel olduğuna inanıyorum; tarihi bağları güçlendirmek ve kültür alışverişini teşvik etmek önemli.”*

K3: “Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun daha fazla geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum; kültürel etkileşim ve iş birliği potansiyeli yüksek.”

K4: “Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun geliştirilmesi gerektiği düşüncesi hâkim, ancak tarihsel faktörler bu gelişmeyi zorlaştırabilir.”

K5: “Türk ve Bulgar halklarının sağlık konusundaki diyalogu artırması, ortak projeler ve eğitim programlarıyla mümkün; bu da bölgedeki sağlık standartlarını yükseltebilir.”

K6: “Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalog, NATO ve AB bağlamında askeri ve güvenlik iş birliğiyle desteklenmeli; bu, bölgesel istikrara katkı sağlar.”

K7: “Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun daha da artması için ortak etkinlikler ve kültür festivalleri düzenlenmeli, bu da ilişkileri daha da güçlendirebilir.”

K8: “Türk ve Bulgar iş dünyası arasındaki diyalogun daha da artması, ortak projeler ve ticaret fuarlarıyla desteklenmeli.”

K9: “Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun daha da artması, askeri ve iktisadi iş birliğinin yanı sıra ortak projelerle desteklenmeli.”

Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalogun geliştirilmesi konusundaki katılımcı görüşleri, çeşitli temalar ve öneriler ortaya koymaktadır. Ortak tarih ve kültür bağlarını daha fazla vurgulamak gerektiği, K1 ve K2 tarafından belirtilmiştir. Bu, iki halk arasındaki ortak değerlerin önemine işaret ediyor ve 2 katılımcı tarafından desteklenmektedir. Kültürel etkileşim ve iş birliği potansiyelinin yüksek olduğu, K2, K3 ve K7 tarafından vurgulanmaktadır. Bu, diyalogun kültürel etkinlikler ve alışverişler aracılığıyla geliştirilebileceğini gösteriyor ve 3 katılımcı tarafından desteklenmektedir. Tarihsel faktörlerin diyalog gelişimini zorlaştırabileceği, ancak bu zorlukların üstesinden gelinmesi gerektiği, K4 tarafından dile getirilmiştir. Sağlık konusundaki diyalogun artırılması ve ortak projeler ile eğitim programlarının mümkün olduğu, K5 tarafından belirtilmiştir. NATO ve AB bağlamında

askeri ve güvenlik iş birliğiyle desteklenmesi gerektiği, K6 tarafından vurgulanmaktadır. Ortak etkinlikler ve kültür festivallerinin düzenlenmesi, K7 tarafından önerilmektedir. Türk ve Bulgar iş dünyası arasındaki diyalogun, K8 tarafından önerildiği gibi, ortak projeler ve ticaret fuarlarıyla desteklenmesi gerektiği. Askeri ve iktisadi iş birliğinin yanı sıra ortak projelerle desteklenmesi, K9 tarafından önerilmektedir.

3.6.6. Türk Kültürü

“Türkiye’nin kültürünü nasıl buluyorsunuz? Türk kültürü ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?”

K1: *“Türk kültürü zengin ve çeşitli; özellikle geleneksel lezzetleri ve misafirperverliği benim için unutulmazdı.”*

K2: *“Türk kültürü, zengin tarih ve gelenekleriyle büyüleyici; özellikle misafirperverlikleri benim için unutulmaz.”*

K3: *“Türkiye’nin zengin kültürü, tarihî mirası ve çağdaş sanat sahneleriyle kültürel bir çekim merkezi olarak öne çıkıyor.”*

K4: *“Türkiye’nin kültürü zengin, ancak tarih boyunca yaşanan çatışmalar ve farklılıklar kültürel algıları etkileyebilir.”*

K5: *“Türk kültüründe geleneksel tıp uygulamaları ve modern tıbbi yeniliklerin uyumu dikkat çekici.”*

K6: *“Türkiye’nin zengin kültürü, AB ülkeleriyle kültürel alışverişe olanak tanıyarak bu ilişkileri güçlendirebilir.”*

K7: *“Türkiye’nin zengin kültürü, tarihî eserleri ve geleneksel sanatlarıyla benzersiz; bu, ülkeyi keşfetmek için bir başka motivasyon kaynağı.”*

K8: *“Türkiye’nin kültürü, ticaretin yanı sıra geleneksel el sanatları ve zengin gastronomisi ile iş ilişkilerini olumlu etkileyebilir.”*

K9: *“Türkiye’nin zengin kültürü, askeri ve ekonomik başarılarını destekleyen bir arka plan sunuyor; bu, kültürel etkileşimi güçlendiriyor.”*

Türk kültürünün zenginliği ve çeşitliliği, tüm katılımcılar (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9) tarafından vurgulanmıştır. Bu durum Türk kültürünün genel bir değerlendirmesi olarak öne çıkmakta ve katılımcıların Türk kültürüne olan geniş çaplı takdirini yansıtmaktadır. Türk kültürünün misafirperverliği, K1 ve K2 tarafından özellikle unutulmaz olarak nitelendirilmiştir. Türkiye'nin zengin tarihî mirası, K3 ve K7 tarafından öne çıkarılmıştır. Bu, ülkenin uzun ve çeşitli tarihine olan ilgiyi göstermektedir. Türkiye'nin çağdaş sanat sahneleri, K3 tarafından kültürel bir çekim merkezi olarak değerlendirilmiştir. Tarih boyunca yaşanan çatışmalar ve farklılıkların kültürel algıları etkileyebileceği, K4 tarafından belirtilmiştir. Geleneksel tıp uygulamaları ve modern tıbbi yeniliklerin uyumu, K5 tarafından dikkat çekici bulunmuştur. Türkiye'nin AB ülkeleriyle kültürel alışverişe olanak tanıyabileceği, K6 tarafından belirtilmiştir. Türkiye'nin geleneksel sanatları ve el sanatları, K7 tarafından benzersiz olarak nitelendirilmiştir. Söz konusu durum ülkenin kültürel mirasının bir parçası olarak kabul edilmektedir. Türk kültürünün ticaret ve geleneksel el sanatları ile iş ilişkilerini olumlu etkileyebileceği, K8 tarafından vurgulanmıştır. Türkiye'nin zengin kültürünün, askeri ve ekonomik başarılarını destekleyen bir arka plan sunduğu, K9 tarafından ifade edilmiştir.

3.6.7. Türkiye'nin Faaliyetleri

“Türkiye'nin sosyal alanda hangi faaliyetler geliştirmesinin faydalı olabileceğini düşünüyorsunuz?”

K1: *“Türkiye'nin sosyal alanda daha fazla kültürel etkinlik ve değişim programları düzenlemesi, ülkeler arasındaki anlayışı artırabilir.”*

K2: *“Türkiye'nin sosyal alanda kültürel etkinliklere daha fazla vurgu yapması, insanlar arasındaki bağları kuvvetlendirebilir.”*

K3: *“Türkiye'nin sosyal alanda kültürel etkinlikleri desteklemesi, insanlar arasındaki anlayışı artırabilir ve uluslararası ilişkilerde köprü oluşturabilir.”*

K4: *“Türkiye'nin sosyal alanda geliştirebileceği faaliyetler konusunda çekimserim, çünkü tarihsel faktörlerle beslenen belirgin bir gerginlik var.”*

K5: “Türkiye’nin sosyal alandaki sağlık faaliyetleri, toplum sağlığına odaklanan projeler ve bilinçlendirme kampanyalarıyla daha da güçlendirilebilir.”

K6: “Türkiye’nin sosyal alandaki faaliyetleri, AB normları ve değerleri çerçevesinde daha fazla vurgulanabilir; bu da bölgesel dayanışmayı artırabilir.”

K7: “Türkiye’nin sosyal alandaki faaliyetlerini artırması, özellikle kültür alışverişi ve dil programları, daha geniş bir kitleye ulaşabilir ve etkileşimi artırabilir.”

K8: “Türkiye’nin sosyal alandaki faaliyetleri, iş dünyası arasındaki etkileşimi artırabilir; ortak seminerler ve ticaret delegasyonları faydalı olabilir.”

K9: “Türkiye’nin sosyal alanda daha fazla askeri ve ekonomik etkinlik düzenlemesi hem ulusal hem de uluslararası düzeyde daha etkin bir diplomasi sağlayabilir.”

Türkiye’nin sosyal alanda geliştirmesinin faydalı olabileceği faaliyetler hakkındaki katılımcı görüşleri, çeşitli temalar altında toplanabilir. Kültürel etkinliklerin ve değişim programlarının düzenlenmesi, K1, K2, K3 ve K7 tarafından vurgulanmıştır. Bu faaliyetlerin, ülkeler arası anlayışı artırabileceği, insanlar arası bağları kuvvetlendirebileceği ve uluslararası ilişkilerde köprü oluşturabileceği düşünülmektedir. Toplum sağlığına odaklanan projeler ve bilinçlendirme kampanyaları, K5 tarafından önerilmiştir. Bu, toplum sağlığının güçlendirilmesine yönelik bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Türkiye’nin sosyal alandaki faaliyetlerinin AB normları ve değerleri çerçevesinde daha fazla vurgulanması, K6 tarafından önerilmiştir. Bu, bölgesel dayanışmayı artırabilecek bir yaklaşım olarak görülür. Ortak seminerler ve ticaret delegasyonları gibi faaliyetlerle iş dünyası arasındaki etkileşimin artırılması, K8 tarafından önerilmiştir. Daha fazla askeri ve ekonomik etkinlik düzenlenmesi, K9 tarafından önerilmiştir. Tarihsel faktörlerle beslenen belirgin gerginliklerin varlığı, K4 tarafından dile getirilmiştir. Bu durum, sosyal faaliyetlerin geliştirilmesinde dikkate alınması gereken bir faktör olarak görülmektedir. Bu görüşler kapsamında Türkiye’nin

sosyal alanda geliştirebileceği faaliyetlere dair katılımcıların çeşitli önerilerini ve bu önerilerin potansiyel faydalarını ortaya koymaktadır. Özellikle kültürel etkinlikler ve değişim programları, sağlık odaklı projeler, iş dünyası etkileşimi ve AB normlarına uyum gibi alanlarda geliştirmeler yapılması, sosyal bağların kuvvetlenmesi ve uluslararası ilişkilerin desteklenmesi açısından önemli olarak değerlendirilmektedir.

3.6.8. Türkiye ve Bulgaristan Arasında Potansiyel Sorunlar

“İki komşu ülke olan Türkiye ve Bulgaristan arasında sorun olarak düşündüğünüz bir alan var mı? Varsa bu sorunların hangi alanlarda olduğunu düşünüyorsunuz?”

K1: *“Türkiye ve Bulgaristan arasında önemli sorunlar görmüyorum, ancak sürekli diyalog ve iş birliği ile her iki tarafın kazançlı çıkabileceği alanlar üzerinde çalışılabilir.”*

K2: *“Türkiye ve Bulgaristan arasında öne çıkan sorunlar görmüyorum; ancak daha fazla iş birliği ile her iki ülkenin de kazançlı çıkabileceği alanlar üzerinde çalışmak önemli.”*

K3: *“Şu an için öne çıkan büyük sorunlar görünmese de sürekli diyalog ve iş birliğiyle potansiyel sorunların önüne geçilebilir. Diplomatik ilişkilerin güçlenmesiyle ortak çıkarlara odaklanmak önemli.”*

K4: *“İki komşu ülke arasında potansiyel sorunlar, tarihsel geçmişten kaynaklı olabilir ve bu, ilişkilerde çözülmesi zor sorunlara işaret edebilir.”*

K5: *“İki komşu ülke arasında sağlık sektöründe potansiyel sorunlar görünmüyor; ancak bilgi paylaşımının ve ortak projelerin artırılması her iki ülkenin de sağlık hizmetlerini güçlendirebilir.”*

K6: *“İki komşu ülke arasındaki sorunlar, NATO ve AB standartları doğrultusunda çözülmelidir; bu, bölgesel güvenlik ve iş birliği için önemli bir adım olacaktır.”*

K7: *“Şu an için belirgin bir sorun görmüyorum; ancak diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesiyle potansiyel sorunların daha etkin bir şekilde çözülebileceğine inanıyorum.”*

K8: “İki komşu ülke arasında belirgin bir ekonomik sorun görmüyorum; ancak ticaret politikaları ve iş dünyası arasındaki anlaşmazlıkların çözümü için daha fazla diyalog önemli.”

K9: “İki komşu ülke arasında belirgin bir sorun görmüyorum; aksine, askeri, iktisadi ve altyapısal iş birliğinin daha da güçlenmesi için fırsatlar olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcılar (K1, K2, K3) her iki ülke arasında sürekli diyalog ve iş birliğinin önemini vurgulamıştır. Söz konusu durum potansiyel sorunların önüne geçilmesi ve ortak çıkarlara odaklanılması için önemli bir adım olarak görülmektedir. Tarihsel geçmişten kaynaklanabilecek potansiyel sorunlar, K4 tarafından belirtilmiştir. Sağlık sektöründe bilgi paylaşımının ve ortak projelerin artırılmasının, K5 tarafından her iki ülkenin sağlık hizmetlerini güçlendirebileceği belirtilmiştir. İki ülke arasındaki sorunların, K6 tarafından NATO ve AB standartları doğrultusunda çözülmesinin bölgesel güvenlik ve iş birliği için önemli olduğu vurgulanmıştır. Potansiyel sorunların daha etkin bir şekilde çözülebilmesi için K7 tarafından diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ticaret politikaları ve iş dünyası arasındaki anlaşmazlıkların çözümü için K8 tarafından daha fazla diyalogun önemi vurgulanmıştır. K9, Türkiye ve Bulgaristan arasında askeri, iktisadi ve altyapısal iş birliğinin daha da güçlenmesi için mevcut fırsatların olduğunu belirtmiştir. Söz konusu görüşler kapsamında Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerde herhangi bir belirgin sorunun olmamasına rağmen, sürekli diyalog, iş birliği ve diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Ayrıca, sağlık sektörü iş birliği, NATO ve AB standartlarına uyum, ticaret ve iş dünyası arasındaki etkileşim gibi alanlarda gelişmelerin, her iki ülke için de faydalı olabileceği vurgulanmaktadır.

SONUÇ

Çalışma, 21. yüzyılda Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin ve kamu diplomasisi uygulamalarının genel bir değerlendirmesini sunmuştur. Analiz edilen katılımcı görüşleri, her iki ülke arasındaki ilişkilerin genel olarak olumlu bir yapıya sahip olduğunu ve belirgin bir sorunun bulunmadığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, sürekli diyalog ve iş birliğinin önemi, tüm katılımcılar tarafından vurgulanmış ve bu ilişkilerin daha da güçlendirilmesi için potansiyel fırsatlar belirlenmiştir.

Türkiye ve Bulgaristan, coğrafi komşulukları ve tarihi bağları sayesinde birçok alanda potansiyel iş birliği ve etkileşim fırsatlarına sahiptir. Bu iki ülke arasındaki ilişkiler, çeşitli katılımcıların görüşleri doğrultusunda incelendiğinde hem olumlu potansiyellerin hem de çözülmesi gereken bazı zorlukların varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu yazıda, katılımcıların görüşleri doğrultusunda Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin durumu, sosyal ve kültürel dinamikler ile potansiyel gelişim alanları ele alınacaktır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin genel olarak olumlu bir çerçevede olduğunu belirtmektedir. İki ülke arasında sürekli diyalog ve iş birliğinin önemi vurgulanmakta, bu durumun her iki tarafın da kazançlı çıkabileceği alanlar üzerinde çalışılmasına olanak tanıyabileceği ifade edilmektedir. Özellikle kültürel etkinlikler ve değişim programları gibi alanlarda yapılabilecek iş birliklerinin, ülkeler arası anlayışı artırabileceği ve insanlar arasındaki bağları kuvvetlendirebileceği üzerinde durulmuştur.

Türk ve Bulgar halkları arasındaki diyalog ve kültürel etkileşimin daha da geliştirilmesi gerektiği, katılımcılar tarafından genel bir görüş olarak öne çıkmaktadır. Ortak tarih ve kültür bağlarını vurgulamak, kültürel etkinlikler ve değişim programları düzenlemek, sağlık ve eğitim alanlarında iş birliklerini artırmak gibi öneriler, iki halk arasındaki anlayışın ve karşılıklı saygının pekiştirilmesinde önemli adımlar olarak görülmektedir.

Ekonomik iş birliği, sağlık sektörü, turizm, eğitim ve kültürel alışveriş, katılımcıların iki ülke arasındaki potansiyel gelişim alanları olarak işaret

ettiği başlıklardır. Özellikle ticaret hacminin artırılması, ortak sağlık projelerinin hayata geçirilmesi, turistik alışverişin teşvik edilmesi ve eğitim ile kültürel programların geliştirilmesi, iki ülke arasındaki ilişkilerin daha da güçlenmesine katkı sağlayabilir.

Bazı katılımcılar, tarihsel geçmişten kaynaklanan potansiyel sorunların ve gerginliklerin varlığına dikkat çekmiştir. Bu sorunların aşılabilmesi için sürekli diyalog ve iş birliğinin yanı sıra, diplomatik ilişkilerin daha da güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. NATO ve Avrupa Birliği normları çerçevesinde iş birliğinin artırılması, bölgesel güvenlik ve iş birliği açısından önemli bir adım olarak görülmektedir.

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin analizi, katılımcıların görüşleri doğrultusunda incelendiğinde, her iki ülkenin de karşılıklı anlayış ve iş birliğine dayalı bir yaklaşımla önemli faydalar elde edebileceği ortaya çıkmaktadır. Kültürel ve sosyal etkileşimin artırılması, ekonomik ve eğitim alanlarında iş birliklerinin geliştirilmesi, sağlık ve turizm gibi sektörlerde ortak projelerin hayata geçirilmesi, iki ülke arasındaki ilişkileri daha da güçlendirecek adımlar arasında sayılabilir. Özellikle sürekli diyalog ve diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesi, karşılaşılan zorlukların üstesinden gelinmesinde ve iki halk arasındaki dostluğun pekiştirilmesinde kilit bir rol oynayabilir. Bu bağlamda, Türkiye ve Bulgaristan'ın ortak geleceği, iki ülkenin de çıkarına olan iş birliği ve karşılıklı saygı temeline dayanarak şekillendirilebilir.

Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin derinleştirilmesi ve mevcut iş birliği potansiyellerinin maksimize edilmesi, bölgesel istikrar ve kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, kültürel, ekonomik ve akademik alanlarda atılacak adımlar, iki ülke arasındaki diyalogu güçlendirecek ve karşılıklı anlayışı pekiştirecektir. Önerilen stratejilerin hayata geçirilmesi, iki ülkenin karşılıklı çıkarlarına hizmet edecek ve ortak değerler üzerine kurulu bir iş birliği zeminini sağlamlaştıracaktır.

Kültürel değişim programlarının artırılması, öğrenci ve akademisyen değişim programlarının yanı sıra kültürel festivaller ve sanat etkinliklerinin düzenlenmesi, iki halk arasındaki bağları güçlendirecek önemli adımlardır.

Özellikle eğitim alanında yapılacak iş birlikleri, genç nesillerin birbirlerinin kültürlerini daha yakından tanınmasına ve anlamasına olanak tanıyacak, bu sayede iki ülke arasındaki uzun vadeli ilişkilerin temellerini sağlamlaştıracaktır. Bu kapsamda, üniversiteler arası iş birliklerinin ve ortak araştırma projelerinin teşvik edilmesi, akademik alanda karşılıklı fayda sağlayacak bir yol haritası çizebilir.

Ekonomik iş birliklerinin güçlendirilmesi, her iki ülkenin de ekonomik kalkınmasına katkıda bulunacak ve bölgesel ticareti canlandıracak bir diğer önemli faktördür. Ortak ticaret fuarları ve iş forumlarının düzenlenmesi, iki ülkenin iş dünyası temsilcileri arasında doğrudan iletişim kurulmasına ve yeni iş birliği fırsatlarının keşfedilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca, yatırımcıları teşvik etmek ve her iki ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla ortak yatırım teşvik programlarının geliştirilmesi, ekonomik iş birliklerini daha da ileriye taşıyacak bir adımdır.

Sağlık sektöründe iş birliğinin artırılması, bilgi paylaşımının ve ortak sağlık projelerinin desteklenmesi, her iki ülkenin sağlık hizmetlerinin kalitesini yükseltecek ve bölgesel sağlık standartlarının iyileştirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu tür iş birlikleri, özellikle sınır ötesi sağlık sorunlarının çözümünde ve acil sağlık durumlarında koordinasyonun artırılmasında kritik bir role sahiptir.

Sonuç olarak, Türkiye ve Bulgaristan arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için atılacak adımlar, sadece iki ülke arasındaki bağları güçlendirmekle kalmayacak, aynı zamanda bölgesel barış, istikrar ve kalkınmaya da önemli katkılarda bulunacaktır. Kültürel etkileşimden ekonomik iş birliklerine, akademik alışverişten sağlık sektöründeki ortaklıklara kadar çok yönlü bir iş birliği stratejisi, iki ülke arasındaki ilişkilerin geleceğini şekillendirecek ve derinleştirecektir. Bu süreçte, karşılıklı saygı ve anlayışa dayalı bir yaklaşımın benimsenmesi, başarılı ve sürdürülebilir bir iş birliğinin anahtarı olacaktır.

KAYNAKÇA

- 6721 Sayılı Türkiye Maarif Vakfı Kanunu. (2016). T.C Resmî Gazete. 17 Haziran 2016.
- AA, ANADOLU Aajnsı, (2018). <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bulgaristandaki-turk-ogrencilerin-turkce-derslerine-ilgisi-azaliyor/1009208>
- AA. Anadolu Ajansı, (2024). <https://www.aa.com.tr/tr/kurumsal-haberler/balkan-guneydogu-avrupa-haber-ajanslari-birligi-bulgaristanda-toplandi/2688702>
- Adıyaman, A., & Günay, S. (2011). Türkiye’de Yüksek Tarım Maliyeti Sorununun Çözümünde Biyodizelin Yeri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13(19), 105-122.
- Afad, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, (2024). <https://www.afad.gov.tr/uluslararası-yardımlar>
- Ağanoğlu, H. Y. (2013). *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Balkanlar’ın Makûs Talihi: Göç*. İz Yayıncılık.
- Ağca, Ü., & Şahin, S. (2014). *Türkiye-Bulgaristan İlişkileri Çerçevesinde Razgrat Olayı ve Türk Kamuoyuna Yansımaları* (Master’s Thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Akçadağ, E. (2014). *Türkiye’de ve Dünya’da Kamu Diplomasisi*. (30 Mayıs 2014), 3.
- Akçay, N. C. (2014). *Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Kültürel Diplomasi ve Fransa’nın Afrika Ülkelerine Yönelik Uluslararası Öğrenci Programları Örneği*. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi. Ankara: T.C. Başbakanlık, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.
- Akgün, B., ve Özkan, M. (2020). *Turkey’s Entrance to International Education: The Case of Turkish Maarif Foundation*. *Insight Turkey*, 22(1), 59-70.
- Aktürk, Ş. (2006). “Etnik Kategori ve Milliyetçilik: Tek-Etnili, Çok-Etnili ve Gayri-Etnik Rejimler”. *Doğu Batı*, 9(38), 24-25.
- Alemdar, A. (2018). *Kültürel Diplomasi: Almanya ve Türkiye Örneği*. Master’s thesis, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Anadolu Ajansı. (2023). <https://aa.com.tr/tr/tarihce> (Erişim Tarihi: 15.02.2024).

- Anaz, N. (2013). *ABD Örnekleminde Yumuşak Güç Kavramı ve Dış Politika hakkında rapor*. ASEM.
- Aras. B. (2004). *Küresel Dönüşüm Radikal Yaklaşımlar*. Q-Matris Yayınları, İstanbul.
- Arı, Ö., & Kıran, A. (2011). “Uluslararası İlişkilerde Sosyal İnşacılık”. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(46), 59-60.
- Arı, T. (1999). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Aydemir, E. (2018). *Kamu Diplomasisi (Ülkeler-Avrupa Birliği-Kurumlar Uygulamalar)*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Aydın, H. (2019). *11 Eylül Sonrası Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisi Uygulamaları: Sahraaltı Afrika Bölgesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğan, B. (2011). “Rapor: Güç Kavramı ve Kamu Diplomasisi”. *Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası*, Rapor No. 11-02, 1-43.
- Ayışığı, M. (2011). *Balkan Savaşı Öncesi Hazırlanan Seferberlik Planları Meselesi*. Balkan Savaşları Paneli (03 – 04 Mayıs 2011), Harp Akademileri Basımevi.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi* (1. Baskı). Paradigma Yayıncılık.
- Beşikkaya, N. (2012). *Küreselleşme Sürecinin Ücretler Üzerinde Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 39.
- Bilgin, M. S. (2004). Atatürk Döneminde Türkiye’nin Balkan Diplomasisi (1923-1930). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 60, 801.
- Budak, M. E. (2022). *Demokrat Parti Dönemi Türkiye-Bulgaristan İlişkileri (1950-1960)*. *Anasay*, (21), 187-207.
- Canpolat, M. D., & Altaç, E. (2023). Bulgaristan Türklerinin yükseköğretim kademelerinde Türkçe eğitim-öğretimi ve Türkiye’nin bu konuda izlediği politikalar. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 5(1), 49-70.
- Curtis-Maury, M., Dzierwa, J., Antonopoulos, C. D., & Nikolopoulos, D. S. (2006, June). “Online power-performance adaptation of multithreaded programs

- using hardware event-based prediction”. In *Proceedings of the 20th annual international conference on Supercomputing* (pp. 157-166).
- Çatal, B. (2015). *Küresel Diplomasi: Prexenos'tan Dijital Diplomasiye*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çavuş, T. (2014). *Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoban Öztürk, E. (2014). “İnşacı Kuram Gözüyle Ulusal Kimlik, İkili İlişkiler ve Uzlaşma”. *Ermeni Araştırmaları*, 47, 87-89.
- Çolak, F. (2013). *Trablugarb ve Balkan Savaş'larının Osmanlı Devleti'nin Ticaret-i Hariciyesi Üzerindeki Etkileri*. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(5), 1.
- Dağ, I. (2016). Quartic And Quintic B-Spline Methods For Advection–Diffusion Equation. *Applied Mathematics And Computation*, 274, 208-219.
- Dağı, Z. (2007). “Diplomasi: Çatışmanın ve İşbirliğinin Dili. Uluslararası Politikayı Anlamak”. *Ulus-Devletten Küreselleşmeye*, Z. Dağı (Ed.), Alfa Yayınları, İstanbul, 309.
- Davutoğlu, A. (2001). *Stratejik Derinlik*. İstanbul: Küre Yayınları, 110.
- Dede, O. (2014). *Balkanlar ve Türkiye*. Bilgesam Yayınları.
- Dedeoğlu, B. (2011). *Güç kavramı, kamu diplomasisi ve güvenlik* (Röportaj). *Ekopolitik UİM Rapor*, 75.
- Demirtürk, F. (2023). *Türkiye-Bulgaristan Ekonomik İlişkileri Kapsamında Edirne'den Sınır Ticareti (2000-2020)*. (Master's Thesis, Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü).
- Diyanet Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. (2018). *İlkeler ve Hedefler*. <https://disiliskiler.diyamet.gov.tr/sayfa/51/ilkeler-ve-hedefler> (Son Erişim Tarihi: 23.02.2024).

- Doğan A. M. (2019). *Public Diplomacy Perceptions: Elements of Soft Power In Germanys And Turkeys Foreign Policy*. Graduate School of Social Sciences. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Siyasal Kitap, Ankara, s. 8.
- Ekşi, M., ve Erol, M. S. (2018). *The Rise And Fall of Turkish Soft Power And Public Diplomacy*. Lambert Academic Publishing.
- Er, S. (2015). *Yumuşak Güç Kavramı Bağlamında Türkiye'nin Uluslararası Eğitim Faaliyetleri*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Atılım Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Ertürk, M. (2019). Büyük Enerji Şirketleri ve Türkiye. *Lectio Socialis*, 3(2), 121-138.
- Gökdağ, B. A. (2012). Balkanlar; Etnik Karmaşanın Dilsel Boyutları. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, (1), 1.
- Gönlübol, M. (2000). *Uluslararası Politika*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Gül, M., & Karapınar, E. (2021). Bulgaristan: Yok Olmanın Eşiğinden Batı Ortaklığına. *Kırıkkale University Journal Of Social Sciences*, 11(1).
- Gültekin, B. (2005). "Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler". *İletişim Dergisi*, (4), 126–140.
- Güzel, Ş. (2016). "Dış Yardımlarda Destekleyici Bir Unsur Olarak Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30 (2), s.343-359
- Hamzaoglu, Y. (2000). *Balkan Türklüğü Araştırmalar, İncelemeler* (Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan). Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Hatice, Ö. Z., & Yıldırım, K. E. (2022). 1984-1989 Bulgaristan Göçü Sonrası Türkiye'nin Balkan Dış Politikası. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 10-22.

- Hocking, B. (2005). Rethinking the “new” public diplomacy. In *The new public diplomacy: Soft power in international relations* (Ed. J. Melissen), 34. Palgrave Macmillan.
- İnan, E. (2012). “Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Eksenİ”. Abdullah Özkan ve Tuğçe Ersoy Öztürk (Der.), *Kamu Diplomasisi*: TASAM Yayınları, İstanbul, s. 63.
- İskit, T. (2012). *Diplomasi: Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kalın, İ. (2014). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi. Yükselen Değer Türkiye*, MUSIAD. <http://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/100-tuerk-d-politikas-ve-kamu-diplomasisi>. (Erişim: 11 Ocak 2024).
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel Yayınları, s.129.
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. İstanbul, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavoğlu, S. (2018). *Türk Kamu Diplomasisi Halkla İlişkiler Eksenli model Arayışları*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Kayalı, H., & Coşkun, Ö. (2021). Türkiye-Bulgaristan Ticari İlişkileri (1969-2016). *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 48-72.
- Keykavosiiranagh, S. (2015). *Yumuşak Güç Enstrümanı Olarak Kültürel Hegemonya*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırtay, K. (2008). *Uluslararası İlişkiler Paradigmalarının Işığında Küreselleşmenin Türk Dış Politikasının Şekillenmesine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 47.
- Kızılay, (2024). <https://bagis.kizilay.org.tr/tr/bagis/bagisyap/311/bulgaristan-a-insani-yardim?bagismiktar=>
- Kozak, M. (2016). *2013 Türk Kültür Başkenti Olmasının Ardından Eskişehir*.

- Küçük, H. (2020). *1989 Zorunlu Göçü'nün Türkiye-Bulgaristan ilişkilerine Etkileri* (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University).
- Küçük, M. (2009). "Uluslararası İlişkiler Kuramında 'Konstrüktivist Dönüşü' Anlamak". *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review*, 9(2), 773-774.
- Leonard, M., vd. (2002). *Public Diplomacy*. Foreign Policy Center, London, s. 1.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. WW Norton & Company.
- MEB.. (2020). 2019 Faaliyet Raporu. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.
https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_03/12144540_28191618_Milli_EYitim_BakanlYYY_2019_YYIY_Ydare_Faaliyet_Raporu_28.02.2020.pdf, (Son Erişim Tarihi: 01.02.2024).
- Memişoğlu, H. (2002). *Geçmişten Günümüze Bulgaristan'da Türk Eğitim Tarihi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Nye, J. (2017). *Yumuşak Güç*. (Çev: R. İnan Aydın). Ankara: BB101 Yayınları.
- Nye, J.S. (2003). *Amerikan Gücünün Paradoksu*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Nye, J.S. (2005). *Yumuşak Güç*. Ankara: Elips Kitap.
- Onuf, N. (1994). "The Constitution of International Society". *European Journal of International Law*, 5(1), 1-20.
- Öner, S. (2014). External and Domestic Challenges for Turkey's Soft Power and the Role of the EU. İsanet.Org. [http://web.isanet.org/Web/Conferences/FLACSO ISA%20BuenosAires%202014/Archive/346fb825-e2dc-4d99-9a11-d0017e1b2d79.pdf](http://web.isanet.org/Web/Conferences/FLACSO%20ISA%20BuenosAires%202014/Archive/346fb825-e2dc-4d99-9a11-d0017e1b2d79.pdf) (Erişim Tarihi: 25.01.2024).
- Özel, C. (2018). "Yumuşak Güce Bütünsel Bakış". *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7 (1), s.1-27.
- Özgür, A. Z. (2013). *Halkla İlişkiler*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 3.

- Özkan, A. (2015). “Stratejik İletişim Yönetiminin Ülke Markası İnşasındaki Rolü”. *ICCMTD (Dubai Uluslararası İletişim, Medya, Teknoloji ve Tasarım Konferansı)*, 484.
- Özkan, A. (2015). Strategic Practices of Public Diplomacy Policies in Educational Field and Turkey’s Potential for Cultural Diplomacy. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 176, 35–43.
- Pusch, B., ve Splitt, J. (2013). Binding the Almancı to the “Homeland”–Notes from Turkey. *Perceptions: Journal of International Affairs*, 18(3), 129-166.
- Sancar, G. A. (2016). *Kamu Diplomasisinde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 21.
- Sancar, M. K. (2023). Abluka (2015): Postmodern Türkiye distopyası. *ARTS: Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, (10), 9-31.
- Sandıklı, A. (2015). *Türkiye’nin Jeopolitiği, Yumuşak Güç Savaşları ve Terörizm*. İstanbul: BİLGESAM Yayınları.
- Sönmezoğlu, Faruk (2000). *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Sütçü, G. (2012). “New Mode of Diplomacy in the 21st Century: Science Diplomacy”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (2), s.1-14.
- Şefika, D. (2006). “Küreselleşen Dünyada Diplomasi”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9 (11), s. 414-440.
- T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, (2024). <https://www.diyanet.gov.tr/tr-TR>
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2024). <https://www.ktb.gov.tr/TR-96487/bulgaristan.html>
- T.C. Ticaret Bakanlığı, (2024). <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/bulgaristan/genel-bilgiler>
- Tekin, Z. (2019). Geleneksel Unsurların Ekrana Yansımasında Yeni Bir Dönem:”Tırt Tv Filmleri Projesi” (Master’s thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- TİKA, Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (2024).
<https://tika.gov.tr/tum-bolgeler/>
- TMV, Türkiye Maarif Vakfı, (2024).<https://turkiyemaarif.org/>
- Tuch, H. (1990). *Communicating with The World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. Georgetown University Institute for The Study of Diplomacy, Washington, s. 40.
- Tuncer, H. (2005). *Eski ve Yeni Diplomasi*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Tuncer, H. (2009). *Diplomasinin Evrimi*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
<https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> (Erişim Tarihi: 17.01.2024).
- Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu. (2023).
<https://www.trt.net.tr/kurumsal/tarihce> (Erişim Tarihi: 15.02.2024).
- Ünver, C. (2013). *Changing Diaspora Politics of Turkey And Public Diplomacy*. *Turkish Policy Quarterly*, 12(1), 181-189.4
- Ünver, C. (2013). *Changing Diaspora Politics of Turkey And Public Diplomacy*. *Turkish Policy Quarterly*, 12(1), 181-189.4
- Van Ham, P. (2005). “Power, public diplomacy, and the Pax Americana. In *The new public diplomacy*”: *Soft power in international relations* (pp. 47-66). London: Palgrave Macmillan UK.
- Waltz, K. N. (1979). “Anarchic Structures and Balances of Power”. *Theory of International Politics*, 102-128.
- Wendt, A. (1996). Identity and Structural Change in International Politics. In Y. Lapid & F. Kratochwil (Eds.), *The Return of Culture and Identity in IR Theory* (s. 50). Lynne Rienner Publishers.
- Wilson III, E. J. (2008). “Hard power, soft power, smart power”. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 110-124.
- Yaldız, F. (2018). “Türk Kamu Yönetiminde ‘Soydaş’ Sorunsalı: İç Politikadan Dış Politikaya”. *Amme İdaresi Dergisi*, 51(4), 6.

- YEE, Yunus Emre Enstitüsü, 2024, <https://www.yee.org.tr/tr>
- Yegin, A. (2015). “İran’ın Yumuşak Gücü”. *Seta Analiz Dergisi*, (118), 9.
- Yerdelen, B. K. (2017). “Uluslararası İlişkilerde İmaj Kavramı ve Batı Nostaljisindeki Bir Aksaklık Olarak Türk İmajı”. *Karadeniz*, (35), 43-63.
- Yıldırım, G. (2015). *Kültürel Diplomasi Ekseninde Uluslararası Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Yılmaz, A., Kılıçoğlu, G. (2017). Avrupa Birliği’nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 8 (15), s. 83-118.
- Yılmaz, S. (2011). “Yumuşak Güç ve Evrimi”. *TURAN-SAM*, 3(12), 31-36.
- YTB, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (2024). <https://ytb.gov.tr/>
- Yurtnaç K. (2013). *Artı 90: Özel Dosya: YTB’nin Kuruluş Hikâyesi*. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 5.
- Yüksel, O. (2013). *ABD’de Lobi ve Lobıcılık*. <https://politikakademi.org/2013/01/abdde-lobi-ve-lobicilik/>. (Erişim: 12.01. 2024).

EKLER

EK 1: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

1) Araştırma Konusu:

21.Yüzyılda Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Uygulamaları; Bulgaristan Örneği.

2) Araştırma Sorusu:

Kamu diplomasisi kavramının Türk dış politikasında nasıl kullanıldığını Bulgaristan örneği üzerinden incelemek ve Türk – Bulgar ilişkilerine farklı bir perspektifle yaklaşılabılır mı, sorusudur.

3) Araştırmanın Yöntemi:

Mülakat tekniği kullanılacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği doğrultusunda araştırma konusuna uygun açık uçlu sorular görüşmeye katılanlara yöneltilecektir. Mülakat tekniğinin kullanılmasının en önemli gerekçesi araştırma konusuyla ilgili derinlemesine verilerin elde edileceği hedeflenmektedir.

4) Alan Araştırması Planı:

Etik kurul izninin alınmasının ardından odak grup ile mülakat tekniği kullanılarak yüz yüze ya da bunun mümkün olmadığı durumlarda telefon veya e-posta yoluyla görüşmeler gerçekleştirilecektir.

5) “21.Yüzyılda Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Uygulamaları; Bulgaristan Örneği” konulu tez çalışması için belirlenen Odak gruba yönelik sorulması planlanan sorular:

1. Türkiye'yi daha önceki yıllarda ziyaret ettiniz mi? Ziyaret ettiyseniz sizi memnun eden hususlar nelerdir.

2. Türkiye denince aklınıza neler gelmektedir?

3. Türkiye'nin imajını nasıl değerlendiriyorsunuz?

4. Türkiye ve Bulgaristan iki komşu ülke olarak aralarındaki ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

5. Türk ve Bulgar halklarının arasındaki diyalog sizce yeterli mi? Geliştirilmesi noktasındaki düşünceleriniz nelerdir?

6. Türkiye'nin kültürünü nasıl buluyorsunuz? Türk kültürü ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

7. Türkiye'nin sosyal alanda hangi faaliyetler geliştirmesinin faydalı olabileceğini düşünüyorsunuz?

8. İki komşu ülke olan Türkiye ve Bulgaristan arasında sorun olarak düşündüğünüz bir alan var mı? Varsa bu sorunların hangi alanlarda olduğunu düşünüyorsunuz?

EK 2: Etik Kurul Onayı

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-35523585-302.99-81491
Konu : Etik Kurul İzni Hk. (Yasin GÜN)

23.03.2023

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü 03.03.2023 tarihli ve E-82006232-399-80154 sayılı yazısı.

İlgi yazınız gereği, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi 1218136030 öğrenci nolu Yasin GÜN'ün yürütmeyi planladığı **“21.Yüzyılda Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Uygulamaları; Bulgaristan Örneği”** adlı çalışması Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu tarafından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda; Kurulumuzca çalışmanın etik açıdan sakınca içermediğine karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal ÇAĞLAR
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 4Z5V-PRTK-835M Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.klu.edu.tr>

Adres: Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Kayalı Yerleşkesi

Telefon No : 0 2882129670

e-Posta :

Kep Adresi : kirkareluniversitesirektorlugu@hs01.kep.tr

Fax No : 0 288 2129679

İnternet Adresi : <http://www.klu.edu.tr>

Bilgi İçin :Seher USKE

Bilgisayar İşletmeni

Dahili No:

